

به کهمین گۆفاری کارگری و گه شه پیدانی مړوپی
له کوردستاندا

28

له پیناو کهلکی خاوهن بریاردا

منتدی اقرأ الثقافي

www.igra.ahlamontada.com

مانگانه به کی تایبه ته به کارگری و گه شه پیدانی مړوپی

سانی سیمه نملونی 2010

لیها تو ویبه کانی

ما مه له کردن

له گهل خهل کدا!

ته نها

پوژیک

به هه ژاری!!

لیره وه خوشحالی خیزانه کان

دهست پیده کات!

چه نه جار ههل و ده رفعت له ده رگای داویت؟

مه قله بچوو که کان!

خواهنی نیعتیار

نەندازیار مەسعود تاهیر رۆژبەیان

سەرنووسەر

عادل محەمەد شیخانی

sarnosar@yahoo.com

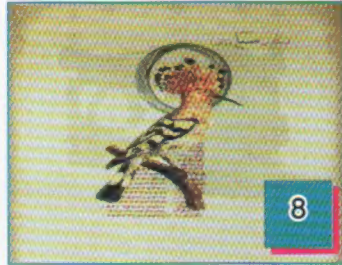

لە پێتاو کەلێکی خواوەن بریاردا

مانگانەیکە تایبەتە بە کارگێڕی و کەشەپێدانی مەرویی
سالی سێیەم - ژمارە 28 - ئەیلوولی 2010

10

8

20

18

38

33

بۆ دابەشکردنی بریار

هەولێر: خانەى سىروان ٠٧٥٠٤٦٧٢٩٦٢

کەرکوک: ٠٧٧٠٨٥٦٣٧٢٤ هەلەبجە: ٠٧٧٠١٩٣٣٩٦٧

دەربەندىخان: ٠٧٧٠١٥٨١٠١٨ کفرى: ٠٧٧٠١٥٦٦٨٧٦ کەلار: ٠٧٧٠٢١٠١٣٨٨

چەمچەمال: ٠٧٧٠٨٥٥٠٥٨٦ کۆيە: ٠٧٧٠١٥٤٩٧١٤ سۆران: ٠٧٥٠٤٥٠١٩٣٣

چۆمان: ٠٧٥٠٤٥٦٧٩٩٢ قەلادزى: ٠٧٧٠١٥٨٥٢٠١ رانیە: ٠٧٧٠١٥٨٠٤٤٢

ناونیشانی گۆڤار

سلیمانی - شەقامی سالم - تەلاری سلیمانی مۆل - نەۆمی نووهم

بەرانبەر بەرێوەبەرایەتی گشتی پەرورە

٣١٩٣٩٤٦ ٠٧٧٠٢١٧٨٦٨٢

E-mail: bryarmagazin@gmail.com

هەولێر ٠٧٥٠٤٤٦٣٢٣٠

چاپخانەى سەردەم

نرخ 2500 دینار

بەرێوەبەری نووسین

بەرزان نەبەبەکر

سکرتێری نووسین

نەسکەندەر رحیم

ب: پەيوەندییەکان

محەمەد هاشم محەمەد

دەستەى نووسەران

هاژە شیروانی پەیمان بەرزنجی

بیگەرد فارس پەری شیخ کەریم

وەهاب حەسبب محەمەد میڕگەیی

راویژکاری یاسایی

پارێزەر: نازاد محەدین

دیزاین

جەمال دەرویش

پشتیوان عەبدولرحمان

بەشی پیکلام

07480112787

حساب بانکی گۆڤار

بانکی گوردستانی نیودەولەتی سلیمانی 3371

ပိတုပိတု နာကဏ်
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ
 ဇာကဏ် နာ

လောကီလောကီ ယေ ယေ ယေ

ကုမ္ပဏီ ကုမ္ပဏီ ကုမ္ပဏီ ကုမ္ပဏီ ကုမ္ပဏီ

سىستېمى پەروەردە سالىڭى نوڭ!!

يەكەم دلوپ

ئامرازو ھۆكارو دەزگای پئويست بکەين.
ئەگەر دەمانەوئیت بەرپاستى تەكان
بە رەوتى پەروەردە ڧىرکردن بدمين و
نەومىيەكى بەسوودو نىشتمانپەرورە
چالاک پەروەردە بکەين.

جىگای خۇيەتى بېرسىن: ئامانچ لەم
کارە جىيە؟

قەلاجۆکردنى بەھا ئاينى و
كۆمەلەيەتتە بەرزەكان كە كۆمەلگای
كوردەوارى لەسەر پەروەردە بوو. لە
قازانجى كى تەواو دەيىت؟

لەم سەردەمەدا ئەو پەيامە جىيە كە
نەوكانمانى لەسەر پەروەردە بکەين؟
كو ئەو بىنەما بەرزانى كە جاران
رۆشنىبىرانى ولاتى لەسەر پەروەردە
دەيىون؟

ئەگەر كار وا بېروات، نەوى نويمان
هېچ پەيوەندىيەكى بە ولاتو نىشتمانەو
نامىنىت، جگە لە خەرىكبوون بەو
ئامانجانەو كە لە سنوورى ئارەزووى مرؤف
تىناپەرپىت، هېچ ئامانجىكى تريان نابىت.
ئايا لە ماوى دەسالى رابردودا لە
نيوان ٢٠١٠-٢٠٠٠ كە هېچ سالىك
ژمارەى قوتابيان، لە مليون كەمتر نەبوو،
چەند داھىنانمان ئەنجام داو؟

چەند لىكۆلەينەو دەمان كوردو؟
ئەو قوتابيانەى كە دەياننەرينە زانكۆ،
ئاستى پەروەردەيى و زانستيان چەندە؟
نەوكانمان چىمان لىو ڧىربوون و تا
چ ئەندازەيك سووديان لى وەرگرتووين؟
با ئاورىك لە رابردو بدمينەو چاوتىك
بە ھەلەكانماندا بخشىين و داوا بکەين لە
قوتابخانەو خويندنگەكاندا، كەش و ھەواى
زانستى و پەروەردەيى بخولڧىنرەيت. نەك
پىچەوانەگەى و بشزانين قوتابخانەى
نمونهيى لە ولاتانى پىشكەوتوودا، چ
مانايەك دەبەخشىت؟؟؟

پىش زانكۆ، لە كۆمەلگايەكى لاودا، كە
زۆربەى دانىشتوانى گەنج و لاون زۆرينە
پىك دەھىن، نەمانتوانىو سووديان لى
و ەربگريو بۆ ئاودانكردنەو ەى ولاتو
پىشكەوتن و گەشەپىدان بىانكەينە بەردى
بناغە!!

زۆربەى ولاتانى جىهان خەو بە
سەرمايەى مرؤيەو دەيىن و بە ئاواتەو ەن
و ەكو ئىمە ژمارەيكى زۆر گەنج و لاويان
ھەيىت!!

بەلام بە داخەو نەخۇمان توانيومانە
سىستەميكى باش بۆ پەروەردەو
خويندەن دابىين، نە توانيويشمانە
سوود لە ئەزموونى گەلانى پىشكەوتو
و ەربگريو. بەلگە بە داخەو زۆرجار
لە شتە نىگەتيفەكاندا، لاسايى رۆژئاوا
دەكەينەو!!

تەنھا كىشەيەك كە لە كەنەلەكانى
پەروەردەدا جەختى لەسەر دەكرىتەو ەو
و ەك دەستكەوتىكى گەورە ھەولى
چەسپاندن و دامەزراندنى دەدەن.
تىكەلاوکردنى كچان و كورانە، كە بە
پىي راو بۆجوون و لىكۆلەينەو ەى ھەموو
پسپۆران، جگە لە زەردو زيان بۆ پرۆسەى
پەروەردە ڧىرکردن، هېچ سوودىكى نىيە.
زۆريش بە داخەو بە تىكەلاوکردنى
ھەر دوو رەگەز، ئىتر ناوى "نمونهيى"
بەسەر خويندنگاندا دەبىرەيت و ەك
ئەو ەى پئويست بە تاقىگەى جۆراو جۆر،
و ەرشەى كار، ئامرازى نوئ، كتيبخانە،
مەلەوانگە، كۆمپيوتر، پرۆگرامى نوئ و
پىداويستىيەكانى ترى خويندەن نەكاتو
بە تىكەلاوکردنى ھەر دوو رەگەز، بارانى
زانست و زانىارى ببارىت.

ئىمە پئويستە بۆ رىڧۆرمى پەروەردەيى،
تەماشاي مەرجەكانى تەندرووستى، زانستى،
ھونەرى، تەكنىكى، دابىنکردنى كەسانى پسپۆر،

گرنگترين سىستەم بۆ ھەموو
كۆمەلگايەكى شارستانى و خاوەنزار،
سىستەمى پەروەردە ڧىرکردنى
نەوكانىيەتى، بۆ گەشتن بە سىستەميكى
ناوازەو ئاست بلەند، پئويستە ھەموو
تواناكان بخرىنە گەر و باشتريو بودجەش
تەرخان بكرىت.

فەرھەمكردنى سىستەميكى باشى
پەروەردەو خويندەن و ڧىربوون، دەيىت
بخرىتە پىش ھەموو خزمەتگوزارىيەكەو ەو
لە ئەولەوياتى كارى ھەموو حكوموتىكدا
بىت.

ھەموو گۆران و ھەولەدان و تىكۆشانىك
بۆ پىشكەوتن و گەشەپىدان، دەيىت پەيامى
پەروەردە ڧىرکردن، بە گەورەترين
يارمەتيدەر بزانىت و لە روانگەى ئەو ەو،
قۇناغەكانى پىشكەوتن ديارى بكات.

قوتابيان و خويندكاران كە دلى
نەتەو ەن و رۆحىكى ھەميشە زىندووى
ئەم ولاتەن، دوارۆزى نىشتمان و ھەموو
خۆزگەو ھىواكان بەوانەو پەيوستە.
پىاوان و ئاڧرەتانى دوارۆز و
درىژپەيدەرى خەباتى سەلماندى بوون و
پاريزەرى دەسكەوتەكانى گەل، جگە لە
ئەوان كىن؟

لەگەل ھەموو سالىكى نوئدا لەگەل
كردنەو ەى دەرگای قوتابخانەكاندا، ھەزاران
ھىواو خۆزگەو ناواتى رەنگا و رەنگ، لە
ناخماندا چەكەرە دەكاتو چاومروانى ئەو
رۆژە دەكەين، كە ئىمەش و ەك ولاتانى
پىشكەوتو، دەيىنە خاوەنى سىستەمى
خويندەن مۆدىرن و پىشكەوتو، كە تىايدا
بتوانين سوود لە بەنرخترين سەرمايە
و ەربگريو، كە سەرچاوى مرؤيى و زەو
توانا و بەھرە مرؤيەكانە.

ئىمە كە خاوەنى زياتر لە "مليۇنىك"
قوتابىن، لە قۇناغى بنەرتىيەو ە تا

کارگیری به گوشتار

نهوهی سوپاسی خه لکی نه کات.. سوپاسی خوداش ناکات.

پهغه مېهر "دروودی خوی لن بیت"

بو کوشتنی میثووه له یه له شمشیره کت هه لمه کیسه.

په ندیکی کوری

دهیه ویت دهرزییه له بکړیت.. به لام له نرخی ناسن دهرسیت.

په ندیکی عهره بی

نهو کهسه ی گهره ی خودی خویه تی.. کهس گهره ی نییه.

په ندیکی چین

نهوهی نه فسی خوی به لاله به ریتر بیت.. هه موو نارزووه کانی به سوول ده بینیت.

لیمای عهلی

خراپترین شیوه کانی سته م.. دادگهرییه کی ساخته یه.

نه ملاتون

فرمه تگوزارییه کی ناوازه

نه م لاپه ریه به سپونسری

کومپانیای نیکی سیلینز بلاو ده کریتوهه

عقله بچو و که کان!

2010 مارچ 28 تا اپریل 2010

سەرکردايه‌تی

به‌شی یه‌که‌م

نا/ هه‌لکورد مه‌سعود شاخه‌ر

ده‌بن و ده‌ژین و کارگه‌ری ژینگه‌که له‌سه‌ر سەرکرده‌کان.

دووهم/ پێناسه‌ی سەرکردایه‌تی:

و‌ش‌ی سەرکرده، واته: په‌یه‌ه‌ندییه‌کی ئالوگۆزک‌راوه له‌ نێوان ئه‌و که‌سه‌ی که ده‌ست به‌کارده‌کات و ئه‌و که‌سه‌ی کار به‌ره‌رم ده‌هێنێت، ئه‌و په‌یه‌ه‌ندییه‌ش نواندنی دوو پۆلی ئاشک‌راییه. پۆلی یه‌که‌م ئه‌و که‌سه‌یه که به‌ کاره‌که هه‌له‌ده‌ستیت ئه‌ویش خودی سەرکرده‌که‌یه، ئه‌رکی سەرکرده‌ش بریتیه له‌ ده‌رکردنی فهرمانه‌کان.

پۆلی دووهمیش که کار به‌ره‌م ده‌پێن بریتین له‌ تاکه‌کان و شوێنکه‌وتوو‌ه‌کانی، ئه‌رکی ئه‌وانه‌ش جێبه‌جێکردنی فهرمانه‌کانه که پێویسته له‌سه‌ریان، یاخود پێویسته پابه‌ندبێن به‌و ئه‌رکه، به‌لام هه‌ندیکی تر پێیانوايه سەرکرده، یان سەرکردایه‌تیکردن بریتیه له‌ ”هونه‌ری بریاردان، چونکه سەرکرده پووداو دروست ده‌کات چاوهرپوانی ئه‌وه ناکات چی پوو ده‌دات” له‌م پێناسه‌یه‌دا ئه‌وه‌مان بۆ ده‌رده‌که‌وتیت که سەرکرده بینه‌ری پووداو‌ه‌کان نییه، به‌لکو خۆی دروستکه‌ری پووداو‌ه‌کانه له‌و واقیعه‌ی که تێدايه، بۆیه گه‌ر سەرکرده نه‌پووه کاراکته‌ری سەرکه‌ی له‌ناو باروودۆخ و پووداو‌ه‌کان ناتوانین بلێین که‌سێک بوونی هه‌یه به‌ ناوی سەرکرده‌وه.

خۆی ده‌بینێته‌وه، ئه‌وه جگه له‌ باردۆخه هه‌ستیارو گرنگه‌کاندا که سەرکرده پێگاکان رۆشن ده‌کاته‌وه، له‌ هه‌ل‌سانی به‌ نه‌جامدانی ئه‌رکه‌کان و به‌ره‌مه‌هێنان و پاراستن‌یان، که‌واته کارکردن و ده‌ستکه‌وتبوون پێویستی به‌ گه‌شه‌پێدانی هاوکاری نێوان که‌سه‌کان هه‌یه له‌گه‌ڵ دروستکردنی پائنه‌ر، ئه‌مه‌ش به‌ دروستکردنی ژینگه‌یه‌کی رێکاری کارگه‌ری گونجاو دیته‌ دی بۆ به‌ده‌ستپێنانی ده‌ستکه‌وته‌کان، که به‌ ئه‌رکی یه‌که‌می که‌سی سەرکرده داده‌نرێت جگه له‌ به‌ ده‌سته‌پێنانی هاوسه‌نگی له‌ نێوان ئامانه‌کان و رێکخستن و دا‌ب‌ین‌کردنی پێدا‌ویستیه‌کانی تاکه‌کان.

به‌لام مامۆستا (ئیدریس په‌مه‌زان) پێی وایه چه‌مکی سەرکردایه‌تی ده‌کرێت له‌ دوولایه‌نه‌وه باسی بکه‌ین:

لایه‌نی یه‌که‌م: ”سەرکرده‌کان ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ی که‌وا هه‌یانه له‌ ده‌سه‌لاتی فهرمییه‌وه ده‌ستیان ده‌که‌وێت، یان به‌ شیوازیکی تر به‌ پێی ئه‌م لایه‌نه سەرکرده‌کان دروست ده‌بن، ئه‌ویش له‌ رێگای ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ فهرمییه‌ی که پێیان ده‌سپێردرێت.”

لایه‌نی دووهم: ”ئه‌مه‌یان بۆچوونی جیاوازی هه‌یه، چونکه به‌ پێی ئه‌و لایه‌نه سەرکرده‌کان دروست ده‌بن له‌ ناو ئه‌و ژینگه‌یه‌ی که تێیدا له‌ دایک

له‌ به‌شی یه‌که‌می ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌دا زانیارییه‌کی ته‌واو له‌سه‌ر سەرکردایه‌تی ده‌خه‌ینه‌پوو، ئه‌ویش له‌ جه‌وت باسی سه‌ربه‌خۆدا، (یه‌که‌م: چه‌مکی سەرکردایه‌تی، دووهم: پێناسه‌ی سەرکردایه‌تی، سێیه‌م: بینه‌ما بینه‌ره‌تییه‌کانی سەرکردایه‌تی، چوارهم: په‌گه‌زه‌کانی سەرکردایه‌تی، پێنجهم: گرنگی سەرکردایه‌تی، شه‌شه‌م: سه‌رچاو‌ه‌کانی سەرکردایه‌تی، جه‌وته‌م: شیکردنه‌وه‌ی خه‌سه‌له‌ته‌کانی سەرکردایه‌تی)، هه‌ر یه‌ک له‌م باسانه‌ش لێکدانه‌وه‌و شیکردنه‌وه‌ی زانستی روونی بۆ ده‌که‌ین.

یه‌که‌م/ چه‌مکی سەرکردایه‌تی:

سەرکردایه‌تیکردن به‌ یه‌کێک له‌ کارگه‌ره‌ترین ئامرازێ ئاراسته‌کردن داده‌نرێت له‌ کارگه‌ری و به‌رپه‌وه‌بردن، که هاوکار ده‌بێت بۆ چاره‌سه‌رکردنی کێشه کارگه‌رییه‌کان، به‌ شیوه‌یه‌ک ناهێلێت کێشه‌کان دوورب‌اره‌ بینه‌وه، چونکه **سەرکردایه‌تی:** بریتیه له‌ کۆمه‌لێک چالاکی که کارگه‌ری هه‌یه له‌سه‌ر که‌سانی کارکه‌ر تاوه‌کو به‌ ویستی خۆیان کاربکه‌ن بۆ به‌ده‌پێنانی ئامانج و چاره‌سه‌ر کردنیان. سەرکردایه‌تی جیاوازییه‌کی که‌سی نییه له‌گه‌ڵ که‌سه‌کانی تر، به‌لکو ده‌رهاویشه‌ی کۆمه‌لێک هۆکارن به‌ تایبه‌تی له‌ پێکهاته که‌سییه‌کانی تایبه‌تی خۆی و کارگه‌ری له‌سه‌ر کۆمه‌لگا‌که‌ی و هاوکاریکردنیان

يان سەرگردياهەتی بریتییە "لە ھەبوونی توانای کارتیکردن لەسەر دەروون و ھەلسوگەوتەکانی خەلک، ھەنگاونانیان بۆ گەشتن بە ئامانجێکی ھاوبەش، چونکە سەرگردياهەتی کلیلی بەرپۆربردنە لە گشت بوارەکانی ژياندا بە تايبەتی لە زانستی کارگيري کە پۆلێکی سەرەکی ھەيە لە پەرەپێدان و پێنمای کردن و ریکخستنی کارگيري".

دیارە سەرکردە، یاخود سەرگردياهەتی یەکیکە لە لایەنە گرنگی پیدراوەکان لە ئایینی پیرۆزی ئیسلامدا، (د. فەوزی کمال) بەم جووړە پێناسەي سەرکردە دەکات "سەرکردە بریتییە لە کەسێکی کۆمەڵایەتی، کە پەيوەستە بە بوونی نێوان دوو کەس یان زیاتر، جگە لەو پێيوستییەکی کۆمەڵایەتیە بۆ ریکخستنی پەيوەندییەکانی نێوان تاکەکانی کۆمەڵگە لەسەر بنەمای یەگرتووی بۆ یەك ئامانج بە یارمەتی خودی خۆیان". ھەر وەکو دەزانین ھەموو شتێک کە گرنگو پێويست بێ بۆ کۆمەلگای مەرفاھەتیە و ریکخستنی گشتی (خوای گەورە)، یان لە قورئانەکەي، یان بە نیردراوەکانی ئامازەي پیکردوو، ئەوھەتا پیغەمبەرمان محەممەد (درودی خوای لەسەربیت) لە چەند فەرمووودەدا باسی پۆل و گرنگی سەرکردە دەکات لە ژيانی کەسەکان، وەك دەفەرمووێت: دروست نییە ئەگەر سێ کەس لە زەویەکی بە تالدا بوون کەسێکیان نەبێتە سەرکردەیان. ئەم فەرمووودە جگە لە جەختکردنەو لەسەر گرنگی سەرکردە، ئەو راستیەي دەرەخات کە دەبێت سەرکردە ھەلبژێردراي کەسەکان بێت، واتە: بەو مانایەي ناکرێت بە کەسێک بێن سەرکردە تەنھا خۆي لەگەڵدایە، ئەمە جیا لەو یەي ئەم فەرمووودەي بەلگەيەکی زیندووی گرنگی پیدانی ئیسلامە بە سەرکردە. "کەواتە سەرکردە ئەو کەسەيە کە توانای کاریگەري لەسەر خەلکی تر ھەيە بۆ ئەو یەي ریکوپیکي و بە پێي پلان کاربکەن و ئەنجامی باش بەدەست بەین و بگەن بە ئامانجەکان".

* سەرگردياهەتی چییە؟

- کاریگەر بوون لەسەر کەسانی تر بۆ ئەو یەي ئەو کارانە ئەنجام بدەن کە سەرکردە مەبەستیەتی.

- توانای سەرگردياهەتیکردن یەو یە کەوا لە کەسانی تر بکات بۆ ئەو یەي باشی کاربکەن، ھەروەھا بریاریان بە خۆیان ھەبێت بۆ بە جێھێنانی ئەو کارانەي کە پێیان دەسپێرێت.

- توانای رازیکردنی تاکەکان بۆ

ھەولدان و گەشتن بە ئامانجەکان. ھەولێ جوڵاندنی کۆمەلێک کەس بۆ ئامانجێکی دیاریکراو و نەخشە بۆدانراو، ئەوھەش بە ھۆي ھاندان و دیاریکردنی کارەکانیان دەبێت.

سێیەم/ بنەما بنەرەتیەکانی سەرگردياهەتی:

سەرکردە کاریگەر یەي کە زۆري ھەيە لە ژيانی تاکو نەتەوھەکانی دونیا، پێويستیەي کە زۆر گەورە بەلگە نەويستە بۆ کۆمەلگاکان بە تايبەتی ئەو کۆمەلگایانەي لە سەرھتای گەشەکردندا و تازە پلان دادەنێن بۆ سەر لە نوێ بۆژانەو و دروستکردنی بنیادی بواری کۆمەلایەتی و رāmياری و ئابووری... ھتە، بێگومان ئاراستەکردن و گرتنە ئەستۆي ھەموو ئەو ھەنگاوانەي بە جێبەجێکردنی عەقلائی پێوستی بە کەسێکی سەرکردە ھەيە بۆ ئەو یەي بتوانێت ئەو پیداو یەيستانەي کە لەبەر دەستی دایە وەك ھێزی تاکەکان و بودجەو نەخشەو پلانەکان بە باشی بە کاریان بەھێنێت و گرەنتی بە دەستھێنانی ئامانجە ھاوبەشو دیاریکراوەکان بکات، لێرەدا سەرکردە دەبێتە بنەمایەکی بنەرەتی ئەو کۆمەلگای.

ئەو ھێزی کە تواناگان ئاراستە دەکات و ھانیان دەدات بۆ گەشتن بە ئامانجەکان دەبێت چەند بنەمایەکی بنەرەتی ھەبێت، ھەم بۆ خودی سەرکردە، ھەمیش بۆ تاکەکانی ئەو کۆمەلگایەي کە پێويستیان بە سەرگردياهەتیکردن ھەيە، تاوھکو پیکھاتەيەکی گونجاو و ریکخراو دروست بکەن و ببەن پالپشتیکی باشی کەسی سەرکردە لە ھەنگاوەکانی دەستبەرکردنی ئامانجە خوازاوەکان لە شێو یەي ئەم ھێزانەي خوازەو:

- ھێزێک ھەبێت لە نێوان سەرکردەو کۆمەل بە شێوھەيەکی رازیکەر، بۆ ئەو یەي رێگایەکی دروست بەو کۆمەلەي نیشان بدات بە شێوھەيەکی ریکخراو، تاوھکو بەرەو ئەو ئامانجە بچن کە سەرکردە دیارییان دەکات.

- توانایەکی کارتیکەري ھەبێت لەگەڵ ئەو ژینگەيەي کە کاری تیدا دەکات، بۆ ئەو ھۆکارانەي کە بە کاری دەھێنێت بە پێي ئەو توانا پێويستیەي کە ھەيەتی.

- توانایەکی زۆرو جوولەيەکی نەو دەستاوی ھەبێت کە ئەمەش رێژی چالاکییەکەي بەرز دەکاتەو، لەوانەشە ھەندێجار دابەزیت، بەلام بەردەوامە.

- ھێزێک کە بنەماو ھۆکارو ئامرازەکان دادەمەزرێنێت بۆ مەبەستی ئامانجێکی

روون و ریکخراو.

- ھەستی ھونەري سەرنجراکێشانی ھەبێت لە بەرامبەر تاکەکان، کە ھۆکاریکی گرنگە بۆ راکێشانی زۆرتیرین تاکي ئەو کۆمەلگایەي کە سەرگردياهەتیان دەکات.

چوارەم/ رەگەزەکانی سەرگردياهەتی:

سەرکردە دەبێت خواوەنزان یاری کەسایەتیەکی کاریگەر بێت بۆ بەدھێنانی ئامانجی دیاریکراو، کە کۆمەلێک کەس لەگەڵی ھەول دەدەن بۆ بەدەستھێنانی ئەو ئامانجە.

بنەمایەکی گرنگ ھەيە بۆ سەرگردياهەتیکردن، ئەويش ئەوھەي ھەر سەردەم و بارودخێک پێويستی بە سەرکردەي گونجاو و تايبەتی خۆي ھەيە. بۆیە نەبوونی ئەو بنەمایە لە خەسڵەتەکانی سەرکردەدا وا دەکات ئەو سەرکردەيەي کە ھەشمانە سەرکردەيەکی کۆيی کراوي خۆیمان دەست دەکەوێت لە سەردەمیکی جیاوازتردا، ئەمە جیا لەو یەي ئەگەر ھاتوو ھەر لەبەر ئەوەي بێ سەرکردە بووین ئەوا ھەموو کات وێران یەيەکی گەورە چاوڕیمات دەکات چونکە "نەبوونی سەرکردەيەکی کاریگەر نەتەوھەکان یە دەيەھا ساڵ داو دەخات". پێشەوا عومەر (رەزای خوای لێبێت) دەلێت: پیغەمبەر (درودی خوای لەسەربیت) فەرمووی: "ھەموو ئات سەرکردەن و ھەر ھەموو ئات بەرپر یاری لە سەرگردياهەتی کردنە کە تاندا، چونکە سەرکردە بەرپر یاری لە سەرگردياهەتی کردنە کەیدا، ژن سەرکردەي مالی مێردە کە یەتی و لێی بەرپر یاری، تەنانەت کۆیلەش بەرپر یاری لە مالی گەورە کەي".

لێرەدا پیغەمبەرمان زۆر بە راشکاوانە حەقیقەتی، یاخود کرۆکی سەرکردەمان بۆ دەرەخات، واتە بەو مانایەي پێويستە لەسەر سەرکردەکان پایەندی بە ئین و سەرگردياهەتیەکان بن. ھەروەکو (نەبوخاتەم) رۆوتەر باسی بەرپر یاری سەرکردەمان بۆ دەکات کە دەلێت: سەرکردەي خەلکی زانیان، سەرکردەي یاشاو دەسەلاتدارەکان عەقلە، سەرکردەي پیاوچاکان تەقواییە، سەرکردەي قوتابیان مامۆستاکانیان، سەرکردەي منداڵ دایکو باوکیەتی، سەرکردەي ئافەرت ھاوسەرە کە یەتی، سەرکردەي کۆیلە گەورە کە یەتی. کەواتە ھەر یەك لەوانە بە پێي ئەركو سنووری بەرپر یاریەتیەکانیان، بەرپر یاری لەو رۆلەي کە دەگێرن لە ناو کۆمەلگەیان.

اوچك من سىلا سىلا

دوبابان

دانايى بهلقيس و وانهيك بۇ سەركردهكان

۱- راستگويى لهگهل گهلهكهى
راوئز پيكرديان: كاتيك پهپوسولهيمانه
نامهكهى سولهيمانى (درودى خوى
لهسهربيت) به نهمانهتهوه گهيانده دهستى
بهلقيس، ههرچهنده نامهكه ههرهشهو
داواى خۇبهدهستهوهدانى تيدابوو،
بهلام بابتهكهى به جواردهورهكهى و
دهستهى راوئزكارى و گهلهكهى گهيانده
له ناوهرؤكهكهى ئاگادارى كردنهوه.
بۇئهوهى نهكهونه نيو رووداوى كتوپرهوه.
بهلام فهرمانرپهواى خۇ بهزلزان بهلايهوه
گرنگ نيه كه گهلهكهى دهكهويته چ
مهترسيهكهوه به ئارموزوى خوى بريار
دهدات، ميللتهش له مهترسى ئاگادار
ناكاتهوه. وهكو دهفهرموويت: [شاژن
هاتو نامهكهى بينىو خويئنديهوه،
پاشان وهزيرانو ئهنجومنهكهى خوى
كۆكردهوه] و تى: ئهى ريزداران، بهراستى
من نامهيهكى پيرؤزو بهپيرزم بۇ هاتووه،
نامهكه له سولهيمانهويهوه بهناوى خوى
بهخشندهو ميهرمانهوه (دهست پيئدهكاتو
دهلئيت: خۇتان به گهوره مهزانو ليم
ياخى مهبن وهرن موسولمان بين...

۲. پابهئنبوون به بيروباوهرى
پوئزكارى (شورا): راوئزكردن به كهسانى
شارمزاو له خۇوه بريار نهان، يهكيكه له
هؤكارمكاني سهركهوتن. نههمش به روونى
له قسهكاني بهلقيسدا دياره، خوى گهوره
بۇمان دهگيرپتهوهوه دهفهرموويت: بهلقيس
به نامادهبووانى وت: ئهى ريزداران راتان
چيه؟ چى بكه باشه؟ خۇ من هيچ
برياريك نهداوه تاكو ئيوه لى ئاگادار
نهبووبن و راتان دهربارى نهدايت.

۳- گرنگيدان به ژمارهو نيزامى
سهربازى: ئهمهيان بيروباوهر و تواناى
سهركردهكان بۇ بهرگرى له له نيشتمان
زياتر دهكات، نامادهبيان تيدا دهبيت بۇ

۵- وريايىو زيرهكى راميارى
(سياسى): ههولدان بۇ دوورخستنهوهى
مهترسى بۇ سهر گهلهكهى و
چارهسهركردى كيشهكان به شيويهكى
ناشتيانه، تافيكردنهوهو دلدانهوهو بهلاى
خۇدا راكيشانى دوژمن بۇ ريزهكاني خوى،
لهبهرنهوه ههستا به ناردنى دياريهيك
بۇ سولهيمان (درودى خوى لهسهربيت)،
ههرهوهكو دهفهرموويت: (من بريارمداوه
كه دياريهيكى بۇ بنيرم، جا چاوهرئ
دهكهك بزائم نوئينرهكان چ ههواليكم بۇ
دههيننهوهو (ههلؤيستى سولهيمان چؤن
دهبيت؟).

۶- سهردانهواندن بۇ حهقو راستىو
گوئرايهليكردى: ئهم خاسييهته زؤريه
كهسه گهورهكان لهوانى تر جيادهكاتهوه،
بهلقيس گهورههيو پاشايهتيهكهى واى
لينهكر كه تاوان بكاتو خوى به گهوره
بگرئ. بهلكو كه تهختى پاشايهتيهكهى
خوى بينى، كاتيك بهسهر مهرمهرو
ياقوتهكانا تيههرى لىي تيكچوو خوى
ههكرد، قاچهكاني دهركهوت، بۇ روون
بوويهوه كه سولهيمان (درودى خوى
لهسهربيت) له لايهن خوداوه نيردراوه،
ئوهوى پتيهتى حهقو راستيه، بۇيه بى
دوودلى تهسليمى بهرنامهكهى بووباوهرى
پى هيناو دانى بهودانا كه ههله بووه.

بههرهنگاربوونهوهى ههر هيرشيكى دهرهكى،
ههر بۇيه ئهنجومهن وهلامى دايهوهو
وتيان: (خؤت دهزانى كه ئيمه خاوهنى
هيزو تواناو دهسهلاتى توندو تيزين،
فهرمانيش فهرمانى تويه، بيريكهروهو چ
فهرمانيك دهدهيت، (ئيمه نامادهين)).

۴- نهرمونيانىو پيشبينيكردنى
داهاتوو: ههرچهنده راوئزكارمكاني بۇيان روون
كردهوه كه نامادهيى بهرگريكردن له ولاتيان
تيدايه، خۇيان كرد به وهكيل بۇ ئهوهى بريار
بداتو فهرمان دهربكات. بهلام ئهو ريگهى
نهان ئهو قسهو قسهلؤكانى كه دوورووهكان
دهيانخويند به گوئى سهركردهكاني كاربان
تتيكات، بهلكو هات ئهوانى خسته بارى
ههستكردن به بهرپرسياريهتىو پاراستنى
گهورههيو شكومهندى نيشتمانو ريزى
گهلهوه. به ئاشكرا پي راگهيانندن گهلهكهيان
تووشى چى دهبيت ئهگهر راستهوخو
روويهروو بينهوه له گهليان. كه ئهمه
زؤريه سهركردهكاني ئيستا لىي دهرستين.
ههر بۇيه بهلقيس وتى: (بهراستى لهشكرى
پاشاكان كاتيك جووبنه شارو ديهاتهكانهوه،
وييرانو كاويلان كردوهو توى خراپهيان
چاندوهو، كهسانى خاوهن دهسهلاتو پياوى
ناودارى ئهو شوئينهيان زهليلو ريسواكردهوهو
ههميشه ئهوه پيشهيانوه بهو جؤره دهكهنو
ههرواش دهبن).

10 بىرۆكەى يارمەتيدەر

بۇ بەرپۈەبردنى ژيانتيكى پىر ئيشوکار

ۋ: کاروان رەشىد مەيدىن

سادە کردنەۋەى ژيان بەۋ واتايە نىيە كە ئەۋ شتانەى لە پىۋىستىيەكانى ژيانىن وازيان لىۋ بېيىنرېت، لە راستىدا ئەۋەى ناۋى لىنراۋە سادەژيان، رېك پىچەۋانەى ئەۋەى.

سادەکردنەۋەى ژيان كاتىكى زياترو باشتىرتان بۇ بەجىيەننى ئەۋ كارانەى كاتو وزەيەكى زۇريان پىۋىستە: (ۋەكو ۋەرزىشكردن، خويىندەۋەى پەرتوۋوگ گۇقارى بەسوود، بەشداربوون لە گۇرۋوگۇبوونەۋەى ۋانەى گشتى... ھتد) پى دەبەخشىت.

بە تافىكردنەۋەى ئەم بىرۆكانە، بۇتان پوون دەبىتەۋە ناخۇ (كاتو تىچوون لەخەرج مەسرف، كەشۋ باروۋۇخىكى باشۋ بەسوود، لە ژيانتاندا دېتەدى؟

۱- نەرىتېكى بە سوودى نوۋ لە ژيانى خۇندا بېيىنەرە دىۋ تافى بىكەرەۋە، ئەندامانى خىزانەكەشتان بۇ ھىركردى ئەۋ نەرىتە نوپىە ھان بىدن، بۇ ئەۋنە: كاتىك لە ژوورى ھەۋانەۋە ناخواردن بەرەۋە ژوورى ھەۋەتن دېۋۇ، ئەۋ شتانەى پىۋىستى خۇتانو پەيوەندى بەخەۋەنى خۇتانەۋە ھەيە لەگەل خۇتان ھەلىگىرنو بىبەرە ژوورى نوۋستەكەتان.

۲- ئەگەر ئەندامانى خىزانەكەشتان زۇرن، واتە خىزانىكى قەرەبالغىن، ھەمۋو ئەندامانى ئەۋ خىزانەش كەلك لە يەك گەرماۋو دەبىلوسى دەبىنن، شوپىنى كەلۋەلە تايەتەكانى ھەر يەكە لە ئەندامانى خىزانەكەشتان جىياكەنەۋە، لەپاش بەكارھىنانى كەلۋەلەتايەتەكانتەن، بۇژوۋرەكەى خۇتان ئەگەر ھەبۋو بىگىرنەۋە، ئەگەرەش ژوورى تايەتەتەن نەبوۋ، لە سىندوۋو، يان جانتا، ياخود لە ھەر شتىكى ترى تايەتەى خۇتاندا ھەلى بىگىرنەۋە، ھەر ۋەكو بەشى ناوخۇيى، ھەتا كەلۋەلو پىداۋىستىيە تايەتەكانى رۇزانەتان (ۋەكو شانە، قىچەى دەمۋدان، خاۋلى، شامپۇ، سابوون... ھتد)

تىكەلۋ بىكەل نەبىنۋ مائەۋەشتان شىرەۋەى ئالۋزەبىت، ھالەى بچوۋوگ دەمەدەمىۋ پىرسىارۋ ۋەلامى بىۋ جىۋ لەسەر دۇزىنەۋەى كەلۋەلەتايەتەكان دروست نەبىت.

۳- سىندوۋىك، يان كارتۇنىكى تايەتەى بۇ ئەۋكەلو پەلانە دابىن بىكەن، كە لەخۇتان زىادنۋ پىۋىستىن پىيان نىيە، بىيان دەن بە كەسىك كەپىۋىستى بە ۋەھا شتىك ھەبىت، ئەۋەش يارمەتى كۇكردنەۋەى مائەۋەتان لە شتى زىادە دەدات، لە ھەمان كاتىدا يارمەتى پىكردنەۋەى پىداۋىستى كەسىكىش دەدات.

۴- دەلېن ئەنىشتاين بۇ بىرھىتانەۋەى ئەۋ شتانەى كە رۇزانە پىۋىستى پىيان بوۋە (تەننەت ژمارەى تەلەفۇنەكەشى) كە نوۋسىنيان ئاسان بوۋە، خۇى بە لەبەرگىردنۋ بىرگىردنەۋە لىيان خەرىك نەكردوۋە، لە تىنوۋسىكى گىجەكى گىرفانى دا نوۋسىۋىەتى، چۈنكە لەۋ باۋەردا بوۋە ئەۋ شتانە ھەرچەند گىجەش بىن كاتىكى زۇر لە مۇۋ دىگىرنۋ مېشك سەرھال دەكەن، ئىۋەش بۇ ئاسانكردى كارەكانى رۇزانەۋە باشتىر بىرگەۋەتەۋەى ئەۋ فرمانۋ پىداۋىستىيەنى رۇزانەتان، تىنوۋسىكى بچوۋوگ دابىن بىكەن، ياخود لە ناۋ مۇبايلەكانتەن تۇماريان بىكەن، تا لە كاتى پىۋىستىدا كەلگىيان لىۋ ۋەر بىگىرن.

۵- ئەۋ گۇقارۋ كىتبەى رۇزانە بۇ خويىندەۋە سوود ۋەرگىرن لىيان بە كارىيان دەھىنەت، لە شوپىنىكى تايەتەى دىيارىكرادا دايان بىنۋ، بۇ ئەۋەى كاتىك پىۋىستى پىيان دەبىت، ھەمۋو مائەۋەتان بۇ بىشكىنۋ دۇزىنەۋەى پىۋە سەرھال نەكەيت.

۶- با ھەر يەكە لە ئەندامانى خىزانەكەشتان سىندوۋ، يان تاكى بۇفىۋ كەۋانەر، يان جانتاى تايەتەى كەلۋەلو پىداۋىستى جىياى خۇى ھەبىت، شتەكان لە مائەۋە پەرشۋ بىلاۋ مەكەن، ھەمۋو كات ۋادابىنن مىۋان بەرپۈەۋەى كامىرەى

شاراۋەىيان پىيە.

۷- ھەمۋو شەۋىك تەنھا بە (۱۵) خولەك خۇسازدانۋ بەرنامەرىژى، دەتۋانن لىستى ئەركۋ فرمانەكانى رۇزى باشتىر دابىنن، ئىدى بەيانىيان خەمى دۇزىنەۋەى گۇرەۋىۋ ھايشى پانتۇلۋ بۇياخى قۇنەرەۋە بەزمى ترى لەۋشۋەتان لە كۇل دەبىتەۋەۋەخەۋىكى بىخەمۋ خەيالىش دەكەن.

۸- رۇزىك دابىنن بۇ دانى پارەى كارەباۋ ئاۋو مانگانەى كرى خانوۋ، ئەگەر خۋانەخۋاستە كرىچىن، ھەتا ھەر رۇژوۋ يەكىك بەرۋىك نەگىرۋ پىسوۋلەيەكت بۇ بىنوۋسىت، چۈنكە لەۋانەيە لە كاتىكدا بىت بىلنن، ئامادەى ماددىت نەبىتۋ لە دۇخىكى نا لەبارۋ كىشەى خىزانى ۋ... ھتد، دا بىت.

۹- رۇزىكى ھەفتە دابىن بۇ تەۋاۋكردى ئەۋ كارانەى كە بەناتەۋاۋىۋ نىمچەى بەجىتان ھىشتوون، بۇ ئەۋنە دەتەۋىت دىيارىيەك بۇ ھاورپىەكت بىنرېت، تەلەفۇن بۇ كۇمەلۋ دۇستۋ خىزمۋ ھاورپىت بىكەيت، جىلۋبەرگۋ پىلاۋۋىپىداۋىستى خۇتۋو مائەۋە بىكرېتەۋە كارەت يارمەتى ئەۋەت دەدات، سوود لە كاتەكانى تىرت ۋەرگىرت، چۈنكە كۇمەلۋ كارى لاۋەكىۋ بچوۋوگ ھەن بە ماۋەيەكى كەمۋ چەند دانەيەكىيان پىكەۋە دەتۋانرېت ئەنجام بىدرېن، بەلام كە سەرھالى كارى تر بوۋىت، كارى گىچەكت لى دەبىتە فىلى زەبەلاخ.

۱۰- ئەۋە بىكەنە بەرنامەى مائەۋەتان، ھەمۋو كەسىك بەرپىرسىارىيەتى كارىكى لە ئەستۇ بىت، ياخود كاروبارەكانى مائەۋە بە سەرەۋ ھاۋكارىۋ يارمەتىدانى يەكتىر ئەنجام بىدرېن، چاۋەرىي ئەۋە نەبىت ھازىر خۇرۇسفرە دىر بىت، يا جاروبار لە ئامادەكردى خواردى ۋەمەكاندا، بەشدارى بىكەيت، ئەك بۇخۇرىكى بىيەرەمۋ تۋانجىدر لە خۇراۋو چىشتە ئامادەكرۋەكانى بەردەمىت بىت.

سەرچاۋە: كانون خانۋادە، ژمارە/ ۲۴۹

ليھاتووييەکانى مامەلەکردن لەگەل خەلکدا

بەشى سېيەم

ن: د. طارق السويدان
و: دلشاد محەممەد

سېيەم/ ھاندانى مەرفۇ

لە ژمارەى راپروودا باسما لىھاتوويى (كارتىكرىن لە مەرفۇ) كرىنى ئەمە كارمەشمان لە پەرسەى كارگيرى سەركردايەتيدا پروونكردهو، باسما لەمەشكرى كە (كارتىكرىن) بە ھۆى چەند ھۆكارو ھاكتەرەيكەو دىتە دى كە گرىنگرىنيان برىتى بوو لە: (سۆز جۆلەندى، گرىنگىدان بە مەرفۇ، ئەنەتەتەكرىن، ئەمەكەدارى، سىجرى ھۆگرىبون)، ئەمەجەش بە پەشتىوانى خودا ھەسە لەسەر لىھاتوويى سېيەم دەكەين، ئەویش لىھاتوويى (ھاندان)...

لىھاتوويى (ھاندانى مەرفۇ) لە رىگەى ئەمە خالەنى خوارو مەيسەرو دەستەبەر دەپتە:

۱- پەخشوبلاوكرىنەو ھۆى نىجەبىو گەشەبىنى لە ساتە لاوازو نەرحەتەكاندا: پەيىستە لەسەر سەركردە ھەمىشە خەلگى بەرەو نۆمىدو ھىواو گەشەبىنى ھەنەبات، تەنەتە لە نەرحەتەكرىن سەختەكرىن ساتەوختەكانىشدا، وەك ساتەكانى شەكستو ئازار، ھەروەھا لە نەرحەتەى بەلاو موسىيەتەكاندا، ئەمە كارەش ئەنەجەماندەرت بەبى بوونى دىدگارو رەوانىيەى رۆشەن ديار لای سەركردەو شۆيىنكەوتەوون... موسا پەيغەمبەر (درودى خەلگى لەسەرەرتە) دەريا لە بەردەمى دوزمەنىش لە پەشتىيەو، بەلام لە سۆنگەى ئەمە دىدگار رۆشەنى ھەيىو بە پارمەتەيدان سەرخستى خودا بۆ باوەردارەو پەيغەمبەرەن، گىانى نۆمىدو ھىواى لە دەروونى گەلەكەيدا بزووندى

فەرموى: [قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ] سوره الشعراء، ٦٢، واتە: موسا وتى: ئەخىر پەيتان ناگەن بىگومان مە پەروەردگارم لەگەلدايە، بەزوويى رىگەى (رەزگار بوونە) نىشان دەمەت.

پەيغەمبەرى خوداش (درودى خەلگى لەسەرەرتە) لە غەزەى خەندەقدا كاتىك بىنى موسلمانان ئابوھەو گەمارو، بىنى برىسو بىھەزىو بىتەوانان، جەلەكەش لە پەشتىيەو پەلانىان لە دۆگەرتەن، بە ھۆى دىدگارو رەوانىيەى لىھاتوويى بۆ سەركەوتەنى ئىسلامو موسلمانان، گىانى گەشەبىنى نۆمىدو گەرتەو وەرەرزى لە دەروونى ھاوئەلەندا بۆمە پەيدا.

۲- ھەستەكرىنى شۆيىنكەوتەوون بە دلتارامى:

ھەستەكرىنى مەرفۇ بە ھۆى كار لەگەل كەسو سەركردەيەكدا دەكات كە خۆشەووتەووتەرى دەكاتو پەيىمەى دەكات، وا لە تاكەكان دەكات ھەست بە دلتارامىو ئاسوودەيى بەكەن لەگەل ئەمە سەركردەيەدا. پەيىو پەيى ھەتە لای پەيغەمبەرى خودا (درودى خەلگى لەسەرەرتە) لە ترەسى ئەمە گىانى ھەتە لەرزىو زۆر ترەسا، پەيغەمبەر پەيى فەرموى: (لەسەرەرتە مەترەسا، مە پەشا نەم، بەلكو مە كۆرى نەرتەيى كۆرەمەش كە گۆشتى وشكەو مەيوى دەخواردا)، ئەمە جۆرە وشەو وتەنە وا لە مەرفۇ دەكات ھەست بە دلتارامىو پەلەكەشكرىن بكات.

ھەروەھا سەربازەكانى نەپەيى ھەندە مەتەنەيان پەيى ھەبوو، كە باوەردارەو ھەمىشە بەرەو سەركەوتەنيان دەبات، بۆيە دەپانەوت: ئەمە دەتەوانەت لەگەل خۆيدا

بەمانەت بۆ ئەو پەيى جەيان. ۳- دەسەلات بەخەشەن بە شۆيىنكەوتەوون:

فەرمەنەران پەيان خۆشە كە نەزادىيان بەرەيتى بۆ ئەنەجەمانى كاروبەرەكانىيان بەو رىگەو شۆيىو خەلگى بە لایەنەو پەسەندو گەنەو، بۆيە كاتىك تۆ كارەك بۆ فەرمەنەرەكانت ديارى دەكەيت تا جەيەجەيى بەكەن رەھەتەى پەيىستەيان بۆ داپەن دەكەيت، پەشان ئازادىو دەسەلاتو سەلەجەتەيان پەدەدەيت، تا ئەمە كارە بە ئەنەجەمەن، ئەمە تۆ بەمە جۆرە ھەلەسەووتەت گەرتەنيان پەدەبەخەشەو ھەزەتەوانەيان دەخەيتەبەر بۆ رەپەرەندى كاروبەرەكانىيان بەو شۆيى داواكارو وەستەرەو، ھەروەك جۆن ئەوان بەو ھۆيەو ھەيىنەن لە كارەكانىياندا دەكەن بەو پەيى پەروەشەو گەرتەنيان گىانى دەستەبەخەريەو كارەكان رەدەپەرتەن.

۴- ھاندان:

ھاندانى فەرمەنەرو شۆيىنكەوتەوون لەسەر كارو بەرەمە بەدەيەنيانى نامەنەكان، بە چەندىن رىگەى ماددىو مەنەوى دىتەدى، ئەوانە "ستەيشو مەدەكرىن، پەلەبەرزكرىنەو، رەزەلەيان، خەلەكرىن، خەستەرووى كارو بەرەمەى فەرمەنەرە لە نەو فەرمەنەرانى تەدا،...، چەندەما رىگەو شۆيىو دىكە...

بە پەشتىوانى خودا، لە ژمارەى داھاتوودا باس لە لىھاتوويى جوارەم لە لىھاتوويەكانى مامەلەكرىن لەگەل خەلگى دەكەين، ئەویش لىھاتوويى "بەنيادەنى پەيىنەدەيە مەرفۇيەكان)...

وېك وتاربيژيڭ،

خەللى

چۈن گوڤت بۇ دەگرن؟

۲-۲

ئاۋات جەمال

۱۲- كەم بلىو زۆر بېيىستە:

ھېچ مروفىك، ناتوانىت لە يەك كاتدا،
دوو كىردارى وەك قىسە كىردنو گوڤگرتن،
ئەنجام بىدات. بۇيە دەبىنىن خۋاي گەورە،
دوو گوڤى بۇ بېيىستنو زمانىكى بۇ ئاھاوتن
بېيە خىشويىن. ئەمەش لە بىنەردەتا بى ھۆ
نىيەو بەلگەيە لەسەر ئەۋەى كە پىۋىستە
مىروف، زىاتىر گوڤ بگىرىتو كەمىتر
بىدوڤت. لە كوردەۋارىشدا جوانيان گوتوۋە:
(كەم بلىو زۆر بېيىستە).

۱۳- بە تىگەشتەنەۋە گوڤ پادىرە:

كاتىك گوڤ لەو كەسە دەگىرىت كە
قىسەت بۇ دەكات. ھەۋل بىدە بە باشى
لىنى تى بگەيت. ۋاي دابىنى، گوڤگرتن
ۋەبەرھىنانىكى بە بايەخە، لە كاتو
زانىارىدا. ئەنەنجامدا بەمەش سامانىكى
بىن پايانى زانىارى بە دەست دەھىنىت.

۱۴- دەرھەت بە بەرامبەرەكەت بىدە:

ۋا بىر مەكەرەۋە. لەبەرئەۋەى تۆ
ۋتارىبىژىت، دەبىت بەرامبەرەكەت بە
بەردەۋامى گوڤت لى بگىرىتو ماھى
قىسە كىردنى نەبىتو تەنھا گوڤگىر بىتو
ھىچى دى. چونكە ئەمە بىر كىردنەۋەيەكى
ھەلەيە. بۇيە دەبىت بە باشى گوڤ لە
بەرامبەرەكەت بگىرىتو نىرخو بايەخ بە
راۋ بۇچوۋنەكانى بىدەيتو بە ھەند ۋەرى
بگىرىت.

۱۵- لەسەر خۇۋ بە پىنى تۋاننا، بە
بوختى بىدوڤ:

بە پىنى تافىكىردنەۋەكان، ئەۋە

دەركەۋتوۋە كە. ھەموو كەسىكى ناسايى،
لە خولەكىكىدا تۋاناي ۋىتى (۱۲۰) ۋىشەى
ھەيە. بەلام لە ھەر خولەكىكىدا، تۋاناي
گوڤگرتنى (۴۸۰) ۋىشەى ھەيە. ۋاتە: تۋاناي
گوڤگرتن، لە ھەمان كاتدا جۋار ئەۋەندەى
قىسە كىردنە. بۇيە ئەگەر ئەم رادەيە
بگۇردىرىت. ئەۋا دەبىتە ھۆى بىزارى
بىتاقەتسى گوڤگرو نەمانى ۋىدېۋنەۋەدو
قالىۋونەۋە لە ۋەكانى ۋتارىبىژ.

۱۶- ئاگادارى بە كارھىنانى جۋولەو

ھىماكان بە:

بە كارھىنانى جۋولەو ھىماكانى لەش،
لە كاتى قىسە كىردنو ۋتارداندا. يەككىكە لە
ئامىرازە گىرنگەكانى تىگەياندىنى گوڤگرو
كەسى بەرامبەر، لەبەرئەۋە ھەۋل بىدە بە
شېۋازىكى راستو دروست، ھىماۋ ئامازەكان
دەربېرىت. تا كارىگەرى ئەرىنى، لە كەسى
بەرامبەردا جىن بېئىلىت.

۱۷- ۋىراى زىمانت بە:

كاتىك بەرامبەر قىسەت بۇ دەكات، بە
ۋىردى گوڤى بۇ بگىرەو تا تەۋاۋ نەبىت
قىسەى بى مەبىرە. بە رەزامەندىيەۋە
قىسەكانى ۋەربىگەر.

ئەگەر لە ۋەكانى تۋورە بوۋىت..
ھەۋلىدە بەسەر خۇتدا زال بېيت، تا كۇتايى
بە ۋەكانى دەھىنىت. پاشان بىزارى
نارازىبوۋىنى خۇتى بۇ ۋوون بگەرەۋەدو
بوۋارى قىسە كىردىشى بى بىدەرەۋە.

۱۸- لە كاتى قىسە كىردىدا ۋەلامى

گوڤگىر مەدەرەۋە:

باشىر ۋايە، ھەر تىبىنىۋ گومانو
شىكىردنەۋەيەكەت لەسەر قىسەى ئامادەبوۋان
ھەيە. لاي خۇت تۋمارى بگەيتو ھەلى
بگىرىت. تا كەسى گوڤگىر قىسەكانى لەسەر
بايەتەكە تەۋاۋ دەكات. بۇنەۋەى ھىمىنى
ئارامى بال بىكىشىت بەسەر گىتوگۇكاندا..
بۇيە رىگەيان بى بىدە. قىسەى خۇيان
بگەنو تۇش بە شېۋازىكى جۋان گوڤيان
لىن رابىگرە.

۱۹- ھەۋل بىدە دەۋرەبىر كارت تى

نەكات:

بىۋىستە ۋەك ۋتارىبىژىك لە بەرامبەر
گوڤگىرانتدا، بە تەۋاۋى كۇنتىرۋلى دەۋرونو
جۋولەو ھەلسۈكەۋتەكانت بگەيتو لە
ھەموو جۇرە شەۋزانو كارتىگەرىكى
دەركەى. ۋەك دەنگە دەنگو ژاۋەۋا. ۋوور
بگەيتەۋە، چ پەيۋەندى بە ۋتەكانتەۋە
ھەيىت، ياخود بە ھەلسۈكەۋتەۋە.

۲۰- بەسەر كەسەكانو رۋوداۋەكاندا،

بىپارى خىرا مەدە:

تا بە تەۋاۋەتىۋ بە ۋىردى لە
كەسىتەيەكان نەكۇلىتەۋە. ھەلىيان
نەسەنگىنىت. شارەزاپان نەبىتو
نەيانناسىت. ھىچ بىپارىكى بە پەلەۋ
خىرا، لەسەر خۇدى كەسەكەۋە ئەۋ بايەتەى
لەسەر دەدوڤت، مەدە. ئەمەش ۋات لى
دەكات، ۋىناكردنو بىپارىەكانت، سەبارەت
بە كەسەكانو رۋوداۋەكان، راستو دروست
بىن. لە ئەنجامىشدا بىيىتە گوڤگىرىكى
باشو سەرەكەۋتوۋ.

مى ھازىر شىنخوئا

باشىترىن

زانكۇكانى جىھان

نىيوان زانكۇكانى جىھان، لەو كاتەى كە چوار زانكۇ ئىسرائىل كەوتە نىيوان باشىترىن ۴۰۰ زانكۇ، بە جۆرىك كە زانكۇ عىبرى لە رىزبەندى (۱۰۲) ۋ زانكۇ تەلەبىب بە ژمارە (۱۱۴) ۋ پەيمانگى تشىنلوج لە (۱۲۲) ۋ زانكۇ بن جورىون لە ۲۲۲ داھاتن لە سر ناستى جىھان، ھەرچى زانكۇكانى (مەلىك سعودو مەلىك فەھىد بۇ پىترۇلۇ مەن) بوون ئەوا بە رىزبەندى (۲۴۷ ۋ ۲۶۶) ھاتن، لە ھەمان كاتتا زانكۇ ئىماراتى ھەرەبى يەكگرتو ژمارەكەى (۲۷۴) بوو لەم پۇلن كرىنەو زانكۇ ئەمىرىكى لە بەپروتىش ۲۵۱ بوو.

ھەرەك رىزبەندى باشىترىن دە زانكۇ لە پۇلن كرىنەكە بەم شىۋە بوو:

۱- زانكۇ ھارۋارد لە ۋلاتە يەكگرتوودەكان.

۲- زانكۇ كامبرىدج لە بەرىتانيا.

۳- زانكۇ يىل لە ۋلاتە يەكگرتوودەكان.

۴- كۆلىزى لەندەنى زانكۇيى.

۵- زانكۇ لەندەن لە بەرىتانيا.

۶- ئىمپىريال كولىدج لەندەن لە بەرىتانيا.

۷- زانكۇ ئۇكسۋورد لە بەرىتانيا.

۸- زانكۇ شىكاگو لە ۋلاتە يەكگرتوودەكان.

۹- زانكۇ برىستون لە ۋلاتە يەكگرتوودەكان.

نەۋەى كە جىياى دەكاتەۋە لە پۇلنەكانى تر ئەۋەپە كە ھىچ دەرۋەستەپەك، يا نامازمەكى روۋكارى ناخاتە بەردەست لە پىنكەتەى ناۋخۇبى زانكۇكان، بەلكو قوۋل دەپتەۋە بۇ شىكرىنەۋەى بىنەماكانى زانكۇ بەردە ھەلسەنگاندنى جۆرى ئەو خويۇندەى كە زانكۇكان پىش كەشى دەكەن، كوالىتى ئەو تويۇنەۋە سەرەكى ۋ پراكتىكەى كە پىش كەشى دەكەن، لە پال ۋەسقىردنى تۈنۋى دەرۋەستەكانى لە قۇناغەكانى خويۇندى (جا ج بەرىبى بن، يا خويۇندى بالە)، ئەمەو سەرەپى مالىپەرە نىۋەدەلەتتەپەكەى كە دەپىت دىارپىتو پىشكارى زانكۇ لە پىشكەشكىردنى زانستى نۆۋى داھىتان لە بۈرە جىاۋازەكان ۋ بەكارەتتەنى زانستو تەكەلۋىزى سەرەدەم ۋ چەندەن پىۋەرى تر، ئىنجا ھەلدەستە بە دانانى ئەم پىۋەرانە لە شىۋە گۇراۋىك كە بتۈنرەپ پىۋانە بىرەپ ئەمەش بە دانانى نەمەپەك ۋەكو ئەدەۋاتىكى سەرەكى بۇ پۇلنكىردنى زانكۇكان.

تا ئىرە ناشابونىك بوو بەم پۇلن كرىنەۋە دەگەرپىنەۋە سەر بابەتەكەى (جمعية العربية للادارة) كە بەم شىۋەپە باس لەم پۇلن كرىنە دەكات، زانكۇ قاھىرە بۇ سالى چۈرەمى ۋ لەسەر يەك جۈۋە نىۋ پۇلن كارى سالىنەى ئىنگىلىزى بۇ باشىترىن زانكۇ لەسەر ناستى جىھان، بە جۆرىك كە لە رىزبەندى (۴۰۵) دا ھات لە

دامەزراۋى (الجمعية العربية للإدارة) لە پىگەكەى خۇى لە سەر تۆرى ئىنتەرنىت لە نۇفەمبەرى (۲۰۰۹) دا ھەلسا بە بلاۋكرىنەۋەى رىزبەندى زانكۇ ھەردەپپەكان ۋ زانكۇكانى ۋلاتانى رۇزەھەلاتى ناۋەراست كە بە گۈيرەى پۇلنى (QS) جىھانى لە بلاۋكرىنەۋەى تايىم بۇ فىركارى بالا بلاۋكرىنەۋەى بۇ زانكۇكانى جىھان.

بۇ ناشا بوونى خويۇنەرى بەرىز ئەم جۆرە پىى دەۋىرتەپ پۇلنى (QS) ۋ بە يەكەك لە بەناۋىنگىرتىن پۇلنكارەكانى جىھانى دادەنرەپ بۇ زانكۇكان، كە پۇلنەكانى تىر بىرتىن لە پۇلنى زانكۇ (جىاچونگ شەنگەھى) ۋ چىنى پۇلنى ۋ پىۋەرتىكە كە نامانجى يەكەمىان بۇ دىارىكىردنى زانكۇ ناست بەرزەكانە كە لە پىگەپەۋە تۈنۋانە لە ئەداى نىشتمانى بەرزىكرىتەۋە پەپامى كۆمەلگەكەى بگەپەنەپ بە بەرزىرتىن ناست بە جۆرىك كە بتۈنرەپ بچىتە رىزى بە ناۋىنگىرتىن زانكۇكانى جىھان، ھەر ئەم پۇلنەش ناۋىنگىپەكى باشى بۇ زانكۇكان دەستەبەرگىردوۋە بەۋەى كە وردترىن پۇلنە بۇ دامەزراۋەكانى فىركىردن ۋ تويۇنەۋەى زانستى كە بتۈنرەپ ۋەسقى بىرەپ بەۋەى كە زانكۇ لەسەر ناستى جىھانى ئەمەش لە پىگەپەشت بەستى بە پىۋەردەكانى ھەلسەنگاندنى كە ۋىرخانى ھەپكەلى ھەپەك لەم زانكۇپەنە دەگىرتەۋە.

بەريۆە بىردىنى خود

و/ خالە محەممەد

لەو دەريۆترە كە تۆ بىر لە بە ناكام نەگەيشتى ئەنجامى كارەكانت بىكەيتەو. - گەر ھەستەت كىرد سىفەتيك، يان ھەلسوكەوتىكى خۆت رېگىرە لە پېشكەوتنت لە ژياندا وەكو: (ترس، شەرم، ترس لە شكىست، تواناي خود بە كەم زانىن، بىر كىردنەو ھەلە... ھتە) ئەو بەزوتىر كات چارەسەريان بىكەو مەھىلە چىدى زالىن بە سەرتدا.

- با چاوەكانت نامىرى گەران بىن بە دواى راستگويىدا، دوور بىكەو لە ھەموو جۆرە درۆو ناپاكىيەك، جىاوازيش بىكە لە نيوان باشو خراپ لە كاروبارەكاندا.

- دوور بىكەو لە گەليو بۆلەبۆلى زۆر لە ئەنجامى كارەكانت، چونكە مەرج نىيە ئەنجامى ھەموو كارەكان بەو جۆرە بىن كەتۆ دتەو، نازابە لە جىيەجىكردى كاروبارەكانو خۆراگىرە لە بەرامبەر ئەنجامەكانيان.

- كەسايەتت وەكو شووشەيەك لىمەكە راستىيەكانى زوو ئاشكرا بىكرىن، چونكە ژيان لە پال كەسە باشەكاندا كەسانى خۆپەرسىتو خۆھەلقورتىنىشى تىدايە، دۆستو دوژمنەكانت بىناسە.

- ئەو ھەش بزانە كە لە ھەموو مەزگەلدا سىفەتى باشو خراپو تواناي گۆراو ھەيە، ئەو كەسە زۆر لىتەاتوو كە بە سىفەتو خالە بەھىزو باشەكانى خۆى دىزانىتو كاريان پىدەكاتو پىيانەو نانايت.

يەكەم رېگەى سەركەوتن لە ژياندا سەركەوتنتە لە بەريۆەبىردنى خۆتدا، جۆنيەتى ھەلسوكەوتكىردنت لەگەل خۆتدا بە شىوازيكى دروستو چاك، شكىستەتيان لەگەل خود زۆرجار دەيتە ھۆى شكىستەتيان لە ژياندا، شكىستەتيان لە ژيانىشدا نىشانەى شكىستەتيانە لە دوايۆزىشدا (پەنا بەخوا).

كۆمەلىك ياساو رىئامى داپۆزاو ھەيە ئەگەر مەروۇ بىتوانىت بىيانكات بە كىردەو (بىگومان دىتوانىت)، ئەو دىتوانىن بلىين ئەو كەسە توانىويەتى خۆى بەريۆە بىات: - سەرمەتا چاكسازى بىكە لە پەيوندىيەكانت لەگەل خودادا، پەناى پىيگەرەو ھاناي بۆيەرە، چونكە پەناگرتنى مەروۇ بە خودا، دەيتە ھۆى ئاسانكردى كاروبارەكانى لە لايەن خوداوە.

- ھەزرت پىر بىكە لە گەشپىنى ھەمىشە پىشپىنى سەركەوتن بىكە، با مژدەى شادى زالىيت بەسەر بىرو ھەزرتدا.

- بەلىن بە خۆت بەدە كە چىدى ئامانجەكانت لە ژياندا بەرامبەر ھەر كارىك دىيەكەيت پوونو ئاراستەگراو بىن.

- نەخشە داپۆزە بۆ بەريۆەبىردنى كاروبارەكانى ژيانىت دوور بىكەو لەو كارانەى بەبى بىر كىردنەو بەريار لەسەر جىيەجىكردىان دىدەيت.

- دوور بىكەو لە دەست بەتالىو كات بە فيرۆدان چونكە كات ژيانە، ھەمىشە خۆت بەكارى سوودمەندەو سەرفال بىكە، ئەو پلانىنەى كە داترىشتون ھەولیدە لەتيۆريەو بىيانكەيت بە كىردارى.

- بۆ ئاسانكردى بەريۆەبىردنى كارەكانت ھەولیدە رۆژانە بە نووسىن رىزەمىديان بىكەو پاشان جىيەجىتيان بىكە، وەكو بەلنىەكانت، رىكخستى مال، چاككردى ئۆتۆمبىل، كارى نووسىنگە، سەردانەكانت... ھتە.

- با دروشمەت لە ژياندا (خىرايىو دەستپىشخەرى) بىيت، چونكە ژيان پىشپىر كىيە، ژيان زۆر كورتترە لەو ھۆى كە تۆ چاوپروانى بىيت، يان كارەكانتى تىدا دوا بىخەيت لە ھەمان كاتىشدا ژيان زۆر

۱۰- پەيمانگەى كالىفۇرنىيا بۆ تەكنەلۇژىيا لە ولاتە يەكگرتووەكان.

ھەرچى سەبارەت بەم پۆلىن كىردنەشە (د. حسين خالد) جىگىرى سەروكى زانكۆى قاهىرە بۆ كاروبارى خويندنى بالاو توپۆزىنەو، وتى: ئەمە جوارەم سالاھ لەسەر يەك زانكۆى قاهىرە دەچىتە ناو پۆلىنى ئىنگلىزى كە بە دوو دەم پۆلىنى گەورە دادەنرىت لە سەم ناستى جىيەنى دواى پۆلىنى چىنى، ھەروەك نامازەشى كىرد بەو ھۆى كە ئەم راپۆرتە ئىنگلىزىيە يەكەمجار دوو پۆلىنى ھەيە يەككىيان گشتىو ئەوتىريان پىسپۆرى ورد، كە لىردا زانكۆى قاهىرە لە گشتىيەكەى رىزەندى (۲۰۰۵) ھىناو لە پىسپۆرى وردىش بە تايبەتى لە سەنتەرە پىشكەوتووەكانو لە پىسپۆرىيەكانى مەروۇفامەتىو ھونەرىيەكان بە رىزەندى (۱۵۸) ھات ھەروەك بەركەوتووى پىسپۆرى ئەندازىياريو حاسىياتو زانىارى لەم مەلەندە ۱۹۲ بوو لە جىيەنداو پىزىشكىو زانستو زىندەموزانىش ژمارە (۲۰۸) ھىنا لە سەم ناستى زانكۆكانى جىيەن.

ئەو ھۆى لىرەش گىرنگە كە نامازەى پىيكرىت ئەو ھەيە كە بۆجى لەسەرچەم زانكۆكانى عىراق بە گشتىو زانكۆكانى ھەريەكەمان بە تايبەتى ھىچ دەنگو رىنگىكيان نەبوو لەم پۆلىن كىردنەدا؟؟؟ پىسپارىكەو جىگەى ھەلەستە لەسەر كىردنە!!! بە تايبەتى كە سالانەو بە بى ئەندازە ئەم زانكۆيانە لە سەرجاوەى مەروۇىو ماددىو زانىارىو دارايىو كاتو كۆشش بە رىدەكەن، بە بى ئەو ھۆى كە دەرەنجامىكى داھىنەرانەيان ھەبوويت؟؟ كەواتە ھەق وانىيە ھەموو ھەولەكان چىر بىكەينەو و كۆشش بىكەين لە پىناو گەيشتن بەم جۆرە پۆلىن كىردنە؟ بىگومان ئەو ھەش لە ھەنگاوە وردو بچووكەكانەو دەست پىدەكات وەك بەرمپىدان بە پىرۆگرام گەلىكى وەك دىلنایى جۆرى فىركىردن و پىرۆگرامى تواناسازى خويندنى بالاو بەم كىردنەو ھۆى ناستى توانستى زمانەوانىو ناي تىو ئەنجامدانى توپۆزىنەو ھۆى داھىنەرانەو گەلىك پىرۆگرامى تر كە يەكەمجار خزمەت بە زانكۆو كۆمەلگاو ئەو ھۆى ئىستاد داھاتووش دەكرىتو لە دوايشدا شانازىو سەرومىريەك بۆ ھەريەكەمان تۆمار دەكرىت بە دوورىشى نابىم بە پىشت بەستىن بەرمپىدان بەو پىيەرانەى كە زانكۆكانى لەسەر ھەلەسەنگىندىرت گەيشتمەن بەم رۆژە زۆر نىزىك دەيت.

كۆترىك و دوو مىروولە

ھەردوو مىروولەكەى لە باوەش گرتو بەجىيەشتىن بەرەو ناسۆ ھەلەرى. لەو كاتەى كە كۆترەكە دوور دەكەوتەو، (لانە) و (لاقە) بە خەمبارىيەو ھاويان تى بېرىبوو، فرمىسكىيان بۆى دەھاتەخوارەو.

دواى تىپەربوونى چەند رۆژىكى كەم و لەو كاتەى كۆترەكە بە ئاسماندا دەسورايەو، ئاگرىكى دىت كە لە كىلگەكەى تەنىشت مالى دوو مىروولەكەى ھاوپىسى ھەلدەستا، بۆيە بە خىراپى روى كرده ئەوئ بۆ يارمەتيدانىيان، زۆرى نەبەرد گەيشتە لايان، دىتى وا ھەر دوو كيان لە ترسى ئاگرەكە دەگرىين و داواى يارمەتى دەكەن، بەلام كە كۆترەيان دىت دلخۆش بوونو چىتر نەگرىيان. كۆترەكە يەكسەر داواى لىكردن بچنە سەر پىشتىو پىي گوتن: خىرا بن، سەرگەونە سەر پىشم تاكو لەم شوپنە دوورگەوينەو.

ئىتر دواى ئەوئ مىروولەكان پازى بوون لەگەل ئەودا بژىين، ئەوانى بىردەو بەرەو مالى خۆى. لە رېگادا، (لانە) بە خوشحالىيەو بە (لاقە)ى گوت: (لاقە) تەماشى زەوى بكە، لىرەو زۆر جوانتر ديارە.

(لاقە)ش بە (لانە)ى گوت: - خوشكم ئىمە يەكەم مىروولەين، بچىنە ئاسمان و چاكەى ئەمەش بۆ كۆترى ھاوپىيمان دەگەرپتەو.

كۆترەكەش كە گوپى لە گفتوگۆيەكەيان بوو، گوتى:

- كەوابوو ھەر كاتىك بە ئاسماندا سورامەو لەگەل خۆمدا دەتانەم.

كاتىك كۆترەكە ھەردوو ميوانەكەى گەيانە شوپنەكەى خۆى، (لانە) و (لاقە) دىتيان گشت كۆترەكان ھاتوونەتە پىشوازييانو ئاھەنگىكى پىشوازيى جوانيان بۆ سازكردن، كە ھەرگىز مىروولەكان ھاو وپنە ئەمەيان نەدىتبوو. ئىدى لەمەولا ژيانى خۆيان بە ھىمنىو ئاشتى لەگەل كۆترەكان بىردەسەر.

سەرچاوە/ گۆڤارى (العربى الصغير) ژمارە (۱۸۵).

كۆترە زامدارەكە بە دەنگىكى نزم گوتى:

- (لاقە) بۆ ھىنانى ئاو، من رېگەيەكت نیشان دەدم.

كۆترەكە بە دەنوگەكەى پەرپىكى بچوكى خۆى لە بالىكى دەرگىشا و دايە (لاقە) و پىي گوت:

- (لاقە) ئەگەر ئەم پەرمت خستە ئاو ئاوى رووبار، پەرەكە تەر دەبىتو ئاو بە خۆيەو ھەلدەگرىت.

(لاقە) بىرۆكەى كۆترەكەى بە دل بوو، بۆيە چەپلەيەكى بۆ لىداو گوتى:

- بىرۆكەيەكى جوانە.. ھەر ئىستا ئاوت بۆ دەھىنەم، تا تىنويەتت بشكىنەيت.

(لانە) بە خىراپى روى كرده كىلگەكەو (لاقە)ش روى كرده رووبارەكە، بە ھەردووكيان توانيان ئاوو خواردن بۆ كۆترە زامدارەكە بەھىن.

دوو مىروولەكە لەسەر ئەم كارە بەردەوام بوون، تاكو كۆترەكە بە تەواوى چاكبوو و واى لىھات بتوانىت بچولتەو و پىشت بە خۆى ببەستەيت.

رۆژىكىيان دەمەوبەيانى، كۆترەكە بە دوو مىروولە ھاوپىيەكەى گوت:

- كاتى ئەو ھاتووە بۆ مالو نىشتىمانى خۆم بگەرپتەو، ئىستا دەتوانم بفرم، بە دابرا ئە ئيوە زۆر ئازارم پىدەكات، بەلام بەم نزيكانە سەرداننان دەكەمەو. ھەرگىز لە بىر ئاكەم ئيوە منتان لە مردن رزگاركردو لەگەلما زۆر بە بەزەيى بوون.

ئىتر كۆترەكە زۆر بە گەرمى

دوو مىروولە، لە نزيك كىلگەيەك، پىكەو دەژيان، رۆژىكىيان ھەك نەرىتى رۆزانەى خۆيان، بۆ كۆكردنەو دەنكە گەنم لە كىلگەدا، دوو مىروولەكە چوونە دەردەو، لە رېگادا، ھاويان كەوت بە كۆترىكى زامدار، نەيدەتووانى بچولتەو، ئەوئەندە تىنو و برسى بوو، خەرىك بوو گيانى دەسپارد. مىروولەكانىش بەزەيان پىداھاتەو و زۆر بۆى خەمبارو دلەنگ بوون.

مىروولە (لانە) بە مىروولە (لاقە)ى خوشكى گوت:

- (لاقە) دەبىنىت ئەم كۆترە چەند بېھتەز بى دەستەلاتە، زۆر دلەم پىي دەسوتەيت.

(لاقە)ش گوتى: (لانە) خەمخواردن سودى پى ناگەيەنەيت، پىويستە ھەر ئىستا پىش ئەوئ كار لە كار بترازىت، كارىك بكەين و يارمەتى بەھىن.

(لانە) و (لاقە) لە تەنىشت كۆترە زامدارەكە دانىشتن و پىكەو بىريان لە رېگەچارمەك دەكرەو، تاكو بتوانن كۆترەكە لە مردن رزگار بكەن.

دواى چەند ساتىك (لانە) بە (لاقە)ى خوشكى گوت:

- من لە كىلگەكەدا ھەندىك دەنكە گەنمى بۆ كۆدەكەمەو و تۆش لە رووبارەكەدا ھەندىك ئاوى بۆ بەھىنە.

(لاقە) بىرۆكەكەى بەلاو باش بوو، بەلام بە (لانە)ى گوت:

- ھەك دەزانى من پىشتر لە ژياندا ھەرگىز ئاوم نەھىناو، ئەگەر دەزانىت رېگەيەكەم پىشان بەد.

بەرلەوئە (لانە) وەلام بداتەو،

كەلەشچىلىككى ئازا

مەلۇمات

كەلەشچىلىككە كەلگەن جۈجەلەر دايىقى جۈجەلەكەن جۈجەلەر دەرەدە بۇ گەرەن بە دۈي خۇراكىدا، جۈجەلەكەن بە گەشتەكەيانو بە ھاورىيەتى كەلەشچىلىك ئازا زۇر دىخۇش بوون، كەلەشچىلىككە سەرەمىي ئازايەتى زۇر جوانو سەرنجراكىش بوو، گيانداران كەلەشچىلىك زۇر خۇشەدويست، چۈنكە سەرەمىي نەۋەي گياندارىكى ئازا بوو، زۇر سەلامەت بوو، خەزى بە ئازاردانى ھىچ گياندارىك نەدەكرد، لە ھەمان كاتدا بە تۈنا بوو لە بەرگىرىكى جۈجەلەكەنلىك، رېگەي نەدەدا ھىچ گياندارىك ئازار بە جۈجەلەكەن بگەيەنەت.

نەۋە رۇژە گورگى چاۋتىز، چاۋدىرى كەلەشچىلىك جۈجەلەكەن دەكرد، چاۋمىي ھەلىكى دەكرد تا جۈجەلەيەك بىرپىنەتو بىكەتە قاۋەلتى نەۋە ژەمەي!

بەلام گورگەكە لە كەلەشچىلىككە دەرەسا، بۇيە نەيدەتۈنى پەلامارى جۈجەلەكەن بىدات، تەنھا كاتىك نەبىت كە كەلەشچىلىككە بى ئاگا بىت لە جۈجەلەكەن، يان جۈجەلەكەن لە كەلەشچىلىككە دوور بگەنەۋە... كەلەشچىلىك بۇ ۋەبىرھىنانەۋەي جۈجەلەكەن پىي وتى: رۇلەكانم... لە من دوورنەكەنەۋە، تا دووچارى مەترسى نەبىن..

يەك لە جۈجەلەكەن كە ناۋى فۇفۇ بوو، گۈيى لە قىسەي باۋكى نەبوو، بۇيە دووركەۋتەۋە كەلەشچىلىككە ئاگاى لى نەما، گورگى چاۋتىز نەم ھەلەي قۇزتەۋە، پەلامارى جۈجەلەكەيدا، تا بىكەتە پاروۋىيەك، كەلەشچىلىككە ھەستىكرد كە يەك لە جۈجەلەكەنلىك مەترسىدايە، دەستى كىرد بە گەرەن بە دۈيىدا بىنى لەبەرەدەستى گورگەكەدايە، كەلەشچىلىككە ھىچ قىسەي نەكرد، دەستەجى بە دەنۈۋكۈ چىگى تىزى ھىرشى كىردە سەر گورگەكە، گورگە ترساۋ راپىكرد...

فۇفۇ گەرەپەۋە بۇ ناۋ خوشكۈ بىراكانى شانىزى بە باۋكى ئازايەۋە دەكرد...

كەلەشچىلىككەش ئاگادارى كىردەۋە كە چارىكى تر دوور نەكەۋىتەۋە... فۇفۇ ھەستى بە شەرمەزاي كىرد كە پىشتىر گۈيى لە نامۇزگارىيەكانى باۋكى نەبوۋە، بەلپىنى دا كە ھەموو كات گۈي بۇ قىسەي باۋكى بگىرەتو گۈيراپەلى نامۇزگارىيەكانى بىت.

گورگەش زانى جۈجەلەكەن پەيمانىان بە باۋكىيان داۋە كە لىي دوورنەكەنەۋە، بىرپارىدا چارىكى تر ھىرش نەكەتە سەر جۈجەلەكەن، چۈنكە لەمەۋدو جۈجەلەكەن لە باۋكىيان دوورناكەنەۋە، چاۋمىيۋانى گورگ بۇ ۋەھا ھەلىك بى ئاكامە!

لەۋ رۇژە بە دۈۋە جۈجەلەكەن كاتىك دەچۈنە دەرەۋە لە يەكتىرى دوور نەدەكەۋتەۋە، گورگەكەش زانى يەكپىزى پىكەۋەۋىنى جۈجەلەكەن، رېگە نىدات ھىرش بىكەتە سەريان، ھەر بۇيە بىرپارىدا نەۋە دارستانە جىبەيلىتو بگەرىت بە دۈي جۈجەلەي نۇيدا، بۇ لاي نەۋانەي كە گۈي بۇ نامۇزگارىيەكانى دايىكۈ باۋكىيان ناگرن...

ئازىزانم... بە جوانى لەم چىرۈكە وردىبەنەۋە، ھەر بۇيە تۇش لەمرۇ بەدۈۋە ۋەكۈ فۇفۇ بەلپىن بىدە، كە ھىچ كات لە نامۇزگارىيەكانى دايىكۈ باۋكى بى ئاگا نەبىت، چۈنكە نەۋان نىزىكتىرىن خۇشەۋىستىرىن گەسانى تۇن، تۇيان لە خۇيان زىاتىر خۇش دەۋىت، كاتىك رېگە لە چۈنە دەرەۋەت دەرگىن، رەيان لە تۇ نىيە، بەلگۈ نەۋە نەۋەپەرى نىشانەي خۇشەۋىستى دىسۇزى نەۋانە بۇ تۇ، چۈنكە نەۋان ترسى نەۋەيان ھەيە تۇ لە دەرەۋە دووچارى زىان بىت، بە تايىبەت كاتىك دەچنە سەيرانو گەشتو گوزار، زۇر پىۋىستە لەم كاتانەدا لە باۋكى دايىكتان دوور نەكەۋنەۋە، بەلپى پىرسى نەۋان نەپۇن بۇ مەلەكردىن، يا ھەر ۋەرزىتىكى دىكە، ھەر كات خەزىت لە شۈيىنىكى دوور لە مالى خۇتان بوو سەردانى بگەيت، پىۋىستە بە ھاورىيەتى نەۋان بىرۋىت، نەمەش زىاتىر سەلامەتتەن دەپارىزىت، لە كۇتايىدا دەلپىن: ھۇي بەختەۋەرى ناسوۋدەيى ھەموو خىزانىك گۈيراپەلى ھەرمانەكانى دايىكۈ باۋكە.

دیوان

و مهابت حەسەب مەمەد

ئىسلامدا، ھەندىك دەيگەر ئىننەو ە بۇ دۆخى كشتوكالى لەو ساتەو دختەدا لە رووى گەشەكردن و دارووخانى بارودۆخى كشتوكالىيەو. ھەندىكى دىكە دەلئىن: بناغەيەك بوو دەولەتى لەسەر راگىراو و بەرپۆدەبردنى دارايى جەختى لەسەر كروووتەو. ھەندىك لە لىكۆلەران دەلئىن: خەراج لە رژىمى ئىسلامىدا درىژكراو و سىستەمەكانى پىش ئىسلامە، وەك رژىمى بىزەنتى لە شامو مصر و رژىمى ساسانىيەكان لە عىراق و رۆژەلات. باجى خەراج مەبەست لىكى كۆكردنەو و ئەو داھاتە جۇراو جۇرانەيە كە پەيوەستىن بە زەوييەو و رىكخستىنان لە ددفتەرى تۆمارى تايبەتداو دابەشكردىنان لە خەرجىيە جياوازەكاندا.

دىوانى (الإقطاع): بەو پارچە زەوييە دەگوترىت كە جىنشىنان (الخلفاء) داويانە بە دۆستو لايەنگرانى خۇيان تا بەكارىبەتەن و لىي سوودمەندىن بەرامبەر بەو بەرپىك پارە بىدن بە خەزىنەى دەولەت، ئەم جۆرە لە باج كاتىك سەرى ھەلدا جىنشىنان لە بەخشىنى ئەم جۆرە زەويانە دەستكراو بوون بەرامبەر دۆستو لايەنگرانى خۇيان. لە چاخى (ھارونە رشىد)دا وەك دىوانىكى سەربەخۆ كارىكردو و خاومنىكى تايبەت بە خۆى بوو، بە ھۆى نرىكى لە دىوانى خەراجەو

دەكرا لە ئىوانى ئەو و بە دەستتەو و ئەو دەبوو بە دەست بەنرىيە لە پارە لە ولايەتە جۇراو جۇرەكان، ھەروەھا خەرجكردنىش بەو شىوئە دەبوو كە لە دىوان برىارى لەسەر دەدراو برى دەستىشان دەكرا پاشان بەرز دەكرايەو بۇ (بىت المال) و لە وىندەر بەراورد دەكرا بەو برى لە (بىت المال)دا ھەيە، ئەو وىش وەكو وەزارەتى دارايى ئەم رۆژگارە وابوو، لىپر سەراو كەش رۆلى وەزىرى دارايى بىنيو پىيان گوتوو (صاحب بيت المال) گرنگترىن سەرجاومەكانى (بىت المال) برىتىن لە خەراج، واتە: مولىكەنى زەوى، زەكات، ئەو دەستكەوتانەى لە جەنگدا بە دەستەھىنرا.

(عشور) واتە: لە دەبەش بەشەك ئەمەش لە برى كرى، لەو كەسانە وەردەگىرا كە ئەو پارچە زەويانەى بە كارىان دەھىنا مولىكى خۇيان نەبوو، (جزيە) ئەو برە پارەيە يوو كە ناموسلەمانەكان دەپاندا بە دەولەت لە پىناو پاراستنى سەروماليان.

دىوانى خەراج: واتە باجى زەوى، ئەوانەى لەسەر مۆزى ئابورى ئىسلام قەسەيان كروو و پىيان وايە خەراج كرنگىيەكى زۆرى ھەيە، ھەندىك كرنگىيەكى دەگەر ئىننەو بۇ ئەو برى شىوازەى پىي كۆكراو تەو كە مايەى زۆرىك شۆرش و ياخىبوون بوو لە مۆزى

دىوان و شەيەكى فارسىيە، واتى تىانوس، ياخود دەفتەرى تۆمار دەگەيەنەت، دىوان لە لايەنى خوازراو وە (مجاز) بەو شوئە گوتراو كە دەفتەرى تۆمارى تىادا ھەلگىراو، (ئىبىن خەلدون) لە موقەددىمەدا دەلئىت: يەكەم جار ئەم وشەيە لە زارى كىسراى پاشا وە بىسترا، رۆژىك تەماشاي كىرد كارمەندانى دىوان لە گزەكران راجوون و لەگەل خۇياندا لە وتووژدان ئەو وىش ئەم ھالەى بىنى گوتى: ئەمانە دىوانەن باشتر وشەكە لە زماندا سواو بوو بە دىوان بەو شىوئە درىژەى پىندرا لەگەل رۆژگاردا.

ماومردى دەلئىت: دىوان ئەو شوئەيە ئەو سىپارانەى تيا ئەسپاردە دەكرىت كە مافى دەسەلات لە دراو، يان ئەو تاقەتەنى سوپا و كرىكاران خەرجى دەكەن.

مۆزوى قەرمەنرەو لايىنى ئىسلام كۆمەلىك دىوانى تيا بىنراو كە رۆلى وەزارەتى ئەمرويان پىادەكروو و دىيارترىيان:

۱- دىوانى (بىت المال): كارى بنەرەتى ئەم دىوانە برىتەيە لە پشكنىن و ژماردى داھاتى دەولەت و جۆنىيەتى خەرجكردنى بەشەيەى جۇراو جۆر، داھات بە ھۆى ئەو كەسانەو دەكرايەو كە بەرپرسى ئەم كارە بوون لە رىگەى كۆكردنەو (خەراج و ضىياع (الإقطاع) ئەم داھاتەش بەراورد

كوتالفرۆش

بە ئىككىنچى دەرىجىلىك

دوكانەكەم قىزى كرىبووم.. لەبەرئەو
نامۇزگارى كىرماركەم كىرد.. كوتالەكانى
دېكە فەرامۇش نەكاتو لەوى بۆى ھاتووە،
جاك بىر بىكاتەو، چونكە نرخیان گرەنە..
ھەروەھا پىم گوت، سەبى وەرەو.. تا بۆ
بىر كرىدەو لە پىداوئىستىيەكانى، كاتى
زۆرتەت لە بەردەمدا بىت.

پۆزى دواتر كىرماركە ھاتەو.. جى
وئىست، كرى.. نرخەكەشى دا. پۆزى
دواتریش ھاوسەرمەكە ھاتو كارىكى
دېكە جگە لە كوتالفرۆشى خستە
بەردەم.. منىش داواى كرىيەكەم لىكرد..
ئەوئىش گوتى: چوار ئەوئىندى ئەوئى
داوات كرىدو، پىت دەدەم. پىشى گوتەم:
من بازىرگانی ئەلەمەم.

ئەو دەم پىم گوت: من ھىچ لەبارەى
ئەلەمەسەو نازانەو سەرى لى دەرنەكەم.
لە وەلەمدا گوتى: مادەم تۆ قىزى
يەكەم بىنجىمەى فرۆشتن كە ئەمانەتە
بووئىت.. ئەو زۆر گرنگ نىيە.

بەم شىوازە دەستەم كرى بە پەيداكرىنى
كىرپارو پلە لە داوى پلە، بەرز دەبوومەو..
باشان كارىكەم لە گۆمپانىيەكى گەورەدا
دەستكەوت.. دواتریش بەرزكرامەو بۆ
پلەى يارىدەدەرى بەرپۆمەرى فرۆشپارى..
لە پاشدا بەرپۆمەرى گشتى.

* سەرگەوتن بە برى ئەو پارەو پوولەى
بەدەستى دەھىت، ناخەملىنرەت.. بەلگە
بەو پاكى ئەمانەتپارزىيەكە پارەو
سامانى پىن بە دەست دەھىت.

* بۆنەوئى خزمەتگوزارىيەكى
پاستەقەنە پىشكەش بكەيت.. پىوئىستە
شستىك ئەنجام بەدەيت.. بە پارەو پوول
پىوانە نەكرەتو نەشكرەدەيت.. ئەوئىش
پاكى دىسۆزىيە.

* ھەولەى ئەو مەدە كەسەىكى
سەرگەوتو بىت.. بەلگە ھەولەدە كەسەىكى
خاوەن پەيام بەنەما بىت.. چونكە كە
خاوەن پەيام بووئىت.. سەرگەوتووش
دەبىت.

سەرگەوتن، بە زۆرى پاورى ئەوانە
دەبىت، كە بۆئرانە كار دەكەن.. زۆر بە
دەگەنەش دەبىتە پاورى ئەو دىدۇنگو
دوولانەى لە ھەلوئىستو ئەنجانەكان
دەترسنو دەسلەمىنەو.

سەرچاوە/ ھىئون النجاج: ھادى
المدرسى

بە جاكى كار بىكە.. تا پىشەى بچووكى
ناگرى ناسمانى.. كە ناوى وىزدانە، لە
سەنەتدا بە داگرىساوى بىتەنتەو. (جۆرج
واشتون)

كوتالفرۆشەى دەلەت، من بە بالەى
تەبەتەندىيەكانى ئەو كوتالانەى
دەفرۆشتن، ھەلەدەدا. بە جۆرىك
گەشتبوو ئەستى دەستپىن و فرىودان. لە
دوكانەكەمدا ھەر جارەو دەچوومە لای
تۆپە كوتالەك.. كە ھەر ھىچەم لە بارەو
نەدەزانى.. لە پاشى جۆرەكەى، كىرماركەم
دەلەت دەكرەدەو.. ھەرچى زامانلووسى
خۆمە، بۆ لە/لە خستەمەردى كىرماركەم،
دەخستە كار. بەم شىوازە برىكى پاشم
پىن دەفرۆشت.. بەلەم سەرنەجەدا: ئەوئى
دراوسى پىرەكەم دەفرۆشت، زۆر لەوى
من زۆرتەرو ھازانچىش لە من زۆرتەر
دەكات. لەبەرئەو سەبارەت بە پارو
نەئىنى ئەم كارە، پىرسىارم لىكرد. ئەوئىش
نەئىننىيەكەى بەم چەشەنە بۆ دىرەكەم:
ئەوئى من دەپلەم.. خەلگى باومەم پىن
دەكەن.

پىرسىم: واتە باومەم بە قسەى من
ناكەن؟

ئەوچا گوتى: پۆلەگىيان ھەمىشە
لە بىرت بىت.. چاوا ئاوتەنى دەروونە..
بۆيە ھەرچىيەك لە زارت بىتە دەر، ئەوا
پاستىيەكەى لە چاوەكانتدا دەردەخات.

ئەم وتەيەى دراوسى دوكانەكەم
لە ناخەو ھەزانەمى.. لە ژيانەدا بۆ
يەكەمەجار ئەوئى خستە دەلەو.. كە
ئەمانەت شستىكە، لە ھازەيان لە دزىتى
زۆر گرنگترە.. بەلگە ئەو نمونە پالەپە،
كە مامۇستەو داپەو پاپە لە بارەو
دەدوئىن و بەشكىشە لە ژيانى پۆزانەمان.
لەو پۆزە بە دواو، پىگەى ئەو دراوسىيەم
گرەتەپەرو شىوازەكەيم خستە گەر.. ئىدى
بە جۆرىك ھەوئىم زىادى كرى، كە باومەم
پىكرەنى ئەستەمە.

پۆزىكىيان ئافەرەتەك ھاتە لامو داواى
چەند چەشەنىكى بە نرخی كرى.. پىئەوئى
بىر بىكاتەوئى گوت بە نرخیان بەدات..
لەوى ھازانچىكى زۆر بە دەست دەھىنەم
دەلەت بووم.. بەلەم پەگى ئەمانەتپارزى،
بە تەواوتەى لە دەلەم پەگى داکوتابووم..
بەلەى ئەو ئەمانەتپارزىيەى دراوسى

زۆر جار لە مەلەندەكاندا يەك كەس
بەم كارە ھەستەو، پان لە ھەر ولايەتەك
يەكەك كارەكەى پەيدەكرەو.

دەوانى نامەكان، ئەم دەوانە ناو زەد
دەكرە بە دەوانى دارشتن، پان كىتەخانەكان،
بە يەكەك لە دەوانە گرنگەكانى دەولەتى
ئىسلام دىتە ئەزمارو تەبەت بوو،
نووسىن و دارشتنى نامەو واژوكرەنى
شىكايەتو تەماشاكردنى ئەو نووسراوئەى
ھاتوون لە جىگا جىجىياكانى دەولەتەو
وئەلەمەدەوئەيان.

دەوانى كارگىرى: ئەم دەوانە لە
زەمانى دەولەتى عەباسىدا ھات، وەك
دەستگەيەك بۆ چاودەركردنى دەوانە
بەئەتەيەكانى كە بۆ ھەر دەوانەك
كارگىرەك بەشەوئەيەك چاوى لەسەر
دەوانەكانى تەروە بوو، دواتر ئەم دەوانە
داھات تا بەشەوئەيەكى گشتى چاودەرى
دەوانەكان بكات.

سەرھەرى ئەوانەى ياسكران چەندىن
دەوانى تەرىش ھەيون لەوانە: دەوانى سوپا
تەبەت بوو بە نووسىنى ناوو زمارەى
سەربازانو پلەداران، برى خۆراكىيان،
سەرپەرشتىارانىيان.. ھتە.

دەوانى پۆستەو دەوانى خەرجىيەكان
ئەمەيان تەبەت بوو بە بەرپۆمەردن و
پىكخستى ھەموو خەرجىيەكانى
دەولەت. سەرھەرى چەندىن دەوانى تر كە
ھەندىكىيان كاتى بوون لەگەل دەوانەكانى
تەردا لىكەدەران، پاخود بە يەكجارى
ھەلەدەوئەو.

لە پۆزگارى ئەمپۆدا وشەى دەوان
واتەى جۆراو جۆر دەگرەتەخۆ، كاتەك
دەوتەت: (دەوانى محاسبە) مەبەست
ئەو دەزگەيەكە كە چاودەرى خەرجىيە
دارايەكانى دەولەتو دەزگا جىاوازەكانى
دەكات. (دەوانى چاودەرى دارايى)
ئەو دەزگا كارگىرەيەكە كە چاودەرى
چالاكەيەكانى دەولەت دەكات لە لایەنى
كارگىرەيەو. دەوانى موحە خۆران (دەوان
الموظفين، پان دەوان خەمەلەمدىيە)..
ھتە. ھەروەھا وشەى (دەوان) بەرامبەر
بەو كارانە دەگوتەت كە شىوئەى رازگرى
نەئىنى (ئەمىن سەر) ھاوشىوئەى سكرتەرە
لە ھەر وەزارەتەك، يا كارەكى حكومەدا
بىت بۆ بەرپۆمەردەنى دەگوتەت (سەرۆكى
دەوان)، ھاوكات لە بوارى پامپارىدا وشەى
دەوان ئامازەيە بە شىوئەى كۆكرەدەو
بەپۆمەردەنى دەستەى سىاسى وەك دەوانى
پاشايەتى كە جىگەى گەردبوونەوئەى ئەو
فەرمانبەرەنەيە كە كارو بارى كۆشكى مەرو
بەپۆمەردەنى كۆشكىيان لە ئەستۆدەپە.

ناسىنەۋەى بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل كېرەكەكاندا

سىستەمەكانى پىشتىگىرى تەلەفۇنى،
فرۇشتىن، بازارسازىو بەرھەمەتتەن.
بەكارەتتەننى ئەو سىستەمە دەپتە ھۆى
ۋەلامدەنەۋە بە كېرەكەكانو پىشتىبىنى
كردنى داۋاكارىيەكانىيان كە لە بۆشايى
ئەلىكتىرۇنىۋو دۇنيانى خەيالى دەپتە ھۆى
دروستىۋونى پەيۈەندىيەكى پتەۋ لەگەل
كېرەكەكان.
گرنگى بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل
كېرەكەكان:

لە دۇنيانى رىكابەرى ئەمىرۇ، ھىچ
رېتخراۋىك ناتۋاننىت بە ھۆى بەھىزىۋون
لە كردارەكانو بەدەپتەننى بەرھەمەى نۇى،
پىشتى رېتخراۋەكانى تىر بىكەۋىت. پەلگە
دەپتە بە شىۋەيەكى وردو قول ھەست بە
پىداۋىستىۋو نىازەكانى كېرەكەكانى خۆى
بىكات. گرنگىرەن بەرەستىش كە ئىستە
لە دۇنيانى رىكابەرايەتى بازارگانى ھەپە بۆ
پاكىشانى كېرەكەكانى پاراستىيان دەگەپتەۋە،
بۆ لاپىردن ۋ چارەسەر كىردنى ئەو بەرەستە
بە شىۋەيەكى سەرەكەۋتۋوانە لە رۆلى
بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل كېرەكەكان
زىاتىر رەنگ دەداتەۋە ۋ پىۋىستى ۋ گرنگى
دامەززاندىن ۋ دانانى ئەو سىستەمەمان
لە ناۋ رېتخراۋ زىاتىر بۆ دەردەكەۋىت
چۈنكە تەۋاۋى رېتخراۋەكان ھەۋل دەدەن
ۋەفادارى كېرەكەكان مەۋگەر بىكەن.

جىۋاۋز بە كېرەكەكان. بە ھۆى بەرپۈەبىردنى
پەيۈەندى لەگەل كېرەكەكان دەتۋاننىت نىازو
پىداۋىستىيەكانىيان بىناسىرەتەۋە پىشتى
ئەۋەى كە پۈۋون بىكرەتەۋە.

- لىۋىن (Levine) دەپتە:
بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل كېرەكەكان
بىرەتتە لە سوۋد ۋەرگىرتەن لە زانىارىۋو
زانىستى كېرەكەكان بە مەبەستى پىدانى
شۈمەلگە خىزمەتگوزارى بە ئەۋان.

- بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل
كېرەكەكان فەلسەفەۋو رېسالى بەرپۈەبىردنە
كە جەخت لەسەر كېرەكەكانى تەۋاۋى
نۋوسىنەكانى رېتخراۋ دەكات لەھەر
شۈپىنىك، كەۋاتە ئەۋ ھەنگاۋە بە
شىۋەيەكى بەرچاۋ لەگەل ھەنگاۋەكانى
تىرى بازارسازىۋو رېگە كۆنەكانى پىشتىۋو
جىۋاۋزە. ئەۋ بابەتە ھەردەم فەرھەنگەۋو
فەلسەفەۋى دۆزىنەۋەى كېرەكەكان بۆ
رېتخراۋ پۈۋون دەكاتەۋە كە ئەم جەمكە
جۋار بەشى رېگە چارەكان، كىردارەكان،
تاكەكانو تەكنەلۇژىيا لە خۆ دەگىرت.

لە جۋارچىۋە تەكنەلۇژىيالى زانىارىۋو
پەيۈەندىيەكان، بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى
لەگەل كېرەكەكان بە ۋاتى بەدەستەتتەننىۋو
كار كىردنى بىن سىۋور دىت لە تەكنەلۇژىيا كە
پىكەۋە كار بىكەن ھەردەك كۆگەى داتاكان،
بىكەكانى پىدانى زانىارى، ئىنتەرنىت،

- بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل
كېرەكەكان، رېگە چارەكە لە ناستى رېتخراۋ
بۆ باشىر كىردنى سوۋدەمەندىۋو قازانچو
رەزامەندى كېرەكەكان بەرەمەىر بە رېتخراۋ
بە پىيى گروپە جىۋاۋزەكانى كېرەكەكانو لەگەل
ۋەرگىرتى رەزامەندىۋو پتەۋكردنى پەيۈەندى
نىۋان كىردارەكانى كېرەكەكانو دابىنكاران.
سەرەمەيەگوزارى لە بۋارى بەرپۈەبىردنى
پەيۈەندى لەگەل كېرەكەكان دەپتە ھۆى
تىگەپشتى زىاتىر ھەلسۈكەۋت كىردنى شىۋاتىر
لە رېگە كەنەلە جىۋاۋزەكان.

- بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل
كېرەكەكان، رېگە چارەكەكى كار كىردنە بۆ
بەرپۈەبىردنى دۈۋو لاپەنە لەگەل كېرەكەكان
بە مەبەستى پتەۋكردنى بەھاۋ نىرخەكانو
بەدەستەتتەننى رەزامەندى دىرېژخايەنى
كېرەكەكان.

- بەرپۈەبىردنى پەيۈەندى لەگەل
كېرەكەكان، مېتۇدىكى دۆزىنەۋەى
كېرەكەكانە بۆ رېتخراۋ كە بە شىۋەيەكى
سەرەكى پىشتى بە زانىارى كېرەكەكان
دەبەستىت بۆ دۆزىنەۋەى رېگەيەكى
پىشتىيار كىراۋ كە كار دەكات بە شىۋەيەكى
يەكسان لە تەۋاۋى كەنەلەكانى پەيۈەندى
لەگەل كېرەكەكان بە نامانجى زىاتىر كىردنى
بەھا لە رېگەى فېر كىردنى بەرەدەۋام بە
ھۆى خىستەنەۋوۋى ئەزمۇنىكى ھاۋسەنگەۋو

کریار:

بۇ گەشتن بە سەرگرداپەتییەکی سەرگەوتوو، گرنگیدان بە کریار بنچینەییەکی سەرگەییە لەم پیشەییە و ناسینەووی داواکاری و پیداوپیستیەکان لەم ھۆناغە زۆر ھەستیار دەبێت، لە بەرپۆمبەردنی پەپوومندی لەگەڵ کریارەکان تەواوی بیرۆکەیی ڕێکخراو لە کریار کورت دەکەیتەوە. ڕێکخراو بەو باوەڕییە کە کریار پاشا بەرپۆمبەر، گەواتە پاراستن و بەدەستھێنان و ڕاگێشانی کریاری نوێ بە ھۆکاری سەرھەکی مانەووی ڕێکخراوەکان دادەنرێت پاراستنی کریارەکان ڕۆلی یەكجاری گرنگی ھەبێت لە سوودمەندی ڕێکخراو بەو واتایە کە پاراستنی پەپوومندی نیست لەگەڵ کریارەکان زۆر گرنگترە لە دروستکردنی پەپوومندی نوێ لەگەڵ کریارە نوێیەکان، لە بازای ڕکابەری زیاتر گرنگی بە پارێزگاریکردن لە کریارەکان و بە دەستھێنانی و مفاکارییان دەرئێت نەوێک ڕاگێشانی کریاری نوێ.

زۆریە پەپوومانی بوازی بەرپۆمبەردنی پەپوومبەردار بە کریار لە سێ گرووپ دەستنیشان دەکەن:

۱- گروپی باشترین: ئەو گروپ، ئەو کریارانە لە خۆ دەگرت کە و مفاکاری سوودمەندییەکی یەكجاری زۆریان ھەبێت بۆ ڕێکخراو. سیستەمەکانی پەپوومندی لەگەڵ کریارەکان بۆ پاراستن و خستەرووی خزمەتگوزارییەکی بەھێز بەو گروپ تەواوی پیداوپیستیەکان داھێن دەکەن و ڕوخسەتی ئەو نادن کە کریار بەرھە ڕێکخراوەکانی تر بپارێت.

۲- گروپی ناوێند: ئەو گروپە کە سوودمەندی باشیان ھەبێت بۆ ڕێکخراو، لەگەڵ ئەوەشدا توانای گەشەکردنیان ھەبێت لە داھاتوویەکی نزیک و دەتوانن و مفاکاری خۆیان بپارێن. ئەو گروپە ئەو کریارانە کە لەوانەییە ھەندێک لە پیداوپیستیەکانی خۆیان لە ڕێگای ڕێکخراوەکانی تر داھێن بکەن. ئەوێ لێرەدا گرنگی ئەوێ کە ڕێکخراو دەبێت بە سوود وەرگرتن لە سیستەمەکانی بەرپۆمبەردنی پەپوومندی لەگەڵ کریارەکان سەرئێش و گرنگی تایبەت بەوان بەدات، چونکە بە باشترین سەرچاوە دادەنرێن بۆ گەشەکردنی بەرھەوێ و بەدەستھێنانی ھازانجی زیاتر.

۳- گروپی ناست نزمەکان: ئەو کریارانە کە تەنھا بە شێوەیەکی کاتی ھازانج بۆ ڕێکخراو دەستەبەر دەکەن. ھەندێکیان لەوانەییە توانای گەشەکردنیان

ھەبێت، بەلام خەرجی و چالاکییە پەپوومبەردنی بە مەبەستی گرنگیدان بەو گروپە دەبێت بەرپۆمبەردنی خستەروو و پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بە کریار و گروپەکانی تر. سیستەمەکانی بەرپۆمبەردنی پەپوومندی لەگەڵ کریارەکان یارمەتی ڕێکخراو دەدات بۆ ناسینەووی ئەو گروپانە.

دەستەبەرکردن و گەشەسەندنی کریارەکان:

لێرەدا دەستەبەرکردن و گەشەسەندنی کریارەکان، جەخت لەسەر دەستەبەرکردنی شێوازی نوێیەکان دەکات و بە ناسینەووی بەھای کریارەکان و پێشکەشکردنی ئەزموون و توانای کریارە پاراستەییەکان. کە بەکارھێنانی ئەم سیستەمە یارمەتی ڕێکخراو دەدات بۆ سەرگرداپەتییکردنی کریارەکانی بۆنەووی بۆتوان سێ بەشی ڕابەراییەتی پەپوومبەردن بەدەست ھێنن وەک:

یەكەم، زانستیک بەدەست دێت کە زۆرجار بۆ ڕکابەرەکان و ڕێکخراوەکانی تر ئالۆز و پێشبینی نەکرەو لە ھەمان کاتدا یارمەتی ڕێکخراو دەدات بۆ خۆئامادەکردن بەرامبەر بە ھەر ھەرھەشەو داھێنانێکی نوێ کە لە لایەن ڕکابەرانی تر ئاراستە دەکەیت. ھەرچەند ھەولی زیاتر بەرئێت بۆ دۆزینەووی کریارەکان، ڕکابەرەکان دەبێت کاتیکی زیاتر خەرج بکەن، تاوەکو لە پلانەکانی ڕێکخراو تێبگەن و بە ئەگەریکی زۆر ڕێکخراو کاتیکی درێژخایەن وەک براوە لە بازای دەمێنێتەوە.

دووەم، بەشداریکردنی ئەو ھەرمەنەکان کە نزیکن لە کریارەکان زیاتر دەبێت، بەجێھێشتنی شوێنی کارکردن کەم دەبێت و ڕێکخراو گریارێکی کەمتر لە دەستە خۆی دەدات.

سێیەم، پڕۆسە ھێرپوونێکی ھوول سەبارەت بە نیاز و پیداوپیستیەکانی کریارەکان و داھێنکردنی ئەو پیداوپیستیانە، لەگەڵ جۆرێک بەدی ھێنان کە گەشەکردن دەگەییەتی پادەییەکی دیاریکراو.

ڕێگەچارەییەکی سەرگەوتوو ئەو دەستەبەرکردن و گەشەسەندنی کریارەکان، بۆ ڕێگەچارەیی بەرگری ڕێکخراوەکان دەگەییەتی. کە ڕێگەچارەیی بەرگری ھەول دەدات پەپوومبەردنی ھوول دروست بکات لەگەڵ کریارە پاراستەییەکان، ئینجا زیاترکردنی کریارەکان لەگەڵ پارێزگاریکردن لە کریارە کۆنەکان و لە کۆتاییدا ھەول دەدات کریاری نوێ بدۆزێتەوە.

ڕێگەچارەیی بەرگری جەخت لەسەر توێژینەووی بەرھەوێ دەکات بۆ ناسینەووی کارەکانی ڕکابەراییەتی کردن و ئەگەری ڕووبەرپووبوونەووی ڕێکخراو بەرامبەر بە ھەر ھەرھەشەییە.

تەواوی کریارەکانیش سێ بنەمای سەرھەکی لەبەر چا و دەگرن و ھەر ڕێکخراو دامەزراوەییە کە بۆتوانێت ئەو بنەمایانە بە شێوەیەکی سەرگەوتوو داھێن بکات براوەی کۆتایی دەبێت ئەو بنەمایانە بریتین لە:

۱- کریارەکان باشترین خزمەتگوزاریان دەوێت لە ڕووی جۆنیەتی و جەندیتی.

۲- کریار دەییەوێت بە کەمترین خەرجی خزمەتگوزاری بەدەست ھێنێت.

۳- کریار دەییەوێت شتوومەکو خزمەتگوزاری بە کەمترین کات بکاتە دەستیان.

نامانجەکانی بەرپۆمبەردنی پەپوومبەردنی لەگەڵ کریارەکان:

نامانجی بەرپۆمبەردنی پەپوومبەردنی لەگەڵ کریارەکان، دروستکردنی ھەماھەنگی زیادکرەو لە ئێوان چالاکییەکانی بەشەکانی ھەوێش، بازارسازی و خزمەتگوزاری پاش ھەوێش بە نامانجی دۆزینەووی پاراستنی کریارەکان. ئەو ھەماھەنگییە، لە ڕێگای ئالوگۆرکردن و گواستەووی زانیاری بە تایبەت سەبارەت بە کریارەکان لە ئێوان بەشە جیاوازیەکانی ڕێکخراوەو ھەوێش دەدات.

بە بەکارھێنانی شیاوی بەرپۆمبەردنی پەپوومبەردنی لەگەڵ کریارەکان دەتوانرێت پیداوپیستیەکانی داھاتووی کریارەکان پێشبینی بکەیت و بەرھەمھێنان، یان خزمەتگوزاری بە مەبەستی بەدەستھێنانی ھەزەمەندی زیاتری کریارەکان داھێن بکەیت. نامانجەکانی بەرپۆمبەردنی پەپوومبەردنی لەگەڵ کریارەکان دەتوانرێت لەم خالانە خوارەو کورت بکەیتەوە:

۱- دروستکردنی پەپوومبەردنییەکی درێژخایەن و سەرگەوتوو ئەو لەگەڵ کریارە دەستنیشان کراوەکان.

۲- دروستکردنی پەپوومبەردنییەکی نزیکن لەگەڵ کریارەکان.

۳- دانانی سیستەمی دۆزینەووی کریار لە جیاتی دۆزینەووی شتوومەکو.

۴- زۆریوونی توانای ڕکابەری لە بازارەکانی تێرکراو (شایع) و وەلامدانەووی نیازەکانی ئەو کریارانە کە داواکارییان زۆرە.

۵- زۆریوونی جەرخی بەرھەمھێنان لە کۆمەلگادا.

چۇن دەتوانىتە بىيىتە خاۋەنى ھەلۋىستى پۇزەتيف

ۋ: لە لىنكىلىزىيەۋە
لەمانى تەھسىن

۲- بىرۋات بەۋە ھەبى ھەر ساتىكت
باشترىن كاتى ژيانىتە بەرامبەر بە
بەرھەمەكانىت، پروداۋى خراب پرودەدات
نەمە راستى ژيانە، نەمەش نەۋە
ناگەيەنىت كە تۆ لە ترۇپكەۋە بىيىتە
خوارەۋە، شتى باشىش دېنە رېت گىرنگ
نىيە، شتە باشەكان ھەمىشە پرودەدەن، بە
لاتەۋە گىرنگ نەبىت كە لە ساتىكا شتىكى
خراب پروبەرۋوت دەبىتەۋە، ۋا لە خۇت
بەكە كە بەرامبەر بېشەھاتەكان بەھىزىۋ
لىيانەۋە فېرىبىت. بوۋنى ھەلۋىستى
پۇزەتيف ۋا دەكات يارمەتيدەرت بىت
كاتىك دەكەۋىتە كاتە خراپەكانى ژيانىتە
بەھىزىترو سەرگەۋتوتورت دەكات.

۴- فېرى نەۋە بە كە ھەمىشە
سوپاسگوزاربىت بەرامبەر نەۋە شتانەى كە
ھەتە، نەمە فاكتەرىكى زۇرباشە لە نىۋان
كەسە سەرگەۋتوتوۋەكانو وات لى دەكات كە
ھەست بە ئارامى بەكەيت. ھەرگىز بوۋنى
خەۋون ئاۋاتو وېستىنى زىياتر لە ژيان
نابىتە كۆسپ بەلكو وات لى دەكات زىياتر
ھەۋل بەدەيت، بەلام نابىت نا ئومىد بىت
بەرامبەر بە ژيانو سوپاسگوزار نەبىت

ھەلۋىستى پۇزەتيفانە لى تۆۋ كارەكانت بە
سادەگى دەلۋىنو زىياتر دلخۇشت دەكەن.
نەمانەش (۷) رېگى سانان، بەلام ئامۇزگارى
بەھىزن بۇ بە دەستەھىنانى ھەلۋىستى
پۇزەتيفو بوۋنت بە كەسىكى بەھىزىتر؛
۱- گاردانەۋەى ھەماسىت ھەبىت
بەرامبەر بە ژيانىتە مەھىلە رۆۋەكەت
تەنھا بىگوزەرى، ھەۋل بەدە بىزى نەك
بىگوزەرىنى، خۇت جىگىر بەكو ۋا بىزى
كە دۋارۋۇزى ژيانىتە لەسەر نەمە دىنایە، ھەر
چىرگە ساتىكت بە سۆزو خۇشەۋىستىيەۋە
بىزى. بوۋنى ھەلۋىستى پۇزەتيفو سۆزو
خۇشەۋىستى تەۋاۋكەرى بەكەن، نەۋە كات
دەزانىت كە خەلگانى تىرىش ۋەك تۆن
سەبارت بە ژيان.

۲- ھەلۋىستە ھەبىت نەك گاردانەۋە؛
مەۋەستە تا شتىك بەسەرتدا پروبىداتو
تۆش ھەۋلەدى چارەسەرى بەكەيت. چالاک
بەۋ ۋا بەكە كە شتى باش بېنە رېت، تۆ
بەرپرسىيارى بەرامبەر بەۋە ژيانەى كە
ھەتە، يەكجار دەزىت كەۋاتە بە فېرۋى
مەدەۋ ھەۋل بەدە باشترىن ژيان بۇ خۇت
فەراھەم بەھىت.

ھەلۋىستى پۇزەتيف زۆر گىرنگە بۇ گەشىتن
بە ئارامى سەرگەۋەن. ئاپا پروۋىداۋە كە
تا ئىستە بە ئىرەپىيەۋە تەماشى خەلكت
كردبىت، كە ھەمىشە دلخۇش ديارنو
ژيانىان بە خۇشى دەگوزەرىنۋ ئاۋاتە
خۋازبىت تۆش ۋەكو نەۋان بىت، يان
زىياتر لەۋانىش؟

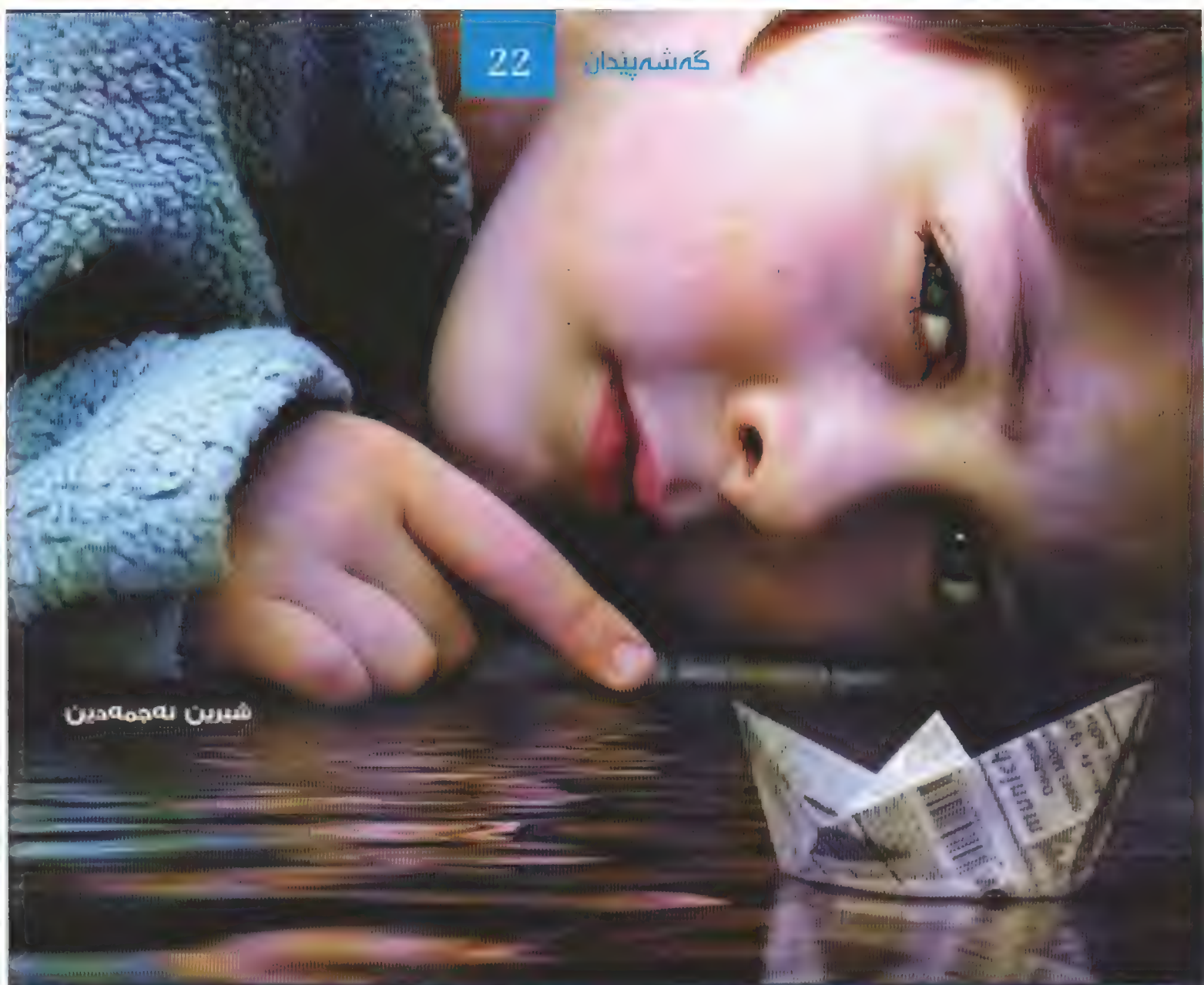
تا ئىستا پروۋىداۋە كە بە خۇت بللى؛ باشە بۇ نەۋ
كەسانە ھەمىشە بە ناۋبانگو سەرنجراكتىشۋ
خەلگ بۇ لى خۇيان پادەكىش؟
نەى بىرت كىرۋەۋەتەۋە كە لەۋانەپە
ھەلۋىستى پۇزەتيفى نەۋە كەسانە ۋا بەكات
كە خۇشەۋىست بىن نەۋە شىۋەپەى كە
ھەلۋىستەۋەت دەكەنۋ كار دەكەنە سەر
دەۋرۋەپەريان؟

بىرگەندەۋە ھەلۋىستەۋەتەكرەن بە
ھەلۋىستىكى پۇزەتيفانە ھۇكارىكى
سەرگەپىيە بۇ بە دەستەھىنانى نەۋە شتانەى
دەۋرۋەپەرو نەۋە ژيانەى كە دەتەۋىت، چۈنكە
نەۋانەى كە لە دەۋرۋەپەرتىنۋ دەپانەۋىت
شتەكانت بۇ بەرجەستە بەكەن، دەپانەۋىت
لە دەۋرت بىنۋ لەگەلتەدا كارىكەن، بۇ
نەۋەى خەۋنەكانت بىن بە راستى.. بوۋنى

گولان ہمہ زمین

[illegible]

سەرچاوه: ئىنتهزىيەت.

شېرىن نەجمەدىن

چەند جار ھەلو دەرڧەت لە دەرگای داویت؟

دەلێت: شانسەكەت دەلێت: ئەو زەویە نالتونی لە ژێردایە بۆیە هیچ تیا سەوز نابێت نالتونەكە دەربینیت زەویەكەشی باش دەبێت، جوتیارەكەش لە بری ئەو چاكەییە پێی دەلێت: وەرە با بە یەكەووە نالتونەكە دەربینین، بەلام ھەزارەكە قبوڵی ناكاتو دەلێت من شانسی خۆم دۆزیوەتەووە چۆن خۆم بەووە خەریك دەكەم، پاشان دەكات بە ئافەرتە پاشاكە، پێی دەلێت: شانسەكەت دەلێت: دەبێت شوو بكەى بە پیاویك پاشان بە یەكەووە دەتوانن كاروباری ولاتەكەتان بە باشی بەرپۆوە بەرن، ئافەرتەكەش لە بری ئەو چاكەییە پێی دەلێت: وەرە باشووت بێ بكەم بە یەكەووە كاروباری ولات جاك بكەین، دیسان ئەو داوایەش قبوڵ ناكاتو دەلێت: من چۆن خۆم بەووە سەرڤال دەكەم لە كاتێكدا شانسی خۆم

رێگەى گرتو رۆشت بۆ شوینی دیاریكراو، لە رێگادا دەكات بە شێرێك كە زۆر سەری نیش دەكات، پاشان ئافەرتێك كە باشای ولاتەو بەلام كاروباری ولاتی بە باشی بۆ بەرپۆوە ناچێت، دواتریش جوتیارێك كە گیرۆدەییە بە دەست زەویەكەییەووە چونكە ھەرجی دەكات كشتوكالەكەى بەرھەمى نابێت... ھەرسێکیان داوای لێ دەكەن كە شانسی ئەوانیش بەخەبەرینیت. كابرای ھەزاریش بەلێنیان پێ دەدات كە شانسەكەیان بۆ بەخەبەر بێنیت... ھەزار ھەر دەروات، لە ئاكامدا دەگاتە شوینی دیاریكراو، سەیر دەكات شانسی ھەموو ئادەمیزادەكان لەوێیەو ھەریەكەیان بە جۆرێكە، دەگەرێت شانسی خۆی ھاوڕێكانى سەر رێگای دەدۆزێتەووە بەخەبەریان دێنیت... پاشان زۆر بە دلخۆشییەووە دەگەرێتەووە، لە رێگادا دەگاتەووە بە جوتیارەكەو پێی

بەندێك ھەمە دەلێت: [بەخت وەك تۆب وایە كە ھاتە ھاچمان خێرا شەڤتێكى لێدەدەپن دەروات بۆ لای كەسێكى تر] ھیوادارم لە داوی خویندەنەووە ئەم چیرۆكە ئێمە لەو كەسانە نەبووبین. پیاویكی ھەزار ھەرجی دەكردو ھەولی دەدا بۆ ئەوێ رۆژە سەختو ناھەمواردەكانی ژيانى بە رێ بكات، بەلام ئاكامی نەبوو، سەرمەنجام بریاری دا رۆو لە خەكیمێك بكات ھەتا رێگایەكی پێشان بدات بۆ دەربازبوون لەو ھەزاریەى تێی كەوتوووە... خەكیم پێی وت: تۆ شانسێت خەوتوووە بۆیە وا ھەزاریت! جێگایەكی زۆر دووری پێشان دەدات، پێی دەلێت كە دەبێت بڕوا لەوێ شانسەكەى بدۆزێتەووە.. ھەزارەكەش بڕیار دەدات دەستبەجێ بە رێكەوێت بۆ شوینی مەبەست تا شانسەكەى بدۆزێتەووە رزگاری بیت لەو ھەزاریە.. بە ناچاری ملی

لە دۆلەتتە

دۆلەتتە. ئەمەش جى دەھىت، لە
كۆتايىدا دەگاتەو بە شىرەكە، شىرە پىي
دەھىت، دەنگو باس ئەمەش بە سەرھاتى
پىنگاى ھەمىوى بۇ دەگىرپتەو كە چۈن
ئەو شتانەى قىبۇل نەكردو، بەشىرەكەش
دەھىت، شانسەكەى تۆش وتوئەتى دەھىت
سەرى كابرايەكى بىئەھل بىخوات، ئىنجا
سەر ئىشەكەى لادەھىت، شىرەكە دەھىت،
كەواتە دەھى ئەو كابرا بىئەھل تۆ بيت
كە من دەھىت سەرى بىخۇم، چۈنكە ئەوانە
ھەمىو شانسى تۆ بوون ئەوانەت نەوئىست
ئەى بە تەمەى جىت...

ھەرىكە لە ئىمە گەر چاۋ بگىرپنەو
بە تەمەندە پەنگە چەندىن چار ھەلو
دەھىتسى ژيان لە دەركاى دابىيىن، بەلام
بە ھۆى نەزانىمان پالمان پتو ناپىت
لە كۆتايىدا گلەيى لە شانسو بەختو
ناۋچەوانى خۇمان دەكەين، كەواتە بۇجى
ھەلو دەھىتەكانى ژيان لە ھەر پوۋ يەكەو
بىت لە دەستى دەھىن؟ ھۆكارەكان زۆر
لەردە چەند ھۆكارىكان دەخەينەو...

۱- يەك چۆر بىرگىرەنەو، زۆر چار
ئىمە بىرۋىكىرى خۇمان لە قالىب دەھىن،
چاۋمان بىرۋەتە يەكچۆر كارو پىشە، ياخود
يەكچۆر چارەسەر، يەكچۆر ھەلىزاردن،
...ھتە. كاتىك ئەوۋى لە بىرماندايە
دەستمان ناكەوئىت ئىتر ھەرچۆرە ھەلو
دەھىتتىكى تر لە ھەر جىگايەكى ترەو
بىت نامەناوئىت.

۲- زوۋ بىرپاردان، ھەلو دەھىتەكان
ھەئاسەنگىن پىرسو پوۋىژى لە خۇمان
شارمەزاترو بە ئەزمەوون ناكەين خىرا
بە بىرپارىكى كىتوپر لە خۇمانى دوور
دەخەينەو.

۳- نەبوۋى ھەناغەتو زۆر بەرز
پوانىن. زۆر چار ئەو ھەلانەى كە دىنە
دەستمان پەنگە زۆر بچوۋك بىن لە
ھەناغەتى ئىمەدا نەين، بەلام بۇيە ھەيە
گەر لاي بە لادا بکەينەو دواۋۇژىكى
پىرەنگدارمان بۇ تۆمار بکەن.

۴- نەبوۋى بەرنامە لە ژياندا، كەسى
بىبەرنامە ھەمىو كاروبارى ژيان لەبەر
چاۋىدا ئالۋۇز تىكەلۋ پىكەلە، تۋاناي
ناسىنەوۋى ھەلو دەھىتەكانى نىيە لە
ناكامدا پەنگە چەندىن ھەلى كاروۋيان لە
دەست بىدات، بەلام پىشى نەزانىت.

لەوانەيە تا ئىستا چەندىن ھەلمان
لە دەست دابىت، بەلام خۇ ژيان ھەر
بەردەوامە ھەلو دەھىتەكانىش چارىكى
ترىش دەھىنەو لە دەركامان، بەلام
ئەمجارە ھۆشياربەو لە دەستى مەدە...

ۋ: زاپىر زانا

كەسانى تر كاتىك ھەستت بە دىل تەنگى
كرد لە ھالەتە تازەكەتدا، تابزانىت
خەلكىش بەو چۆرە بوون كاتىك لە
بارودۇخىكى لەو شىۋەيەدا بوون.

- جىاۋازىيەكى گەرە ھەيە لە نىۋان
ئەو كەسەى كە ھەمىسەكانت دەسپىتو
ئەو كەسەى دوورت دەخاتەو لە گريان.

- كاتىك تەنھا بۇ خۇمان دەھىن
ژيان كورتو بچوگە، بەلام كاتىك بۇ
ئەوانى ترىش دەھىن ژيان درىژو فراۋانە.

- بەرۋوگەش تى مەكەو، چۈنكە
دەتخەتتىن، بەدۋى مالو سامانى دىناۋە
مەيە، چۈنكە زوۋ نامىنىۋ لە ناۋ دەھىت،

بەلام بە دۋاى ئەوۋە بە كە زەردەخەنەت
پى دەمەخشىت، چۈنكە بى بەرامبەر
خەم پەزارت دەگۆرپت بۇ بەختەوۋى.

- نەمەنى خۇ بەختەردىن صابونت
بىرىت، كە لەخۇى كەم دەكات بۇ ئەوۋى
خەوشو پىسى لاپەرىت.

- ناتوانىت پى بکەنىتو لە ھەمان
كاتدا دىل پەقىش بىت.

- كۆتايى ھەمىشە نازار بەخشە
ھەرچەندە خۇشەش بىت... تەنھا
لەبەرئەوۋى پىي دەللىن كۆتايى.

گرنگ ئەوۋە نىيە تۆ پادشاى،
گرنگ ئەوۋە بەو شىۋەيە ھەلسوگەوت
بکەيت كە پادشايت.

- دەتوانىت بە زۆر ئەسپىك بىيەتە
سەر پوۋبار، بەلام ناتوانىت ناچارى بکەيت
لىي بىخواتەو.

- كاتىك دەركايەكى بەختەوۋى
بەرۋوماندا دادەخرىت، چەندىن دەركاى
تر دەكرىنەو، بەلام ھەستىان پى
ناكەين، لەبەرئەوۋى بە خەم پەزاردە
كاتەكانمان لە بەردەم دەركا داخراۋەكاندا
بەسەردەيەين.

- نىرخى راستەقىنەى ئەو شتانە
نازانىن كە ھەمانىن، ھەتا ئەۋكاتەى
لەدەستىان دەھىن، ھەروەھا ناشرانىن ج
شتىك لە ناۋ دەھىت، تا ئەو كاتەى نامان
مىق و دەروات.

- پىۋىستمان بە كاتىمىرىكە بۇ
ئەوۋى چاكەى كەسنىك بىدەين بەسەر
ئەوانى تردا، پىۋىستمان بە پۇژىكە بۇ
ئەوۋى يەككىيانمان خۇشبوۋىت، بەلام
پىۋىستمان بە ھەمىو تەمەنە تاۋەكو لە
بىرى بکەين.

- پىۋىستە خۇت بىخەيتە شوۋىنى

ئالانى

زىرەك ۈلپەتتۇم، بەلەم ۈكۈ تۇ نەبم!!
ئىستە دەپرسىن: ئەگەر ئەو خالەنەت پىيادە
كرد، جى رۈو دەدات؟!
زۇر راشكاوانە دەلئىن: ئەگەر بەو شىۋەپەي
سەرمۇدە قىسەت لەگەل ژىرى ناۋەكىتدا
كردو بە بى فىزو خۇ بەكەمزانىن ۈ نەرمو
نىانىيەۋە لەگەل دەوربەرەكەت ھەلسو
كەۋتت كرد، ئەۋا دلئىبابە دەپىتە كەسىكى
بەختەۋەر، بە شىۋەپەك لە خۇتو
گوزەرەنت رازى دەپىت كە ۈننا ناكىرت، لە
ھەمان كاتداۋ لە ۋالئىعدا دەپىتە مەۋقەئىكى
بەھىزو سەركەۋتو، لپەتتو، بە تۈۋان
سوۋىپەخش...

رەنگە پىرسىت جۇن بەو ناسانىيە ئەم
گۇرەنكارىيە رۈو دەدات؟

لە ۋەلەمدا دەلئىن: كاتىك ئەم پەيامە
بۇزەتەپانە دەنئىرت بۇ ژىرى ناۋەكىت،
بەبى ۈپىستى تۇ ژىرى ناۋەكىت كار
لەسەر ئەو پەيامانە دەكات، ئەو كات لە
قەسەمكى ناسانىيەۋە دەپىتە كىدارو ناكارو
ھەلسو كەۋتت، چۈنكە ژىرى ناۋەكىت
چ پەيامىكى بى بىدەت، كار لەسەر ئەۋە
دەكات، بە پىچەۋانەۋە ئەگەر پەيامى خرابى
بۇ بىنئىرت بە ھەمان شىۋە كار لەسەر ئەو
پەيامە نىگەتەپانە دەكات، لە ناكامدا تاكە
زەرمەنەد تەننا خۇت دەپىت!

كەۋاتە لىرەۋە بۇمان دەردەكەۋىت تاكە
بەرپىسى بەختەۋەرى سەركەۋتو
خۇشگوزەرەنت خۇدى خۇتت، چۈنكە
كاتىك تۇ ھەمىشە پەيامى نىگەتەپ
دەنئىرت بۇ ژىرى ناۋەكىتو بە خۇت
دەلئىت: مەن مەۋقەئىكى بى شەنەم ھىچ
شەتەك بۇ نەبىتو دەست بۇ ھەر شەتەك
دەبەم بە دەستەۋە نەبەتو ھەمىشە
گەلەيى لە بەختى خۇت دەكەپتو خۇت
بە كەسىكى بى چارە دەزانىتو پىت ۋاپە
تۇ ھىچ ھەلەكى سەركەۋتت لە ژىاندا
بۇ نەھاتوۋە، ئەۋا بىگومان ژىرى ناۋەكىت
لەسەر ھەمۇ ئەۋ پەيامە نىگەتەپانە
كار دەكات، لە ناكامدا ھەمۇ ئەۋ بىرۇكانە
دەبەنە ژىانى رۇۋانەتو لە پەيامىكى سادەۋە
دەپىتە ناكارو ھەلسو كەۋتو ۋاقىع...

كەۋاتە لە ئىستەۋە بەلئىن بەدە ھىچ كات
پەيامى نىگەتەپ بە ژىرى ناۋەكىت
نەدەپت، بەلگە ھەمىشە پەيامى بۇزەتەپى
پى بىبەخشە تا ژىانەت پى پىت لەۋ
بەختەۋەرىيە كە خۇت دەتەۋىت، ئەۋ
كات دەزانىت كە تاكە بەرپىسى سەركەۋتو
بەختەۋەرىت تەننا خۇدى خۇت!

لە كۇتەپانە دوۋباتى دەكەپەۋە ھەمىشە
لەگەل خۇتدا ئەنەنى بەۋ لەگەل دەوربەرەت
خۇ بەكەمزانو بى فىزو نەرمو نىان بە!

تەرمو لەگەل شەتەكى تەدا نەك لەگەل
دەوربەرەكەت، پىۋىستە مەۋقە ئەنەنى
پىت لەگەل ژىرى ناۋەكى خۇدى (عەل
البەن)، ۋاتى ئەمە جىيە؟

ۋاتە ھەمىشە پەيامى بۇزەتەپ بىرە
بۇ ژىرى ناۋەكىت، رۈۋنتر بىلئىن: كاتىك
قەسە لەگەل خۇتدا دەكەپت، با قەسەكانت
لەگەل خۇتدا ئەنەنىيە پىت، كەۋاتە ئەۋ
ناۋەشەنە بىنكەشەپە بۇ ئەنەنى بوون
لەگەل خۇت، نەك لەگەل دەوربەرەت،
بۇ نەۋنە: (كاتىك قەسە لەگەل ژىرى
ناۋەكىت دەكەپت، ئەم پەيامانە بى
بەدە: مەن كەسىكى زۇر بەھىزم، گەرتو
ناخۇشەپەكانى ژىان ناتۈۋن جۇكەم پى
دەبەن، مەن كەسىكى زىرەك ۈلپەتتۇم،
رەستگۇم، زۇر بەختەۋەرم، مەۋقەئىكى
سەركەۋتوۋم لەم جىيەنەدا، ياخۇد بىل: مەن
كەسىكى تىكۇشەرم، مەۋقەئىكى بى فىزو خۇ
بەكەم زانە، دەتۈۋنەم خۇم بەرپەۋەرم، مەن
ئەۋ كەسەم كە دەوربەرەم زۇر خۇشەپان
دەۋىم... ھتە).

بەلەم پىۋىستە ھەمۇ ئەم پەيامانە
لە ژىرى ناۋەكى خۇت تەپەم نەكات،
ھەرگىز ئەم قەسە لەگەل ھەۋرەۋى دۇستو
دەوربەرەكەتدا نەكەپت... بەلگە ھەمۇ
ئەم پەيامانە نەنئەپەك پىت لە نۇۋان
خۇتو ژىرى ناۋەكىتدا، پىۋىستە لەگەل
خەلگىدا لەۋپەرى خۇ بەكەم زانەدا بىتو
بەپى تۈۋان زىرەكەپان قەسەپان لەگەلدا
بەكەپت، ئەگەر ۈپىستە تۈۋانكانى خۇت بۇ
بەرامبەر دەربەرەت دەتۈۋنەت بىلئىت: مەن
بە تۈۋان بەلەم ئە نەندازە تۇ نا، يان مەن

رەنگە ناۋەشەنە ئەم بابەتە سەرنەت
رەبەشەپت، چۈنكە گومانى تەدا نىيە
كە ئەۋ بابەتەنى لەم جۇرە گۇۋارەنەدا
بلاۋدەمكەپەۋە، قەسە لەسەر سىفەتە
جۈۋان ناۋەزەكانى مەۋقە دەكاتو ھەمان
دەدات بۇنەۋە بىيەنە خەۋەنى سىفەتى
جۈۋان ناۋەزە، تا بىيەنە مەۋقەئىكى
بەسۈۋد بۇ خۇمان دەوربەرەم،
بەلەم خۇدەپەسەندى (ئەنەنى) بوون
سىفەتەئىكى فەزەۋەنى مەۋقەۋە پىۋىستە
ھەمۇۋان خۇمانى لى دەوربەرەنەۋە
ئەۋ سىفەتە لە خۇمان دەرپەن، كەۋاتە
بۇچى ناۋەشەنە بابەتەكە پەمان دەلئىت،
خۇدەپەسەندى بە؟

دەزانە ئەم دەستەۋەزەپە لای ھەمۇۋان
نامۇپە، چۈنكە بىنكەشە دەكات بۇنەۋە
كەسىكى خۇدەپەسەندى خۇپەرەست
بىن، خۇدەپەسەندى لە نەشەپەنەن
سىفەتەكانى مەۋقە، نەپا دەگۈنەپت لە
ۋەھا گۇۋارەكە بىنكەشە بۇ سىفەتەئىكى
لەۋ شىۋازە بىرەت؟

لە ۋەلەمدا دەلئىن: بىگومان نەخىر،
سەدچار نەخىر...

كەۋاتە مەبەست لەۋ ناۋەشەنە جىيە، كە
دەلئىت: خۇدەپەسەندە بە؟

خۇشەۋىستەنە! لىرەدا نەمە مەبەستەمان
ئەۋە نىيە كە تۇ مەۋقەئىكى ئەنەنى پىت،
بىيەتە مەۋقەئىكى ئەنەنى لەگەل دەوربەرەت،
قەسە لەسەر كەسەپەتە خۇت بە شانازى
خۇ بەگەۋەرە زانەنەۋە بەكەپت...

نەخىر بەلگە مەبەستەمان لە ۋەشە
ئەنەنى بوون بە تىرۈۋەنەن تىگەپەشەنەئىكى

YES

NO

بەللىت
دان

بروا جەزا

كردوو دەلئەت، "هەي شەتەك ناتوانەت
ئىرادەى مرۇف بوو سەتەتەت كە تەنەت
ژيانى خۇشى لە پەناو ئامانجەكەشى فەدا
بەت".

پەتەستە ئاگامان لەم خالە بەت
كە ھەركەت لىبراوانە پە لەسەر ئامانجى
خۇمان دادەگرەن كەسانى تە ھەلەمان
دەسەنگەن، مەنەلەش ھەمەشە ئەم كارە
لەگەل دايەك باوكەيانە دەكەن...

ھەلەسەنگەنە مەھەكى بە نەتەنى،
نەوان ھەوادارن كە دايەك باوكەيان لىبراوو
پەداگرەن...

خەلە ھەمەشە بە شەپەن كەسەكە
دەگەرەن تە ستەپەشى بەكەن... ئەگەر جى
لەو دەجەن بېيەتەن كە: ئەستەش ئەم
پەلەنە گەلەجەپەت تەواو نەكردوو؟
ئەگەر جى پەدەجەت پەش تەپەپەنى پەنج
خولەك بەسەر راگەيانەنى دەست پەكرەنى
رەجەمى خوارەنەكەتەن. دراوسەكەتەن
بەپەتە بە كەكەكى چەكەتەنى خەكەت
بەتە ئەمانە لە ناخەيانە دەپەنەپەتە كە
ئەو بە ئىرادەپەكى پەلەپەنەو لەسەر
ھەسەكەتەن سورەن...

ھەروەھە كەتەك ئەمە بەسەر
خۇمانە زالە بېراوەر دەپەن پەواوئەكى
سەرنجەكەش پەوودەتە بەو مانەپەكى كە
زۆرە بەسە بە دەپەپەنەكى تە كەتەك
ئەمە ئامە دەپەن ھەمەو بەھەپەك بۆ
كەشەتە بە ئامانجەكەمان بەدەن، ئەتە

ھەر كەتەك كە دەتەنەت ئەنەجەمى
بەدەت، پەن ھەز دەكەتەت پەوانى دەستە
پەن بەكە، لە بۆپەدە بېمەتەو تەواو سەچەر
ھەشارەو... "گەتە"

پەتەستە پەكەم ھەنگەو ئەمە
ھەلە بەگەن... تە كەتەك لە پەراوئەدە
بەنە ئامەدە ھەشە بەدەن نەپەن دەلەنى
جەپەن بەم تەپەنەنەو لە بەرامبەرمەندە
وەستەو كە "پەشە" وا دەپە سەپەرتە بەم
مەسەلەپە ئەوئەدەش جەدى نەپە.

ھەركەتەك ئەو مەسەلەپە بەجەدى
وەرگەتە پەرمەتە دەدەن... ھەلەو كەتەو
كە بە لىبراوپەپەو دەلەن: ھەجەنەك
بەت ئەم كارە دەكەم، كەمەو زۆر پەكەم
ھەنگەومان بەرەو ھەمان بېمەتەو تەواو
سەچەر ھەلگەتەو. ھەركەسەك كە لە ژەنەدە
سەركەوئەو دەپەتە بېپەرى سەركەوئەنى
دەو، ئەو شاخەوانەكى كە دەجەتە سەر
لەكەپەكى بەرەز دەلەت: زۆرەتەن ھەلە
خەم دەدەم، پەن كەرەك ھەردەكەم، پەن
ھەلە دەدەم زۆرەتە مەزەندە دەكەتە كە
زەو بەگەپەنەو بۆ مەلەو. سەپەرتە بە
بازرەگەن وەرەشەوانەو ژەنە مەردەكەنەش
ھەپەو شەپەپە. بۆ ئەوئە بەگەن بە
ئەنەجەم پەتەستە جەدى بەن. ژەنە (غانەدى)
شەپەتەكى ئەم رەستەپەپە كە تەنەتە
كەسەكى تەواو پەخسەپەش دەتەنەتە
پەپەو مەزەوئە نەتەوئەك بەگەپەت...
(دەپەزەپەلى) زۆرەوان بەسە ئەم بەپەتە

پەتەستەپەك بە دانە ئەو بەھەپە لە نارەدە
نەمەتەت، بەلەم كەتەك تەنە تە رەدەپەك
پەداگرەپەن تە كەشەتە بەدەپەن رەدە تە
تەھى دەكەپەتەو.
پەختە پەسەكە: پەكەك دەپەت:
رەگەكى كەشەتە بە ئاوتەكەن ئەمەپە
(نەخەكە بە تەواو بەدە)
سەرجەو، راز شەزەستە

وانەپەك بۆ ژەنە

ئەستە وەكە جەران كەوئە بېپەك نەفەتە

بەلەكە فەپەكەن ھەپەشەكەن دەفەن!

لەمپۇدا بىزى

كىشەنەي سەبەينى دېتەرىمان، رەنگە ھەرھىچىش پۈرۈنەتات، ھىچ كات با زىيانى خۇمان تال نەكەين بە بىرگىرەنەمە لە تەمەنى راپىردو بۇي بە داخەومەنەين، ھەر رۆژە بە جيا حسابى بۇ بىكەين، كەواتە ئەمپۇ رۆزى ئىمەيە، خۇشەختى كارى ئىمە ھەر لەم رۆژەدايە، تەنھا لەم رۆژەدا دەزىن!

كى دەزانىت سەبەينى دەزى، يان نا؟ كەوايە ئەمپۇمان با بەخۇشەيمە بە رى بىكەين، ئەوھىمان لە ياد نەجىت مەرفى خۇشەخت ئەو مەرفەيە سەرمەتاي ھەر رۆژىك بە دەستەيىكى زىيانىكى ئۆي بزانىت.. ناواتەخوازم چىز لە ئەمپۇمان ۋەربىگىرىن، لىگەرىن با راپىردو زىيان بىرۋات... گەر ئەمپۇمان باشبۇو، ئۆتۈماتىكى سەبەينىش باش دەيىت..

ئەمپۇ بە رۆزى خۇت بزانە... ئەمپۇت لە ھەمۇو رۆژەكانى تىرى زىيانىت زياتر خۇشبوۋىت... ئەمپۇت بە تىرى دۈيىنۋ سەبەينى مەكۈزە...

ئىمە نازادىن سوود لە ئەزمۇونى راپىردو ۋەربىگىرىن نەخشەي داھاتوش بىكىشىن، بەلام گىرگى گومانى خرابو تەرخانگىردى ھەمۇو زىيان بۇ راپىردو بەرەو ھەلدەرىمان دەبات، ھاسەنگى نىۋان ھەلدەن بۇ نامانجەكانمانو رېگاۋ رېرەوى زىيانمان بىبارىزىن، كارى ئەمپۇمان تەنھا لە مەپۇ دەكرىت نەك لە راپىردوۋىيەكى نەكەراۋەو داھاتوۋىيەكى نادىار، (سەرۋىلام اساو) پىرۋەيسۋىرىكى بەناۋبانگە لە بۋارى پىزىشىكى لە زانكۆي ئۆكس فۆرد لە ميانەي ۋەتارىكىدا لە كۇتايىدا ئەم نزاىەي خۇيىند (خودايە بە تەنھا بىزىۋى ئەمپۇمان پىن بىبەخشە)، ەلى كۆرى ئەبو تالپ (پەزى خۋاى لىبىت) دەلىت: (دۈيىن ئەزمۇونى ئەمپۇيە، سەبەينى بەرھەمى ئەمپۇيە، كەواتە بۇ ئەمپۇ بۇي)، كەواتەپىۋىستە دۈيىن بەخەيتە خەزمەتى ئەمپۇ، ئەمپۇش خۇي دەيىتە خەزمەتى داھاتوۋ، لە پىناۋ دروستكىردى داھاتوۋىيەكى دروست دا. كەواتە با نازادىن بەختەمورى ئەمپۇ نەگۈرپەنەۋە بە بىرگىرەنەۋە لەو

ھەمۇو زىيانمان لەم سى كاتە تىپەر ناكات (دۈيىن، ئەمپۇ، سەبەينى)، دۈيىنەك كە راپىردوۋەو بۈۋىنى ئەماۋە، ئەمپۇيەك كە ئىستە تىپىدا دەزىت، سەبەينىيەك كە داھاتوۋىيەكى نادىارەو نە من ئەتۇ نەھىچ كەسلىك نازانىت تىپىدا چى رۈدەدات، زۆرەمان لە رېگەستىن چىز ۋەربىگىرىن لە كاتەكانمانو نامانجە دۈنيەپەكانمان بە ھەلدە چۈۋ، ھەندىكەمان لەپىناۋ نامانجەكانماندا ھەمىشە گىرۋەدە بۈۋىن، تەننەت سەرتاپاي زىيانمان بۇ خەزمەتكرىن بە نامانجەكانمان بە فېرۋەدەمەين، بى ئەۋەي كاتەكان دابەش بىكەين بۇ زىيانى خۇمانو ھەلدەن بۇ نامانجەكان، ۋەدەزەين ئەمە رېگەي بە دەستەيىننى نامانجەكانمانە بەشەيۋەك نازانىن تەۋاۋى ئەو كاتو رۆزەنەي كە بۇ ئەم مەبەستە تەرخانمان كىردوۋە بەشلىك بۈۋە لە زىيانى خۇمانو ئەۋەندە خۇمان پىۋەي سەرقال كىردوۋە سوۋدەمان لە كاتى ئىستەو كۆزەرانى رۆزەنەي خۇمان ۋەرنەگىرتوۋە، چىزى زىيانمان نەزانىۋە، كاتىكىش دەگەينە نامانجەكەمان نازانىن چۈن مامەلەي لەگەلدە بىكەينو پىي خۇشەحال بىن، چۈنكە ھەمىشە بە بىرگىرەنەۋە لە داھاتوۋ راپاتوۋىن، چاۋمان بىرۋەتە داھاتوۋىيەكى لەۋەباشتر، با لىرەدانمۇنەيەكى سادەو زىندوۋ بەخەينەۋە، كەسلىك گەشت دەكات لە كاتى رۈيشتىدا بۇ ئەو چىگەيەي كە گەشتەكەي بۇ ئەنەجام دەدات قەسە لەگەل خۇيىدا دەكاتو دەلىت: تۇ بلىي ئەو چىگەيە خۇش بىت كە بۇي دەچم؟ تۇ بلىي بارودۇخەكەي خۇشەحال بىكات؟ بەم شىۋەيە بە رىزى رېگا بىرى لەۋە كىردوۋەتەۋە، چىزى لە جۋانى سۈرۈشتى رېگاگە ۋەرنەگىرتوۋە كە خۇي لە خۇيىدا خۇشى رېگاگە بەشلىكە لە خۇشى گەشتەكە، سەرمەي ئەۋەش ئەۋە لە ياد دەكات كە خۇشى مەرفەكان خۇيان بە دەستى خۇيان دەپخۇلەقنىن، كاتىكىش دەكاتە شۈيىنى مەبەست رەنگە شۈيىنەكەش زۆرخۇش بىت بەلام خۇشەحال نەكات، چۈنكە ھەمىشە لە بىرى سەرمەنەجامو داھاتوۋە رازى نىيە بەۋەي كە ئىستە تىپىدا دەزى بۇ ئىستاش دەزى.

ھەلبەتە خۇخەرىك كىردەنمان بە راپىردوۋەو ھەمىشە بىرگىرەنەۋە كارىكى باش نىيە، كوردۋاتەنى (تىردەرچوۋ لە كەۋان ناگەپىتەۋە) ھەمۇو ئەۋەنەي باسەمان كىرد مەبەستەمان ئەۋەنەۋەكە بەرنامەپىزى زىيانمان لە ياد بىكەين ئەزمۇون لە راپىردوۋە ۋەرنەگىرىن، ياخود پلانمان بۇ داھاتوۋ نەبىت، بەلكو بە پىچەۋانەۋە

ۋتى: خانمەكەم ناكىرىت بىنايەك دروست بىكرىت بۇ ھەلگىرتىن زىندو ھىشتىنەۋى كۆرەكەتەن، ئەگەر ۋابىت ئەم زانكۆيە دەگۆرىت بۇ دارستانىك لە بىناۋ يادگارى ئەۋانەى لىرە خۆپىندكار بوون كۆچى دوۋايىيان كىردوۋە.

لىرىدا خانمەكە ۋتى: ئىمە نامانەۋىت پەيكەرى بۇ دروست بىكرىتو لىرە دابىرىت، تەنھا دەمانەۋىت بىنايەكتان بىن بىەخشىن كە ناۋى كۆرەكەمان لە زانكۆى ھارۋارد ھەلگىرىت.

ئەم قسانە بە دلى سەرۋك نەبوون، بە چاۋىكى تۈرۈ بە گالتە پىكرىدەۋە كە دەپروانىيە جلو بەرگەكانيان ۋتى: ئىۋە دەزانن ئەو بىرۋەكەيەتان چەندىك پارەى پىۋىستە؟!

بىناكانى ئەم زانكۆيە زىاتىر لە (۷۵۰۰۰۰) جەۋت مىلۇن پىنج سەد ھەزار دۆلارى تىن چوۋە، پاش كەمىك بىن دەنگ بوون گومانى بىرد ژنو مىردەكە ۋاز لە بىرۋەكەكانيان بېتىن، بەلام خانمەكە سەپرىكى ھاۋسەرەكەى كىردو ۋتى: بەرپىز ستانفۇرد مادام ئەو بىرە بۇ زانكۆيەك دەست دەدات بۇچى ئىمە زانكۆيەك بە ناۋى كۆرەكەمانەۋە دانەمەزىرىن؟ ئەۋىش سەرى رەزامەندى بۇ لەھاند.

ھەردوۋ ھاۋسەر لىلىد ستانفۇردو جىن ستانفۇرد ژۋورى سەرۋىكان بەجىن ھىشتو بەرەو كاليفۇرنىا گەشتىان كىرد بۇ كىردەۋى زانكۆيەك بە ناۋى ستانفۇرد!

زانكۆى ستانفۇرد تا ئىستاش ماۋەو يەككە لە بە ناۋابانگىرىنى زانكۆكان كە ناۋى خىزانى ستانفۇردى بە نەخشىنراۋى تىدا ھەلگەنراۋە، پادگارى كەسكە كە لە زانكۆى ھارۋارد ھىچ نىرخىكان بۇ دانەنا! لە راستىدا ژۆر گىرگە ئىمە گۆى گىرىن بۇ ئەۋ كەسانەى لە ھەر ئاستىكدا بىن، لىيان تىن بگەبىن، جا ئەگەر بىستەمان، يان نا پاش ۋايە ھىچ بىرپارىك بەسەر كەسدا نەدەبىن بە ھۆى رۋوكەشو جلو بەرگ، يان رەجەلەك جۆرى قەسەردىنەۋە.

گىرگ ئەۋمىيە ھەرگىز كىتەبىك لەبەر ناۋىشەنەكەى نەخۋىنىنەۋە ئەگەر نىرخى زىاد لە جەۋت مىلۇن دۆلارىش بىت.

رۋوداۋەكانى ئەم چىرۋكە بە راستى لە سالى ۷۸۴ رۋوى داۋەو رۋماننوس (مالكۆم فۇرىز) گىرۋاپەتەيەۋە.

لە بەناۋابانگىرىنى ئەۋ خۆپىندكارانەى كە دەرچوۋى زانكۆى ستانفۇردن دامەزىرنەرى پىگە جىيانەيە بە ناۋابانگەكانىن ئەۋانىش: دامەزىرنەرى (you tube, google, yahoo)

بەخشندەيى بە جلو و بەرگ نىيە...

چاۋى ون بىن، چوۋە لاي سەرۋكى زانكۆى داۋاى كىرد ئەگەر بۇچەند خولەكىكىش بىت چاۋى پىيان بگەۋىت.

ئەۋىش بە تۈرەيەۋە سەپرىكى لەھاند كە نىشانەى بىزار بوونى تيا بەدى دەرگا، ۋەك بلىنى ئەمانە ج كەسانىكىن كاتو ساتى چاۋپىكەۋتن نازانن بە تايەتتى كاتىك سەپرى جلو بەرگەكەى دەرگىن زىاتىر پىنى ناخۇش دەۋو بەلام بە ناچارى رەزامەندى نواند.

كاتىك كەۋتنە گىتوگۇ خانمەكە ۋتى: قوربان ئىمە كۆرپىكىمان بۇ ماۋەى سالىك لەم زانكۆيە خۆپىندۋىەتى، بەلام بە ھۆى رۋوداۋىكەۋە گىيانى لەدەست دا، لەبەرنەۋەى ئەۋ ماۋەى كە لىرە بەسەرى بىرد ژۆر خۇشحال بوو بەخشىكىكتان پىن دەدەبىن كە ناۋى كۆرەكەمان زىندوۋ پابگىرن!

جەنابى سەرۋك ھىچ بەۋ قسانە كارىگەر نەبوو بە ساردى زىرىيەۋە

لە يەككىك لە ۋىستەگەكانى شەمەندەفەر لە شارى بۇستىنى ئەمىركادا شەمەندەفەرىك ۋەستاۋ ژنو مىردىكى لىن دابەزىن، ھەردوۋىكان بەرگىكى سادەۋ كەم نىرخ كە دروستكراۋى دەستى خۇيان بوو لەبەردا بوو...

بە جەند ھەنگاۋىكى لەسەر خۇى پىر شەرمەۋە بەرەو نوسىنگەى سەرۋكى زانكۆى ھارۋارد رۇشىتن، ھەرچەندە پىش ۋەخت سەردانەكەيان بە سەرۋك رانەگەياندىۋو، سىكرىتەرەكە پىنى راگەيانىدن "سەرۋك زۇرسەرۋالە" بەم نىزىكانە ناتۋانىت چاۋى پىتان بگەۋىت، بەلام خانمەكە يەكسەر ۋتى: ژۆر ئاسايە چاۋمىرئ دەكەين. پاش ۋەستاۋ چاۋمىرئ كىردن بۇ جەند كاتۇمىرئەك ۋەشتگۆى خستىيان لە لايەن سىكرىتەرەكەۋە ئەۋان ھىشتا بەۋ بەرى نارام گىرتەۋە بىن ھىۋا نەبوون ۋەھەرچاۋمىرۋان بوون، ئەمەش بوۋە ھۆى بىزاركىردنى سىكرىتەرەكەۋە بە نىيازى ئەۋەى ژوو لەبەر

جياوازى نىۋان

بەشى دوۋەم

نەرمېن غومەر

مروڭى سەركەوتوو، سەرنەكەوتوو

۵- مروڭى سەركەوتوو:

ھەموو شتىك تاقى دەكاتەۋە ھەل دەقۇزىتەۋە بۇ مەبەستى بەدپەينانى ئامانجەكانى، يان چارەسەرى كىشەيەك، يان پىڭرىك، كە پىنگە بىتە سەرىپى، ھەموو ھەلىك وا دەبىنىت، كە بۇ پىشكەۋەتن ھاۋاكارى دەكات. ھەزى لە گۇرپانە... گۇران لاي ئەۋ، واتاي گەشەكەردن پىشكەۋەتن بەردەۋامى سەركەۋەتنە. كۇنتروڭى ژيانى خۇۋى ئالوگۇرەكانى دەۋرۋەرى دەكاتو چاۋەرىپى ئەۋەناكات تادېتو ياساكانى خۇى بەسەرىدا دەسەپىنىت.

مروڭى سەرنەكەوتوو:

لەجىگە خۇى جەقى بەستوۋە، تەنھا مەگەر وىستى خودا. ھەزى لە حالەتى مسۇگەرىپى بى كىشەيە، ھىج شتىكى نوۋ جياواز تاقى ناكاتەۋە، بە درىژى ژيانى لە ھەمان كارداد دەمىنىتەۋە. لە نوۋى دىترسىت، تۇقىۋە لە گۇرانو دوۋمنى گەشەسەندە. ھەمىشە شەۋاۋە، ھەموو ژيانى بۇ بارودۇخ جىدەھىلىت، پۇختە: گۇران ھەردىت، جا بۇيە پىۋىستە لە كاتى گونجاۋا سوۋدى لى ۋەربىگىت، بۇ بەدپەينانى ئامانچو ئاۋاتەكانت بەكارى بېنىت... كەۋاتە، دەبىت تۇ ژيان بىخەيتە ژىر پكىفى خۇتەۋە، ئەگىنا ژيانت دەكەيتە ئامانچو نىچىرى بارودۇخو ئالوگۇرەكانو تاكۇتايى يارىت پىدەكەن.

۶- مروڭى سەركەوتوو:

خاۋەنى ئازابىۋچاۋەترسىيە بۇ بەدپەينانى ئامانجەكانىۋ ئەۋەى پىروى

بېيەتى، ئازاپەتى ئەۋەپە، كە بە سەر ھەموو پىڭرەكاندا سەركەۋەت، پىرپارى ئازاپانە بدىت بۇ بەدپەينانى ھەموو ئەۋ شتانەى لە ژيانتا دتەۋىت.

مروڭى سەرنەكەوتوو:

ھەمىشە دوۋدە... ھەمىشە لە خۇى دەپرسىت: (ئەۋ كارە بىكەم، يان نا.. پىرپارىدەم، يان پەلەنەكەم؟)، سالانىك چاۋەرى دەكات، تا ئامانجەكەى لە بەردەمىدا دەتۋىتەۋە لە دەستى دەجىت... تا جارىكى دىكە پىرپارى شتىكى تر دەكات، ئەۋا كات تەۋاۋبوۋە ھەلەكەى لە دەستادە. پۇختە:

ئەگەر شتىكت ۋەست بۇ ھىنانى، تۇ پىۋىست بە ئازاپەتتە بۇ ئەۋەى ئەۋ ژيانە بە دەستبېنىت، كە خواستتەۋ شاپەنتە. ئەگەر درىنگ كەۋىت، ئەۋا لۆمەى كەس مەكە، جگە لە خۇت. چۈنكە رىنگە كات بەسەرچوۋىتو ئەۋ ھەلە كەسىكى تر بۇ خۇى بىردىت، لە كاتىدا تۇ ھىشتا خەرىكى بىرگەرنەۋەت.

۷- مروڭى سەركەوتوو:

خۇۋى كەسانى دەۋرۋەرى خۇشەۋەت، بە تەۋاۋى نىخى ژيان دەزانىت، زىمانى تىگەشتىنو گىفتوگۇ لەگەل دەۋرۋەردا بەگاردەھىنىت... ئەۋ زىمانەى ھەموو دەرگاگانى سەركەۋەتنو خۇشى بۇ دەكاتەۋە. ئەۋە دەكات كە ھەزى لىيە، ئەۋەى پىي خۇشە بۇخۇى بۇ براكەشى پىي خۇشە.

مروڭى سەرنەكەوتوو:

پىلى لە خۇۋى كەسانى دەۋرۋەرىيەتى، ھەستى رىقو نىرەپى ھەپە، ئەم شتانەش ۋاى لىدەكەن، كە پىنچەۋانەى ھىترەتى خۇۋى ياساكانى گەردوون مامەلە بىكات، ھەموو كات لە بارىكى تۈرەپىۋ شەۋاۋى ناۋخۇداپە، ھەمىشە لەگەل خۇى لە مەلانىداپە. پىروى بە ھەستى خۇشەپىستىن لەگەل خۇ ئاشتىۋەنەۋە نىيە، ئەمەش ۋاى لىدەكات خۇۋى كەسانى دەۋرۋەرى لە دەست بىچىت.

پۇختە:

خۇشەۋىستى سامانى سەركەۋەتوۋانە، بەپى ئەۋ سەركەۋەتن لە ھىج شتىكدا بەدىناپەت، بېبەش لە خۇشەۋىستى، بېبەشە لە سەركەۋەتنو لە ژيان، سەركەۋەتن

چ نىخىكى ھەپە، ئەگەر كەسانى دىكە بەشدارى ئەۋ سەركەۋەتتە لەگەل نەكەن لەگەلت خۇشال نەبن.

۸- مروڭى سەركەوتوو:

ھەموو ئەۋ شتە باشو خرابانەى پروۋدەدەن، ۋايان دەبىنىت، كە ھەلىكنو خۇاى بەخىشندە پىي بەخىشەۋە، زۇر گەشەپىنە لە ژيانداۋ چەند بتوانىت لە ژيان دەبات، بە دۋاى ئەۋ بارودۇخانەدا دەگەرپىت، كە پىۋىستى پىيانە. ئەگەر نەپۇزىيەۋە خۇى دروستى دەكات. خۇاى گەۋرە لە ھەموۋدەپەكى قودسىدا دەفەرمۋىت: (انا عند ظن عبدى بى، فان ظن بى خىرا فله، وان ظن بى شرا فله).

مروڭى سەرنەكەوتوو:

قورسى لە ھەموو شتىكدا دەبىنىت، بە بەردەۋامى رەشپىنە، ھەمىشە پىشپىنى خراب دەكاتو ۋا دەبىنىت ھىج شتىك لە بەرژەۋەندىي ئەۋ نىيە. ھەموو كات نىۋە بەتالەكەى جامەكە دەبىنىتو ئاگى لە نىۋە پەركەى نىيە. بە شوپن ھۇۋ بىانودا دەگەرپىت بۇنەۋەى قەناعەت بە خۇى بىكات، كە سەرنەكەۋەتن ناچارپىيەۋ ناتوانىت لىي رابىكات. ھەمىشە بەخۇى دەلىت:

(ئەم شتە پىڭرى زۇرە، بارودۇخ پىڭگە بەمە نادات، من گونجاۋ نىم بۇ ئەنجامدانى كارىكى تايىبەت)

بەۋ شىۋەپە بىيانوۋ دۋاى بىيانوۋ دەھىنىتەۋە، ھەتا ھەموو ھەلەكان لە دەست خۇى دەكات.

پۇختە:

مارگرىت تاتشەر دەلىت: ((خەلىكى ۋا گومان دەپەن، كە ماۋەۋ پروۋەرى پىۋىست لەسەر لوۋتەكە نىيە. ۋابىر لە لوۋتەكە دەكەنەۋە، كە لوۋتەكەى ئەفەرىستەۋ ناتوانىن پىي بگەنۋ بىپىرن. من دەلىم كە ماۋەى فراۋان لە لوۋتەكەدا ھەپەۋ جىگەى زۇر كەسى تىدا دەبىتەۋە)).

بۇيە پىۋىستە ھەموو مروڭىك بىزانىت، كە ژيان فراۋانەۋ جىگەى زۇرىك لە سەركەۋەتۋانى تىدا دەبىتەۋە، تەنھا ئەۋە بىزانە، كە جىت لە ژيان دەۋىت؟ كۇشش بىكە بۇ بەدپەينانى بە ئازاپەتى ھىزو سوۋرىۋى تەۋادەۋە، گەشپىن بەۋ لە ژياندا جۋانترىنى بىيىنە. بۇنەۋەى ژيان بە ھەمان شىۋە ئەۋ خۇشەۋىستىۋ بەخىشەت پىي بدات.

پەرداخىڭ شىر...

نەۋمى خوارەدە پۇشت.. تاجاۋى بە
نەخۇشەكە بىكەۋىت.. ھەركە جاۋى پى
كەۋت، ناسىيەۋە.. دەرگى ژوورەكەى
پىۋە داپەۋە پۈۋى كىرە ژوورى
پىشكەكان.. بىرپارى دا ھەرجى لە
توانايدا بىت، بىخاتە گەرو ھىچ درىغى
نەكات.. تا ژىنى ئەۋ ئافىرەتە پىزگار
بكات.. لەۋ پۇژدەۋە بايەخىكى تايەتى
بە بارى تەندروۋستى ئەۋ ئافىرەتە دا.
پاش كىشمەكىشىكى دوورو درىژ،
ئەركى پىراگەيشتن بەۋ نەخۇشە،
بە باشتىن شىۋە، ئەنجام درا..
دكتۇر (ھىۋارد كىلى)ش داۋاى كىرد..
پىسولەى خەرجى نەخۇشەكە، بىيىنە
نوسىنگەكەى خۇى.. تەماشايەكى
كىرد.. لە دامىنىدا شتىكى نوۋسىۋ
پەۋانەى ژوورى نەخۇشەكەى كىرد..
ئافىرەتە نەخۇشەكە نەيدەۋىرا تەماشى
پىسولەكە بكات.. چونكە دەيزانى،
تاكۇتايى ژيانى دەبىت نىرخى ئەم
پىسولەيە بىداتەۋە.. بەلام لە كۇتايىدا
تەماشى كىرد.. ئەۋ شتەى لە دامىنى
پىسولەكەدا نوۋسرابوۋ، سەرنجى
راكىشا.. ئەم وشانەى لى خۇپىندەۋە:

چاكەدا، ھىچ نىرخىك ۋەرنەگرىن.
مىندالەكە كوتى: كەۋاتە لە كانگەى
دەۋە سوباست دەكەم.. ئەۋ كاتەشى
مالەكەى بە جىمىشت.. ھەر ھەستى بە
لەشى ساغۇ تەندروۋستى باش نەكىرد..
بەلكو پىراۋ مەمانەشى بە خواۋ باشان
مىرۇقدۇستى زىادى كىرد.. لە كاتىكىدا
پىشتىر ھەستى پەستىۋ بىھۋاىى
داكىرتىۋو.

داۋاى تىپەپوۋنى چەند سال،
ئەۋ كچەى پەرداخە شىرەكەى دا
بەمىندالەكە.. توۋشى نەخۇشەيەكى
مەترسىدار بوو. ھەموۋ پىشكەكانى
ئەۋ ناۋچەيە، لە چارسەۋىرگىرنىدا
دەستەۋسان بوون.. بۇيە بە ناچارى
پەۋانەى نەخۇشخانەى شارپان
كىرد.. لەۋى بۇ پىشكىنى نەخۇشەيە
دەگمەنەكەى، پىشكە شارەزاكانىان
بانگىرد.. دىكتۇر (ھىۋارد كىلى)ش بۇ
پاۋىژكارى پىشكى بانگەشت كىرپوۋ..
كاتىك ناۋى ئەۋ شارى ئافىرەتەكەى لىۋە
ھاتىۋو، بىست.. جاۋى بە شىۋەيەكى
سەير بىرسكايەۋە دەستەبەجى ھەستايە
سەر پىۋ بە پۇشاكى پىشكىيەۋە بەردەۋ

ھىۋارد كىلى ئەۋ مىندالە ھەۋاردى
كۆلان بە كۆلانۋ مال بە مال دەگەپاۋ
شمەكى دەفرۇشت، تا خەرجى
خۇپىندەكەى دەستىخات.. پۇژىكىان
بىرسىتى تەنگى پى ھەلچى، دەستىكىرد
بە گىرھانەكانىدا تەنھا دە سەنتى
پىپوۋ، لەبەرنەۋە بىرپارى دا.. ھەر كە
بە يەكەم مال گەپىشت، داۋاى كەمەكىك
خواردن بكات.. بەلام كاتىك لە دەرگى
يەكەم مالى دا، كچىك دەرگەكەى كىردەۋە،
زۇر شەرمى كىرد.. لە بىرى ئەۋەى داۋاى
ژەمە خۇراكىك بكات، داۋاى پەرداخىك
ئاۋى كىرد.

كاتىكىش كچەكە رەنگى زەردو
پەپىۋى بىرسىتى، لە پۈۋخسارى
مىندالەكەدا بىنى.. پەرداخىك شىرى
بۇ ھىنا. ئەۋىش يەكسەر شىرەكەى
نۇش كىردو لە كچەكەى پىرسى: ئاى
دەبىت چەندە قەرزدارى تۈۋىم؟!
نازانم پاداشتى ئەم چاكەيەت چۇن
بەدەۋە؟!

كچەكە ۋەلامى داپەۋە: تۇ ھىچ
شتىك بە من قەرزدار نىت.. چونكە
دايىكەم قىرى كىردوۋم، لە بەرامبەر

«تەۋاۋى خەرجىيەكەت، لەبەرامبەر پەرداخە شىرىكىدا دراۋە»

ۋاژۇ: دىكتۇر ھىۋارد كىلى

چاۋەكانى لە فرمىسكى شادىدا سەر پىژيان كىرد.. بەدلىكى خۇشەۋە ئەم وتانەى دەگوتەۋە: خاۋىەگىان سوباست دەكەم..
سوباسى ئەۋ سۆزۋ خۇشەۋىستىيە بى ئەندازە نەرمۋ نىيانىيە گىشتىرو بەرھىۋانەت دەكەم.. كە پۇژاندوۋتە ناۋ دلو دەستى
مىرۇفەكانەۋە.

ھەردەم لە ئاست كارى چاكەدا، رۇژدى مەنۋىنەۋە خۇتى لى مەگروۋە.. لە بىرىشت بىت، جى بچىنىت.. ھەر ئەۋە
دەۋورىتەۋە. ژيانىش قەرزۋ دانەۋمىيەتى.. ئەگەر لەم دىناش بىت نەدرىتەۋە، دىنايە رۇژىك دىت.. چاكتر لەۋەى
بەخىشوتە، بىت دەدرىتەۋە.

تاقىگەكەى ئەدىسۇن

ۋ: شاد يىنجوئىنى

لەسەردەمى كېرىدا تۇماس ئەدىسۇن.. پاش دۆزىنەۋەى گۆپ.. بە يەككەك لە دەۋلەمەندەكانى ئەمىرىكا دەۋمىردرا.. زۆرىەى زۆرى سامانەكەى.. لە تاقىگەكەى سازو لەباردا - كە بالەخانەكەى گەورەبۇو- خەرجکرد..
 ھەر لەو كاتانەدا بوو.. نىۋەشەۋىكىان ھەرمەنگەى ناگركوژاندنەۋە، كۆرەكەى ئەدىسۇنى ناگادار كەردەۋە.. كە تاقىگەكەى باۋكى قىرچەۋ كېلەى ناگرى لى بەرز بوۋەتەۋە لە راستىشدا ھىچ كەس ھىچى لە دەست نەھاتەۋە.. ھەمۇو ھەۋلى ناگركوژنەكانىش لەۋەدا قالبوۋەتەۋە.. رى ئەشەنەسەندى ناگرەكە بگرن.. تا نە گاتە بالەخانەكانى دىكە!
 ھەروەھا داۋايان لىكرد.. ئەم بابەتە بەشىۋەكەى شىاۋ بەۋ پىرەمىردە رابگەيەنن.

كۆرەكەى بىرىكى كەردەۋە لەبەر خۇيەۋە گوتى: ئەگەر باۋكە ئەم ھەۋالە بېيىستىت.. رەنگە دلى لە لىدان بگەۋىت.
 لەبەرئەۋە ۋازى لە خەبەر كەردنەۋەى باۋكى ھىناۋ خۇى گەپاندە شوئى رۇوداۋەكە.. ھەركە گەپشە ئەۋى.. جەپەسا.. چۈنكە باۋكى خۇى لەۋى بىنى.. بەرامبەر بالەخانەى تاقىگەكەى.. لەسەر كۆرسىيەك دانىشتۇۋە سەرى سوۋتاتى بەرى رەنجى ھەمۇو تەمەنى خۇى دەكات!!!

كۆرەكەى بېرىارى دا.. نەچىتە لاي باۋكىۋ نازارى نەدات.. چۈنكە ئەۋ بە ناخۇشتىن ساتەكانى ژىنىدا تى دەپەرئىت.

لە پىر باۋكە سەرى سوراندۇ كۆرەى دى.. بە دەنگىكى بەرزو لىۋان لىۋ لە خۇشىۋ شادى.. گوتى: كۆرەكەم تۇش لىرەپت؟ دەپىنىت چەندە جوانە!!! رەنگە جوانەكانى كېلەۋ بلىسەكان دەپىنى!!! زۆر سەرسۇرەپنەرە!!!

خستۇۋەتە گەپ.. باشتىن كارىش لەم ساتەدا.. چىزۋ ۋەرگرتنە لەم دىمەنە جوانەى كە جارىكى دىكە دوۋبارە ناپىتەۋە!!!

سەبارەت بە تاقىگەۋ دروستكردنەۋەى، پاخۇد نوپكردنەۋەى.. سەبەى بىرىكى لى دەكەپنەۋە! ئىستە كاتى ئەم كارە نىيە! سەپرى بلىسە جوانەكان بەك.. لەۋانە نىيە جارىكى دىكە بىيىنىتەۋە!!!

تۇماس ئەدىسۇن سالى دواتر.. سەر لە نوئ لە تاقىگە تازەكەپدا.. دەستى بەكار كەردەۋە.. ھەر ئەۋسالەش بەككەك لە گرنگىرىن داھىئانەكانى مرقۇفايەتى (نامىرى تۇماركردنى دەنگ)ى پىشكەش بە جىهان كەرد.. بەلى ھەر يەك سال، پاش ئەۋ رۇوداۋە.. گرامافۇن (قەۋان)ى داھىئا.

سەرچاۋە:

www.persianrex.com

مىن بىرم پىت.. ئەۋ بلىسە ۋەنەۋەشەپانە.. بە ھۇى سوۋتاتى گۆگرد لە پال فسفۇردا بەدپەتەۋە.. ئاى خۋاپەگىان چەندە جوانە!!! خۇزگە دايكىشت لىرە دەپوۋ.. ئەم دىمەنە جوانەى دەدى. كەم كەس ھەپە.. بە دىژاۋى تەمەنى.. بىتۋانىت دىمەنى ناۋەدا جوان بىيىنىت! تۇ دەلىت جى رۇلەگىان!!!

كۆرە بە سەرسامىيەكەۋە ۋەلامى داپەۋە، بابە.. نىۋە ھەمۇو ژىنتان، لە ناگرە دەسۋوتىت.. كەچى باسى جوانى رەنگى بلىسەكان دەكەن!!! سا پىم بلىن چۈن دەتۋان ئاۋا لەسەر كۆرسى لى دابىنىشۋ دىخۇشىش بىن؟! مىن سەرچەم جەستەم ھەلدەلەرزىتو ئىۋەش باكتان نىيە؟

ئەدىسۇن گوتى: رۇلەگىان.. خۇ ئىمە ھىچ كارىكەم لە دەست ناپەت.. ناگركوژنەكان ھەمۇو ھەۋلى خۇپان

زانكو مەملەكەتلىك لە زانستو ئامانچو پۇشنىرى

ھۆزان جەلېل ھەممە سەلىم - مامۇستاي زانكۆي سىلېمانى

ناشكرابە زانكۆ تەنھا ناومىدىكى زانستى نىيە، بەلگى مەملەكەتكە بۆيىگە ياندىنى نەومىيەكى ئەكادىمىرۇ رۇشنىرى ئامانچ، لە كۆتايىدا نىشتەمەنلىك دەولەمەند بە نەومىيەكى خاۋەن بەرنامەو ئامانچو بىرو ھۆشكى دروست، بۆيە گىرگە ئەو نەومىيە ئاشنا بىكەن كاتىك بەشدارى لەم مەملەكەتەدا دەكەن سىروشتى خۇيان بىز نەكەن، ھەولەندەن بىدۇزەنەو بزان كىنۇ بۆچى بەشدارى ئەم مەملەكەتە دەكەن؟ بزان ئەركو مافىان جىيە؟ تا گوزەر بىكەن بە پىگەيەكى راستو نەبەنە مىۋانى رىگە چەوتەكان، بەشدار دەن لە ژيانىكى نۆ، ئەم ژيانە تەنھا بە رىكرەننى قۇناغىكى تەمەن نىيە بۆ بوون بە خاۋەننى بىروانامەيەك، بەلگى دەتوانىت بىيەتە خاۋەن چەندەن بىروانامە كە وەك گەنجىيەيەك لە ژيانى رۇزانەدا پىراكتىزەيى بىكەن، پەي بەو دەبەم نۆوە بلىن مەن لە جىھانى خەيالدا ژيان بە رى دەكەم بەلام راستە خۇيىندىكاران لايەنكىكى ئەم مەملەكەتەن، لايەنكىكى تىر تۆيۇرەو مامۇستايان، گىرگە ئەومەش بزانىن ھەر ئەو خۇيىندىكارانەيە كارەكانى ئىمەيان لە داھاتوودا پى دەسپىرەيتو دەتوان ئەو مەملەكەتە نەومىيە بىكەن، پىيىستە لەم مەملەكەتەدا ئەم خالانە بزانىن؛

۱- گىرگە بزان جىھانىكە زۆر جىاۋاز لە قۇناغەكانى پىشوو بۆيە ھەول بەن نەومىيەكى جىاۋاز بىن، جىاۋاز لە نەومىيەك كە لەيەك دۇخدا ژيان پىادە دەكەن.
۲- گىرگە بزان لەم جىھانەدا زۆرىنە كات پەيۋەست نابىن بە پەك پىرۇگرامى خۇيىندەنەو، بە ھەمان ئاراستە بىرىكەنەو بە پىچەوانەو جىھانىك گەپان بە دۋى زانستو بىروھۇشيارى داھاتوۋى نۆيە.

۳- گىرگە بزان لەم جىھانەدا تىكەلەۋبۋونى كەلتۈرۈ فىكرو رۇشنىرى جىاۋازە كە لە شارو شارۋچكەو گۈندە جىاۋازمەكەنەو ھابەشەن، لە كۆتايىدا سەرھەلدانى كەلتۈرۈ فىكرو رۇشنىرى نۆيە.

۴- گىرگە بزان لەم جىھانەدا خۇيىندىكاران بەشدارن لە ئەنجامدانى تۆيۇنەو زانستى، پىشكەشكرەننى بە مۇقايەتو بازارى كارو لايەنەكانى تىر ژيان.

۵- گىرگە بزان پەيۋەندى نۆوان دوو تۆيۇر كە خۇيىندىكارو مامۇستايە تىيىنى دەكەين كە ئەم پەيۋەندىيە لە كاتى

كە ژيان بىن بەرنامەيە، داھاتوۋى بىن ئامانچ دۋا قۇناغىكى بىن دەستكەوت بەرھەم دىنەت.

۱۲- گىرگە بزان لىرە دەگەيت بە ھاورى نۆي ئەمەش ھونەر، چۈنكە ھەر يەككە لە ئىمە خاۋەننى تايەتەندى خۇيەتى ھاورىن ھاورىان بە لەگەل ئەو خۇيىندىكارانە سود بە خۇيانو مۇقايەتى دەبەخەن.

۱۳- گىرگە بزان ئەو بەرنامەنى لە خەيالتاندا وىنە بۆ دەكەش لە ھەمان كاتدا لە ۋايىدا بەرجەستە بىكەن.

۱۴- گىرگە بزان لىرە مامەلە لەگەل ھەرمەنەرانو كارگوزارو شۇفىرانو جىنەكانى تىرەكەن بە شىۋىيەك مامەلەيان لەگەل بىكرەت وەك چۈن مامەلە لەگەل دۇستانو ئازىزانتان دەكەن، چۈنكە ئەوان يارمەتى دەرو ئاسانكارى ئەم قۇناغە ژيانەن.

لە كۆتايىدا راستە ھەريەك لەم جەمكەنە تەنھا بە لايەك بەرجەستە نابىت وەك دەلەن، چەپەلە بەيەك دەست ھەراھەم نايەت، بۆيە لەيىرە ئەومە نەھرىن لە تارىكى بىكەن با رۋوناكى بىەخەشەن، ھەموومان بەشدارىن بۆ بەرەو پىشچوۋى ئەم مەملەكەتە.

۱۵- گىرگە بزان پەيۋەندى مامۇستاي خۇيىندىكارە، لە ھەندى كاتدا پەيۋەندى ھاورىيەتەيە، چەند گىرگە ئەتىكىكى ئەم پەيۋەندىيە بزانىن.

۱۶- گىرگە بزانىن بەشدار دەبىت لە پەيۋەندى نۆوان دوو رەگەز كە كورپان كچان، ھەر يەكە ھەلگى تايەتەندى خۇيان، ئاشناۋون بە ھەندى تايەتەندى يەكتىر.

۱۷- گىرگە بزان لىرە تەنھا لە بۆلەكاندا نىيە، ۋاتە بەشدارىۋونتان لەۋانە تىۋىريەكان، بەلگى بەشدارىۋونە لە لەۋارە پىراكتىكىيەكان لەسەر بىنەماي پىسۋىرتان.

۱۸- گىرگە بزان ھەندى كات تەنھا ھاورى ھابۇلەكانتان نىن، بەلگى گەيشتەنتان بە ھابۇلەكانتان زانكۆ پەيمانگانى تىر بۆ ئالۋگۈرى بۇچوۋون پىسۋىرتان.

۱۹- گىرگە بزان لەم جىھانەدا لەگەل ھاورىكرەننى مۇقەكان دەتوان ھاورى پەرتوۋك بىن راستە ئەم ھاورىيە پىيۋىستى زۆرى بە پاپەندىۋون پىشوو دىۋىزى نازامگرتن ھەيە، دەبىتە خاۋەننى ھاورىيەك بەردەوام سود پى دەبەخەشەت، بۆ تەنھا جارىك لىت بىزار نابىت.

۲۰- گىرگە بزان لەم جىھانەدا خۇمان لە ھەموو ئەو خەيالانە بىكەننىن

چارەسەرى نەخۇشە ۋەھىمىيەكان

بەرزان نەبۇبەكر

تەۋاۋى چاك بوومەتەۋە ھىچ نازارىكم نەماۋە.

نايا دىزانىت ئەۋ چارەسەرە نەفسووناۋىيە چى بوۋ؟

دەرمانىك بوۋ تەنھا بۇ رەزامەندىۋى بارى دەرۋونى نەخۇشەكە بوۋ، ئەۋ

جەبانە ھىچ ماددەيەكى دژە قايرۇس، يان كىمىۋاۋى تىدا نەبوۋ، بەلكو تەنھا

شەكرى تىداۋو، بە تايبەت دروستكاربوۋ بۇ ئەۋ نەخۇشانەۋى ۋاھىمەيان ھەيە،

ۋاتە بىرۈكەۋى نىگەتيفيان بە مىشكى خۇيان داۋەۋا ۋا ھەست دەكەن جۆرە

نەخۇشەيەكان ھەيە، بەلام پزىشكەكان لە دۆزىنەۋە دەرەكەيان دەستەوسان!

بىرۈكەۋى خراب، ھۆكارى سەرەككىيە بۇ دروستكردى ۋاھىمە، بۇ خەمبارى،

بىھىۋاۋى ۋا نائومىدى، ھىچ كات بىر لەم جۆرە بىرۈكەۋە مەكەرەۋە، چۈنكە

سەردىچام گىرۋەدى نازارىك دەبىت كە لە راستىدا بوۋنى نىيە.

گەر بىرۈكەۋەكى خراب چوۋە مىشكت، نەخۇشەيەك دەجىتە لەشت

سوود لە كىتېبى

«صعود بلا حدود» ۋەرگىراۋە

ھەموو شىكارىۋ تىشك ۋ سۆنەرەكان، پزىشكەكە بۇۋى دەرەكەۋە كە لە راستىدا

ئەم كابرەيە ھىچ نەخۇشەيەكى نىيەۋ تەندروستى زۇرباشە، بەلام ھەستى

كرد گرفتى ئەم پياۋە ئەۋ بىرۈكە نىگەتيفەيە كە لە ناخىدا جاندىۋەتى،

كورد ۋتەنى ۋاھىمەيەتى! ھەر بۇيە پزىشكەكە پىۋى گوت؛

من چارەسەرىكى نەفسووناۋىم لايە، بە ۋەرگرتى بە تەۋاۋى چاك دەبىتەۋەۋە

ھىچ نەخۇشىۋ ناردەجەتيفەكت نامىنىت.

نەخۇشەكە ۋتى؛ جەنابى دكتۇر تكا دەكەم ھەرچى زوۋە ئەۋ چارەسەرەم

پىۋى بلى؟! دىزانىت دكتۇرەكە چى كرد؟

جۆرىك ھەبى بۇ نوۋسى، پىۋى گوت رۆژى سىۋى دەك دۋاۋى نانخواردن بخۇ،

پاش دە رۆژى تر سەردانەم بىكەرەۋە. دۋاۋى تەۋاۋبوۋنى ماۋەدى دىيارىكراۋ،

نەخۇشەكە سەردانى جەنابى دكتۇرى كىردەۋە، پزىشكەكە پىرسىارى لە تەندروستى كردو ۋتى؛ نىستا

تەندروستىت چۇنە؟ نەخۇشەكە ۋتى؛ سوپاس بۇ خوا بە

دەگىرنەۋە پىۋاۋىكى نەخۇش، ھەر كاتىك برۋىشتايە بۇ لاي پزىشك، دۋاۋى

پىشكىن ۋ شىكارىيەكان، پزىشك پىۋى دەگوت؛ لە راستىدا تۇ ھىچ نەخۇشەيەكت

نىيەۋ كەسىكى تەندروستىۋ نالوۋەدى ھىچ گىرتىك نەبوۋىت.

نەخۇشەكە ۋنەۋەتى بە ۋتەى پزىشكەكان نەدەكردو لەۋ برۋاۋەدابوۋ

دوۋچارى نەخۇشەيەكى ترىناك ھاتوۋە، بەلام پزىشكى شارەكەۋى خۇى ناتوان

ئەۋ نەخۇشەيەۋى بىدۆزىنەۋەۋە چارەسەرى پىۋىستى پىۋى بىدەن، بۇ ئەم مەبەستە

رۆژىك بىرپارىدا بىچىتە پايەخت بۇ لاي پزىشكىكى بە ناۋبانگو شارمزا، كاتىك

گەبىشتە پايەختو چوۋە لاي ئەۋ پزىشكەۋى ناۋنىشانى ۋەرگرتبوۋ، پىۋى

گوت؛ جەنابى دكتۇر من ھەست دەكەم نەخۇشەم، بۇ ئەم مەبەستە چوۋەمەتە

لاى زىاتىر لە ۱۰ پزىشك، زۆرىك پىشكىن ۋ بۇ ئەنجام داۋم، بەلام ھەموو

پزىشكەكان ھاۋدەنگەن لەسەر ئەۋەدى من ھىچ نەخۇشەيەك نىيە!

پزىشكەكە ۋتى؛ ئەۋ شىكارىۋ تىشكانەۋى بۇيان ئەنجامداۋى نىشانەم

بىدە، دۋاۋى سەپىرگىردن ۋ لىكۆلىنەۋەدى

میشک

به وردی لهم وینهیه ورد بهرهوهو
 هیزی میشک و بیرکردنهوت بخهرهکار
 بزانه چی دهیینیت؟ تا چ رادهیهک دیدی تیروانیتت ورده؟

لېرەۋە خۇشحالى خېزانەكان دەست يېدەكات!

پەرى شېخ كەرىم

پېۋىستە لېرەۋە ھەلۋىستەمەك بىكەن بۇ سەر لە نوئى رەنگاورەنگ كىردىنى ئىيانى ھاۋسەرىتى كە بەردەۋام بە رەنگى پىزو خۇشەۋىستى رەنگاورەنگ دىكرىت. بە رەچاۋكىردىنى چەند خالىكى پېۋىست كە دەپىت ھاۋسەران ناگادارى بن:

* ھەرناكۇكىيەكەمەتەر خەمىيەك دروست بوو ھەمان رۇز چارسەر بىكرىت.

* ھەمىشە ھاۋرەپىيەكى دىلۋىز بن بۇ يەكتىرى پاشان ھاۋسەرىتى بە ۋەفا.

* پىزىگىرتى بەردەۋام لە نىۋانتاندا، ھەلۋاردىنى جۋانتىرەن ۋشەۋ رەفتار ھەتا بەرداۋەم ئىانتان ۋەك سەرەتا بىت.

* ھەر دوۋلا ۋەك يەك ھەۋلەبەن بۇ پەرۋەردەكىردىنى مىندالۋ پىگەياندىنى نەۋمىيەكى سەرەكەۋتوو.

لە گرنگىرتىرەن ئەۋ شتانەى كەپپۋستە ھاۋسەران رەچاۋى بىكەن چەند رىسايەكە كە دەتۋانرەت لەۋ رىگەۋە سەرەرزى خېزانەكان بېئىرنەنە دى لە گرنگىرتىرەن ئەۋ ياساۋ رىسايانەش:

۱- ترسى خودا لە ھەمۋو ۋتەۋ

مىرۇف زىاتىر سەرقالى ئەۋكارانە بىت كە بەلەيانەۋە گرنگەۋ ھەستە سۆزى يەكتىرىان لە بىر بېچىتەۋە، بەشۋەدەك كە دەللىنى ئەۋ خېزانە نىيە كە تا دۋىنى سەرقالى ھاۋسەرمەكى بوۋو ھەمۋو بايەخىكى تەنھا ئەۋ بوۋو بەپىچەۋانەۋە ئەۋ ھاۋسەردى جارەن نىيەۋ بەسەرەردىنى سەرەتايى ئىيانى لە بىرچۈۋەتەۋە، ھەر بۇيە بە لە ناۋچۈۋىنى ھەستە سۆز، ھاۋسەران توۋشى دىلەنگىۋ نارەجەتى دەبن، لەگەل تىپەربۋونى رۇزگارىدا خۇشەختىۋ خۇشحالى لەگەل سەرقالىدا لە ناۋ دەچىتەۋ ئارەۋوۋ خەۋنەكانى داھاتوو رۋو لە تىكشكان دەكەن.

لېرەۋە بە پېۋىستى دەزانم بلىم ئەگەر ھەردوۋلا ئەركۋ پېۋىستىيەكانى يەكتىرى بزانىۋ ناگادار بن لەۋدى ھەر كەمتەر خەمىيەك دروست بىت بىگومان لە پىناۋى جىبەجىكىردىنى كارەكانى يەكتىرىدا دروست دەپىت ئەۋە دوۋر دەبن لە نارەزايى دەرەپىنۋ ھەمىشە ھاۋكارى يەكتىرى دەكەن لە كارەكاندا.

بە دەستەتەننى خۇشحالى ھاۋسەرانۋ سەرەكەۋتەننىان لە ئىيانى رۇزانەدا ئەركى سەرشانى ھەردوۋلايە كە ھەۋل بەدن بۇ بەدەستەتەننى ھىۋاۋ نارەۋوۋەكانى داھاتووۋىان بە يارمەتەيدانۋ بەرپىرسىاريەتى ھاۋبەش لە كارۋىارەكانىياندا، ئەمەش تاكە رىگايەكى سەرەكەۋتەۋە بۇ نەھىشتىنى كىشەۋ ناكۇكىيەكان.

ۋەك دەزانىن سەرەتا ھەمۋو خېزانىك ئىيانى ھاۋسەرىتى دەستىدەكات بە ئەۋپەرى خۇشەۋىستىۋ پۋانىنى بەردەۋام بۇ شتە خۇشەكانى ئىيانۋ رەنگاورەنگ كىردىنى داھاتووۋىەكى سەرەرزانەۋ رىگەگرتەن لەۋ ھۆكارانەى كە خۇشەيىيەكانى ئىيان تىك دەمدەن، بەلام بە تىپەربۋونى رۇزانۋ مانگۋ سالۋ زۇربۋونى كارۋوبارەكان ۋتەۋ كىردارى ھاۋسەران پىكەۋە دىگۇرەت!!

ھىۋاش ھىۋاش ئەۋ شىۋاۋى دەرەپىنۋ ھەستە سۆزە لە ناۋ دەچىت بە تايپەتى لە كاتى بوۋنى مىندالۋ زۇربۋونى كارۋوبارەكان كە ۋادەكات

2010 28 مارچ کو

۹۹ ئامۇژگارى بۇ پەرۋەردە كىردى مىدالەكانت

۹۰ - ھىسپىن مەھمۇد

- سزانەدانى جارىكى تر بەو ھۆيەۋە.
- دەستپىكىردن بەو، لە كاتى
ھەلبۇزاردنى گەشتىك، يان يارىيەك.
- بىردىنى لەگەل خۇتدا، قىسە لەگەل
كىردى.
- دىيارى، قەلەم- نەستەلە- كارت-
چىرۆك- سىدى.
- زىادكىردنى خەرجىيەكەي.
- لىيوردن لىي كاتىك ھەلە دەكات.
- تايىبەتمەندكىردنى بە سلاۋ لىكىردن.
۹۹- لىدان بە تەنھا ھۆكار نىيە بۇ
سىزادان، بەلگو ھەندىجار سۇدىشى نىيە،
يان ھەندىجار ئەنجامى خراپىشى لى
دەپتەۋە.
لە شىۋازەكانى سزادان:
- گوئى راکىشان.
- ھەرمشە لىكىردن.
- پەرتەۋ بۇلە.
- بىئەشكىردنى لە خەرجى رۇزانە،
يان گەشت، يان ھەرشى خەزى لى بىكات.
- تەماشاكىردنى بە دىققەتەۋە.
- گوئى پىنەدان.
- ستاپىشكىردنى كەسى تر لە
بەردەمىدا.
- لىدان لەگەل رەچاۋكىردنى ئەم
خالانە:
۱- دوا چارسەرە.
۲- لىدان بۇ تەمىكىردنەۋە ۋەكو خۇئ

دەرزى بىياكىردن، يان بەكارھىنانى نامىرى
تىز، يان سۇندە، يان دارى ئەستورۇ
كوتەك بىت.
۹۱- مىدالەكەت راپىنە كە لە وتنى
قىسە ھەقۇ راسىتىدا جوامىرو نەترس
بىتو لە كەس نەترسىت.
۹۲- مىدالەكەت فىرىبەكە كە بەزەيى بە
بىچۇكا بىتەۋەۋە رىز لە گەۋرە بگىرىت.
۹۳- بە مىدالەكەت بلى، بى زەحمەت
ئەۋ شەتم بىدەرى، تىكايە كاتىك توۋرە
دەپىت ۋا مەكە.
۹۴- مىدالەكەت فىرى ئاكار جۋانى
بەكە، لە سەروۋى ھەموۋىيەۋە، راسىتۇۋى
دەستپاكى.
۹۵- مىدالەكەت ھان بەدە بە باشى
گوئى بگىرىت، تاۋەكو ئەۋىش لە پاشاندا
ھەكەرىكى بە تۋانا بىت.
۹۶- رىق لى بوون لە دۈزمنانى خوا
لە دلى مىدالەكەتدا بىچىنە بە تايىبەتى
شەپتانەكان ۋە جۈلەكە.
۹۷- بىۋىستە پاداشتو سزا
بە ھاۋسەنگى بەكار بىتەرىت لە
پەرۋەردەكىردنى مىدالدا.
۹۸- ھاۋسەنگى لە نىۋان جۇرو
شىۋازەكانى پاداشتدا، تەنھا سوۋدى مادى
نىيە بۇ مىدال، بەلگو سوۋدى مەنەۋىشى
ھەبە، لە شىۋازەكانى پاداشت:
- ستاپىشرو پىياھەلەدان.

۸۱- دەست بىنە بە سەرى مىدالى
بى باۋكداۋ بەبى بىرىنداركىردنى ھەستو
نەستى لىي نىزىك بەرەۋە.
۸۲- ۋا بەكە لە مىدالەكەت كە ھەست
بىكات باشە لى تۆۋ لە دلى تۇدا جىگاي
ھەبە.
۸۳- مىدالەكەت بەۋ ناۋە بانگ بەكە
كە پىي خۇشە.
۸۴- مىدال خەزى لە ھاندانە، بۇيە
ۋشە سۋپاس - ئافەرىن- خۇدا پاداشت
بىداتەۋە- زۇر باشە- شىرى خۇم... ھەتدا.
بەكار بىنە.
۸۵- بىۋىستە لە كاتى قىسەكىردندا بە
زەۋقۇ سەرنىچو گىرگىيەۋە قىسە لەگەلدا
بەكەپىت.
۸۶- مىدالەكەت ھانبدە، كاتىك پەرسىار
دەكاتو كاتىكىش ۋەلام دەداتەۋە.
۸۷- مىدالەكەت راپىنە كە ھەر لە
مىدالىيەۋە نۆۋزەكانى لە مەزگەۋت بىكات،
لەگەل خۇتدا بىبە بۇ مەزگەۋت.
۸۸- كىچە بىچۈكەكەت راپىنە لەسەر
بالاپۇشى خۇشەۋىستى بەكە لە لى.
۸۹- ھەر لە مىدالىيەۋە مىدالەكەت
راپىنە لەسەر پۇزۋوگىرتن.
۹۰- ناپى سزادان ئاسەۋارى دەروۋنى،
يان جەستەيى جىبىلت، ناپى سزادان بە
سۋكايەتى پىكىردن ۋە گالتەپىكىردنەۋە بىت،
ناپى سزادان بە داخكىردن بىت، يان بە

ژیان قىزى كىردى

وايە، ئابى زۆر بىۋا ئابى كەمىش بىت.
۲- ئابى دواي بەلەندىن بەلەندىنى
لىي بىدەيت، تاۋەكو مەمانەي بىت كەم
نەبىتەۋە.

۴- پەچاۋىكىنى ئالەتسى مەندالە
ھەلەكەۋ ھۆكەرى ھەلەكەندەكەي.

۵- لەسەر بەدەست نەھىنانى
شىتلىكى ئارەدەت لىي مەدە، (بۇ نەۋنە،
لەبەرئەۋەي يەكەم نەبۈۋە).

۶- دەرەستى دار بۇ مەندالەكە ھەتا
لىي بىتەيت.

۷- با ھەسەتى بىدەيتى ئەگەر ھەلەكەي
يەكەمەجەرى بۈۋ.

۸- مەندالەكە كەسلىكى تە بىبىت كە
لىي دەدەيت.

۹- خۇت لە مەندالەكەت بىدە مەھىلە
كەسلىكى تە لىي بىدەت، بە تايىبەتى براۋ
خوشكەكانى ھەۋەتلىكى.

۱۰- لەبەرەدەم كەسلىكى لىي مەدە كە
خۇشى دەۋەيت.

۱۱- لە يەك شۈيىنى مەدە ھەۋە لەۋ
شۈيىنەنەشى مەدە كە ئازارى زۆرە.

۱۲- لىدان بەكار مەھىلە ئەگەر ھىچ
سۈۋدىكى نەبۈۋ.

۱۳- لە كاتى زۆر توۋرەبۈۋەندە لىي
مەدە.

۱۴- لە كاتى لىدان با پەچەكەردارۋ
ھەلچۈۋى زۆر نەبىت.

۱۵- با ژمارە لىدانەكان لە يەكەۋە
بىت تا س.

۱۶- دەستەت لە رادەي پىۋىست زىاتەر
بەرز مەكەرەۋە بۇ نەۋەي ئازارەكەي دوو
قات نەبىت.

۱۷- با لە نىۋان لىدان ۋە لىدانلىكى
تەدا ماۋە ھەبىت، تاۋەكو ئازارەكە ھىۋەر
بىتەۋە.

۱۸- دواي لىدانەكە تاۋانەكە لەبىر
بەكو يادى مەندالەكەي مەخەرەۋە.

۱۹- زۆر لە مەندالەكە مەكە دواي
لىدانەكە پىش ھىۋەرۋەنەۋەي داۋاي
لىۋورەن بىكات، چۈنكە زەلىلى سۈكايەتى
پىكىردى تىدايە.

۲۰- لە كاتى لىدان زۆرى لى مەكە
كە نەگىرەت.

۲۱- ۋاي لى بەكە كە ھەست بەۋە بىكات
بۇيە سزات داۋە لە بەرۋەندى نەۋەيە.

دليل الآباء لتنمية مهارات الأبناء
١٨٤٠ طريقة للنجاح وإدارة الحياة
زكي مهدي محمد الرباعي

ماجستير إدارة الموارد البشرية-
أمريكا ٢٠٠٤

ژیان قىزى كىردى: ھەندىك گىرەت ھەيە
چارەسەر ئاكرىن، تەنھا بە ۋەھىيان
نەبىت.

ژیان قىزى كىردى: لە ژياندا كۆمەلىك
بىرارى گىرەت ھەيە، پىۋىستە مەۋە
بۇيرانە ئەۋ بىرارانە بىدەت، ھەر چەندە
سەختىش بىۋە خەلگانلىكىش لە دەۋرەبەرت
تۈرە نىگەرەن بىكات.

ژیان قىزى كىردى: نەرمۈ نىانى لە
رادەبەدەر لەگەل خەلگىدا، ئازارەكانىيان
زىاد دەكات.

ژیان قىزى كىردى: خاۋىنى ئەۋەلە
بچۈۋەكان، تەنھا بىر لە كاروبارە بچۈۋەكو
سادەكان دەمەنەۋە.

ژیان قىزى كىردى: ھەر جۆرىك لە
جۆرەكانى سەرگەۋەن، لە كۆتايىدا دەبىتە
پىسايەك.

ژیان قىزى كىردى: دىارىيەكى بچۈۋەكو
سادەي چاۋەرۋان نەكرار، كارىگەرى زۆر
گەۋرەتەر زىاتەر لە دىارىيەكى بە نرخی
چاۋەرۋان كراۋ.

ژیان قىزى كىردى: مەشتۇمەر لەگەل
كەسانى نەزەندە نەكەم، چۈنكە خەلگى
لىيان تىك دەجىت كە كاممان نەزەن.

ژیان قىزى كىردى: پىۋىستە مەۋە ئەۋ
بەھرانە بۇمىرەت كە خاۋىنىيەتى، نەك
نەۋ بەھرانەي كەنىيەتى.

ژیان قىزى كىردى: جىۋاۋىيەكى گەۋرە
ھەيە لە نىۋان راکردن پاشەكشەكەندە!

ژیان قىزى كىردى: مەۋە ھەر چەندە
دەسۋۇز بە ۋەھىيەت ھەز بە كارى چاكە
بىكات، كاتلىك بەرمۈ رۇزەۋەلەت دەۋرەت
ئاتانەت ئاۋابۋونى خۇر بىبىت، ھەر چەندە
نەھىتىشى پاك بىت، لەبەرئەۋە پىۋىستە
مەۋە پلان دابىت بۇنەۋەي سەرىكەۋەت!
ژیان قىزى كىردى: زۆرەي ئەۋ پەيۋەندىيەي
لە كارەندە دۇزەخ ئاسان، ھەمۋە ئەۋ
پەيۋەندىيەن كە مەمانەي تىدا نىيە.

ژیان قىزى كىردى: مەۋە ھەر چەندە
بىرۋەۋەپىكى راسستو دروستو پەۋەي
ھەبىت، ھەندىك بارودۇخ پىۋەشۈيىنى
تايىبەتى ھەيە، لە پىناۋەدا ئاجارەمىيىن
ھەنگاۋەلىك بىگىنەبەر كە پىچەۋەنەي
بۇچۈۋە تايىبەتتەيەكانمان بىت، بەلام ئەۋ
ساتەندە دوۋجەرى كەمترىن زىان دەمىن.

ژیان قىزى كىردى: ئەگەر مەۋە لە
ژياندا شىتەك نەبۈۋە لە پىناۋەدا بىمىرەت،
ئەۋ شىتەك نەبىت لە پىناۋەدا بىزى.

تەنھا پۇتېك بە ھەزاري!!

رۇزنىڭ لە كار دىگەن مەدە بە شېرزەيىمكى زۆرەدە
خۇم كىر بە زوراو خۇم گەپاندە چىشتالەكەو خىرا
سەرى مەنچەلەكەم ھەلەپەد، چۈنكە زۇرم بىرسى
بىو... ھاوارمكىردو وتىم، چىشت زۇرى ماود بى
يگات، وا مردم لە بىرسا؟ دىگەرام بۇ شىتېك بېخۇجو
بىرسەتتەكەم نەمىن تا چىشتەكە بى دىگات. لە بىر
ھۇزىك ھات بە مېشكەدەو ئەمەلم ھەمە كە تىردەيم،
چۈنكە گەدەم لە كاتى خۇيدا داوى نان دىگات، ئەى
لەگەل ئەو بىرسىپانەدا بلىپىن جى؟ لەگەل بىرسى
راغاتىوون ئەك تىرى، بى ئەمەل بىوون لە رۇزىكى
تەواو تىر بىوون، زۇر رامام بە دىار ئەم زىانە بى
نانىيە ھىندە رۇشتىووم تەمىنى كورلى بىرسىتەم بە
بازوونەك ئەمىشت.

ھەر ئەو رۇزە مەوعدىتەك ھەمىو لەگەل
ھاوونەكەم كاتىك خۇم نامادە كىردو لە وىستەكى
باصەكان جاوونەم كىرد تا باصەكە گەمىشت، جوومە
نېو باصەكەو داتىشتەم وىستەم كىرەكە بىدەم كە
دەستەم كىرد بە جانناكەمدا سەيرەم كىرد جىدانەكەم
بىر جوو زۇر شەرمەزارىووم خەپالەم دىكەدەو جۇن

شاھول غوسمان ھىسپان

دایه‌زم، بیرم زۆر رۆڤشت تاگه‌یشته ئەوی
بیری ئەو هه‌سته هه‌زارییه‌ی واله گیرفانی
هاو هه‌زارمکانمانه‌ دهمبیت رینگاکانیان چۆن
بهرن؟ چۆن رینگای درێژیان کورت بکه‌نه‌وه؟
ناخۆ بۆ هه‌موو شوێنیک هه‌ر هه‌نگاوکانی
خۆیان شک دهمب؟ ئە‌ی خودایه‌ له‌و هه‌سته
که‌ دامان ده‌گرێت ناخۆ چه‌ند رینگا بێت به
میشکیندان تا له‌و زیانه‌ ته‌واو راسته‌قینه‌یه
رێزگاریان بێت... یان ئە‌وان پێویستیان به
جزدان نییه‌، چونکه‌ خاوه‌نی هیچ پولیک
نین.. له‌م بیرانه‌دا به‌رێزیک وتی خه‌مه‌
نه‌بێن من پارکته‌ بۆ دهمد، له‌و هه‌سته
جوانه‌ له‌و هه‌ستکردنه‌ به‌ خۆشحالییه‌و له‌و
سێقه‌ته‌ جوانه‌.. به‌ل‌ام هه‌ستم به‌ قورسای
ده‌کرد چۆن رینگایه‌ک به‌رم به‌ هه‌رزاری که‌
هیچ کات ناتوانم قه‌رزگه‌ی بده‌مه‌وه... ئە‌ی
خودایه‌ ئە‌وه‌ کێبوو له‌م شه‌رمه‌زارییه‌ رێزگاری
کردم.. له‌و هه‌سته‌ شی‌واو شه‌ل‌اوییه‌ یارمه‌تی
دام، هه‌زم ده‌کرد که‌س پێنه‌زانێ که‌ بێ پاره
هاتومه‌ته‌ دهمده‌ سوپاس بۆ تۆ خودایه
یارمه‌تیت دام...

گه‌یشتمه شوونی مه‌به‌ست دهبوایه
چهند خوله‌کیک به‌پئی برۆیشتمایه که
هه‌نگام دهنه ورده هه‌ر بیرم له‌و ساتم
ده‌کردوه... له‌ پر هاجم له‌ به‌ردیک هه‌لکه‌وت
پیل‌او‌ه‌گانه‌م به‌چرا... له‌و کات هۆشم هاته‌وه
رۆرم خه‌فه‌تم خوارد هه‌رسه‌ه‌ری پیل‌او‌ه‌گانه‌م
ده‌کرد له‌به‌رخۆمه‌وه دهموت خۆ تازه‌ کرپومه
به‌چی به‌چرا؟ چهند ناخۆشه؟ ئیستا به‌م
پیل‌او‌ه‌ دراونمه‌وه به‌ج به‌و لای هاوریکه‌م، به‌ریا
پیل‌او‌ه‌گانی ترم له‌ پئی به‌کردایه... که چهند کات
ده‌بیت به‌کتریمان نه‌دیوه، هه‌ر که گه‌یشتمه
لای هاوریکه‌م هه‌مووی به‌و دگتیرمه‌وه که چیم
به‌ سه‌ر هاته‌وه تا گه‌یشتومه‌مه مالتان؟.. له
خه‌یالی دۆزینه‌وه‌ی ئهم بیان‌وانه‌دایوم له
به‌ر خه‌یالم رۆیشت... ده‌بیت هه‌ریان چۆن
بیت ناخۆکی؟.. هاوریکه‌م؟ نا... له‌و
هاو هه‌زاریه‌نه‌مان تائیستا جووتی پیل‌او
هاوشیوه‌ی کۆنیان له‌ پێیانه‌ نه‌بینیوه... نای
له‌و هه‌سته‌ نا‌لۆز داگیراوه‌ی و‌ه‌کو من بیت‌یان
زه‌باره... د‌نیام زه‌باره... ناخۆ چهند به‌یزار بیت
چهند هه‌ستی تۆمه‌تبار به‌کات له‌ پێناو ته‌نها
جووتی پیل‌او... ئه‌ی خودایه‌ ده‌بیت هه‌سته‌و
ئه‌و ژه‌پانه‌ی ئاستگۆ‌په‌نه‌ی تێیدا گۆزه‌رده‌که‌ن
چهند نا‌لۆز بیت هه‌موو ژه‌پانی داگیر کردوه...
له‌ نیه‌و ئهم هه‌زانه‌دایوم جه‌وام که‌وت به‌
په‌نه‌جیه‌یک زۆر د‌لم خۆشبوو که‌ چاره‌سه‌ری
پیل‌او‌ه‌ دراو‌ه‌گانه‌م بۆ‌ده‌کات، به‌لام بیه‌سووده‌!!!
د‌نیام ئه‌وان خاومه‌نی جووتی پیل‌اوو بولیک
نیه‌ن تا به‌دوای په‌نه‌جیه‌که‌دا عه‌ودال بن...

گه‌یستمه به‌ردمرگای مالی هاورنکم...
دوای سلاوکردن جومه ژوورمومو هه‌نگاوم

نا کراسه کهم له شیشی دمرگاکهیان گیربوو
له دولاوه کراسه جوانه کهم دپا، ژۆرم بێ
ناخۆش بوو، هەر له بهر خۆمهوه دهمووت
ئای خوا به گیان نهم ههمموو قهدهره نهمپو
به سهرم هات، خۆم دهاته بهرچاو وکو
تهماشای ئاویته بکهم برسو تینوو، کراسه
دراو، پیلآوم بهچراو، جاننام بێ پارده، نهی
خودایه چ شتیه دیه کهم ههیه له بهرچاویان....
که جوومه ژووری دانیشتن ههم گهرام
بوو ههم شهرمه زاربوو.. بۆ خۆی له ناکاو
کارهیا بپاوه گهرامو شهرمه زاری تیکهله بپوو،
رووخسارم به تهواوی سوور هه لگهراپوو..
بۆ فینک بوونه و دهمان شهربه تیان هیئا بۆم..
شتیکێ ژۆر سهیر تر روویدا.. له سهه سینی
پهرداخ ترازاو ههمموو شهربه تکه پڤا به
کراسه کهمدا... تووشی شله زانیکی دهروونی
یه کهجار ژۆر بووم له شهرمدا نهمه دزانی چی
بکهمو رووبکهمه کو؟

نا ليرمدا تهاو له ههزاریکی پشوو پرووت
 دهم، ئه‌ی خودایه لهو ههسته ههزاریه نیستا
 منی تێدام ههزاری سه‌رتاهای داگیرکردووم،
 ئه‌ی خودایه چی لهو هه‌موو که‌م وکوپییه
 بکه‌م، ئیستا خا‌و‌نی جوتی پێ‌لاو نیم خا‌و‌نی
 کراسیکی جوان نیمه خا‌و‌نی گیرفانیکی پهر
 نیم، خا‌و‌نی گه‌دیه‌کی تیر نیم... خا‌و‌نی
 پرویه‌کی جوان نیم... خودایه یارمه‌تیم بدە.
 شتێک نییه هینکیه‌ک بدات له‌ رووم ئه‌ی
 خودایه جه‌ند هه‌ژام، ناخۆ بیکراسی هه‌زاری
 بێت، یان پێ‌لاو در‌او‌ی هه‌زاری بیت، ناخۆ
 گیرفان به‌تالی بێ جلوبه‌رگی... هه‌زاری
 بیت، ئه‌ی نه‌وانه‌ی بێ مالو حالن هاوشیوه‌ی
 نیستای من نا‌وارده بێ جیگا‌و بێ ڕیگان شه‌و
 ده‌رژ‌وو شه‌و دێته‌وه تا ڕه‌نگی ڕاسته‌ه‌ینه‌ی
 ڕوویان ده‌رنه‌کو‌یت له‌ پال ڕووی باله‌خانه‌کان
 پشویه‌ک د‌ه‌د‌ن، هاوشیوه‌ی ته‌رمیک خۆیان
 د‌ه‌د‌نه پال سیبهری ماله‌کانمان، ئای خودایه
 له‌و هه‌سته هه‌زارییه‌ی ئیستای منی داگرت‌وه
 ناخۆ ج‌وار‌ده‌ور چۆن ڕ‌وان‌ن لێم، دل‌نیام
 ئی‌ز‌وش به‌م هه‌ستانه‌دا تێپه‌ڕی‌و‌ن... بیربکه‌رده‌وه
 له‌گه‌ڵم گه‌ر ئه‌م هه‌زاریه‌ به‌ سال در‌ژ‌وی
 هه‌بێت، یاخ‌ود هه‌موو ته‌مه‌ن، ناخۆ گ‌وز‌ه‌رنی
 نه‌وانه‌ چۆن؟ که‌ به‌ در‌ژ‌ایی سال‌و ته‌مه‌ن
 گ‌وز‌ه‌ر ده‌که‌ن... ئای له‌و دل‌نه‌ی له‌ بر‌سا شه‌و
 گ‌ری‌ د‌ه‌د‌ن به‌ ڕ‌ۆ‌ژ‌ده‌و ڕ‌ۆ‌ژ‌یش به‌ شه‌وه‌و
 هه‌موو گات جا‌وه‌ڕ‌ین به‌کێک له‌م ته‌نگه‌ژ‌ه‌یه‌دا
 هاوکاریان بێت... ده‌زانم ڕ‌ۆ‌ژه‌ له‌م شی‌وه‌یه‌ت
 زۆر به‌رجا‌وت ده‌که‌و‌یت... دل‌نیام له‌خه‌مه‌دایت
 بۆ من؟ به‌لام خه‌می من نه‌وان! بیرم بۆ نه‌وه
 ده‌جوو ناخۆ کۆتایی چیرۆکه‌که‌ ده‌گات به‌ کۆی؟
 دل‌نیام من گه‌یه‌شت‌ومه‌ته ئی‌و دل‌ه هه‌ژارد‌ه‌کت‌و...
 تۆش ده‌ستی به‌خ‌ش‌ینه‌ت ه‌ین‌ا‌وه...
 به‌لام ئه‌مه وێن‌ه‌ی هه‌زاری‌که‌ به‌ دراما،

ئاخۇ ناخۇ راستەقىنەكان چۇن؟
 رەنگە ئىمە ھەرچارى يەكك لەم
 ھەنگاۋەمان بە سەرھاتىت، ھەموۋى لە
 رۇژىكىدا كۈنەبوۋىتەۋە دىزانىم بىرى زۆر
 شت كەۋتوۋەتەۋە... ھاۋاكارى ئىمە بۇ ئەۋان
 جىن؟ كە لە نىۋ قورسايى ژياندا گوزەر
 دىكەن.. ئاخۇ دىمەرسىم؟ ناننىك ۋەك خۇمان
 تىر كراون؟ يان ھاۋشىۋى جىلۋىبەرگى
 ھەلېژىردراۋى بۇنەى خۇمان پۇشتە كراون؟
 يان لە كام دىكۇراتى ئەمىرۋى مالىكەكانماندا
 جىيان بوۋەتەۋە؟ ھىزار ئىمەين؟ كە ھىچ
 لى بوروردە نىن بەرامبەر ئەۋ دەستكەۋتەى
 پەيدايان دىكەينىۋ پىيان بىبەخشىن، ھەر
 خەممان لە برىسى تىرىۋ پۇشتەۋ رېكېۋىشى
 خۇمانە، تەنانت ھەندىچار تاقەتمان نىيە
 گوى لە خەۋە پەۋزىرمانىيان بگىرن.. ئىۋ جى
 لەۋ پىگا ساردانىۋى تەمەنىيان دىكەن ھىندە
 دىژىژ، لە جاۋەروانىدان ھىچيان بە دەست
 نەماۋ، ئە فرىۋى خۋاردن دىكەۋن ئە فرىۋى
 ژيان ئەفرىۋى خەۋىتىۋ جىگىۋى پەر خەۋىنى
 خۇش دىكەۋن، چۇن جۇنى مىنالىكەكانىيان
 بىتىرنە قوتابخانە، چۇن نەخۇشەكانىيان
 چارەسەر دىكەن، ئاخۇ تاجەند فرىۋى ژيانى
 رۇژگار دىكەۋن؟!

گەر واپازىن دىولەممەندى لە چەندايەتيدايە،
واتە چەند ئۆتۆمبىل؟ چەند خانوو؟ چەند
دەقتەر دۆلار؟ چەند گۆمپانىيا؟ ئەو بە ھەلدا
چووڧىن، دىولەممەندى لە بووندا نىيە، لە
خەشىندا، ئىمە ھەموومان ھەزارىن، چونكە
ترسى لە ناوچوونى شەكەكانمان ھەيە دەترسىن
تەواوئىتو بەشمان نەكات، دەترسىن ئىمە پەش
ئەوان بىرىن لە بىرسا، چونكە لە سروشتى مرؤفدا
شەتەك ھەيە دركى پەي دەكات ئەوئىش مرؤف
خۆى باش دەزانەت خاومنى ھىچ شەتەك نىيە،
ھەموو شەكەكانى بەردەستيان ئەمانەتەو رۆژەك
دەت كۆتايى دەت، ھىوادارم ھەموومان مرؤفەكى
بە ھەمانەت بىن لە ھەزارى نەترسىن، تەمنا
خودا خاوم بوونى راستەقىنەيەو ھەتا ھەتايە،
سوپاس بۆ ئەو خودايەى كە برسى بووڧىن تىرى
كردىن، بىن جەلو بەرگ بووڧىن بۆشەتى كردىن،
بىن جەلو رۆ بووڧىن، ھاوشىووى رۆبوارەك نامۆ
بووڧىن، جەسپاو راگىراو كردىن، نەزان بووڧىن
ھىرت كردىن، بىن جەوانەو بوو بىن ئارام بووڧىن،
پشوى پەيدايڧىن، نەخۆشبووڧىن چاكىكردىنەو،
بەجىوڧىن بووڧىن گەورەى كردىن، ھەزاربووڧىن
دىولەممەندى كردىن، سوپاس بۆ ھەموو شەتەك
كە تۆ دەيزانەت خودايەو ئىمە ناپازىن.. تواناى
ژماردەن رەخەستەن تايەبەتەندىمان نىيە بۆ
ئەو نىعمەتەنە پەت داوڧىن.. خودايە لەمانە
زىاترو باشتە بىيەخەشەت بەو كەسانەى كە لە
تەواوئىتەكەكانى ژياناندا كەو كورتى ھەيە.

(کهعبه)وه. (سالمی کوری عهبدولای کوری عومهری کوری خهتابیش لهناو (کهعبه)دا بوو، خهلیفه به (سالمی)وت: داوای شتیځو پیداوپیستییهکی خۆتم لئ بکه.. با بۆت جیبهجئ بکه. (سالم)یش وتی: ناخر من شهرم له خوای گهوره دهکهم که لهناو مالهکهیدامو داوای پیداوپیستییهکانم له خهځانی دیکه بکه. جگه له خودا خۆی.

کاتیځک له ناو کهعبه چوونه دهردهو.. خهلیفه دیسان به (سالمی)وتهوه: ئادهی ئیستا پیداوپیستیو داواکاریهکهتم پئ بلی، با بۆت جیبهجئ بکه. (سالم) وتی: مهبهستت پیداوپیستی دنیاپیسه یاخود قیامهتی؟ خهلیفه وتی: پیداوپیستی دنیاپی، (سالم)یش وتی: سویند بهخوا تاگو ئیسته داوای دنیاپ له خاومنهکهی (مهبهستی خوای گهوره بوو، که خاومنی ههموو دنیاپی) نهکردوه. ئیتر چۆن ئیسته داوای دنیا له کهسیځ بکه.. که خاومنی نییهو هیچ بهدهسته (مهبهستی خهلیفه بوو).

۴- رۆژێک خهلیفه (هارونه رهشید) برێځک پاره دهداته (بالۆل)، بۆ نهوهی بهسهر ههزاران نهداراندا بیبهخشیتوه. پاش ماوهیهک (بالۆل) پارهکه دهگیریتوه بۆ (خهلیفه). خهلیفهش هۆکاری نهبهخشینهوهو گیرانهوهی پاردو پولهکهی لیدهپرسیت. (بالۆل)یش دهلیت: خهلیفه! ههرچی بیرم دهکردوهو سههرنجی پیاوهکانتم ددا که به زۆر باجو خهراج له خهځی دهسمن بۆ نهوهی بیهیننهوه بۆ گهنجینهکهی تۆ. منیش ههرچهند بیرم دهکردوه.. کهسیځم شک نهبردو کهسم نهدی هیندهی ئیوه پتیویستیان به پاره ههپیتو ههولئ بۆ بدات، بۆیه منیش ههموویم بۆ خۆتو گهنجینهکهت گیرایهوه.

۵- دوو کهسی خواناسو دیندار بیکهوه هاورئ بوون. زۆر تیکهځ بوونو بهددم کیشهی پهکترهوه دهچوون.. پهکێک لهو دوو هاورپییه، لهپهځدا رهوشتی گۆرا، تا وای لیهات خهځک به نهنگیو نهشیوایان دهزانئ.. هاورپیکهی دیکهی -که وهک خۆی وایهوه نهگۆراوه- لهگهځیدا بپیتو بیکهوه بگهپن. هاورپیکانی دیکهی پتی دهلئین: بۆچی هاورپییهتی دهکیتو لئی دانابرییت؟ نهویش له وهلامدا پییان دهلئیت: ئیستا نهو له ههموو کس زیاتر پتیویستی به منه، دهپیت من له جارن زیاتر هاکاری بم، باشتر هاورپییهتی بکهو دهستی بگرم، ههروهها دوعای

لعلهم ینالوا بك الشفاعة
وتكره من تجارته المعاصي
حماك الله من تلك البضاعة.

واته: تۆ پیاوچاكانت خۆشدهوئت، خۆشت پهکێکی له پیاوچاگان، نهوان به تهمان بهر تکای تۆ بکهون له دواوژدا، وه رقت لهو کهسانهیه که تاوانو سههرپنجی کارو پیشهپانه، خودا لهو جوړه کالایانه بتهپاریزیت.

۲- (حهمیدی نهصفههانی) دهلئیت: رۆژێکیان لای (شورمیک) بووم، کورپکی خهلیفه (مههدی) هات بۆلای.. تا دهرسی لهلا بخوینیت. کوری خهلیفه پالی دابوو به دیوارهکهوهو پرسپاری ههروودیهکی له (شورمیک)ی مامۆستای کرد. مامۆستاش وهلامی نهداپهوهو رووپکرد له میوانهکانی دیکه. (مهعاز)یش که پهکێک بوو له نامدبووانی نهو گۆره، ههمان پرسپاری کوری خهلیفه، له (شورمیک) کردوه. نهویش به باشیو به تیروتهواوی وهلامی پرسپارهکهی دایهوه، پاشان (مهعاز) وتی: نهوه تۆ (مهبهستی شورمیک) بوو سوکاپهتی به کوری خهلیفه دهکیت؟ (شورمیک)یش وتی: نهخیر، بهلام عیلمو زانست لهوه بهنرخترو بهرپزتره که من ناوا بئ نرخس بکه، پاشان کوردهکی خهلیفه به شتیواریکی جوانو به نهدمبهوه لهسهر نهژنۆ دانیش. (شورمیک)ی مامۆستایش وتی: ئابم شتیوهیه زانستو زانیاری بهدهست دههینریت.

۳- (ئینب عویهپنه) دهلئیت: خهلیفه (هیشامی کوری عهبدولمهلیک) هاته ناو

خوینهرانی نازیز له بهشی پهکهمی نهم ناوینشانهدا، چهند نموونهپهکمان خسته بهر دیدی ئیوهی نازیز. وا ئیستهش چهند نموونهپهکی دیکه دهخهپنهروو، دهخوازین سودبهخش بپیتو جیگه رهمانهپیتان بپیت.

۱- ئاشکرایه خۆ بهکهکمرت پهکێکه له رهوشته جوانهکانو سیفهتیکی بهرزی بروادارانه، به تایبعت زانیان. پیشهوا (شافعی)یش پهکێکه لهو کهسیتیپانهی لهم بواردا له لوتکهداپه.

له پهکێک له پارچه شیرمکانیدا نهم سیفهتهی خۆی (خۆ بهکهمگرتن) بهرجهسته دهکات، دهلئیت: احب الصالحين ولست منهم
لعلی ان انال بهم الشفاعة
واکره من تجارته المعاصي
وان کنا سواء في البضاعة.

واته: نهگهرچی من خۆم له پیاو چاگان نیم، بهلام پیاوچاگانم خۆش دهوئت، ئومیدمهوارم خوای گهوره بمخاته بهر تکای پیاوچاگان له رۆژی دواپیدا. رهقیشه لهو کهسانهش که بازرگانیهکهیان تاوانو سههرپنجی کردنی خوای گهورمیه.. نهگهرچی ههمووشمان پهکسانین له کالاکنداو بازرگانی به پهک کالاهو دهکهن، نهویش تاوانکردنه.

پیشهوا (نهمهه)یش که فوتابی پیشهوا (شافعی) بووه، کاتیځ گوئی لهم وتهیهی مامۆستاکی دهپیت، بهم پارچه شیرمه وهلامی دهداتهوه:

تحب الصالحين وانت منهم

پېش ئەۋەگى دوۋچارى كارەسات بىت،

پەرىزىمەكەنى زىيانەت داپىتى

گەۋدەتەرىن بىر نەرخەتەن وانەكان لە كاتى
دۆۋارى دا ڧىر دەيىن.

ئىۋە لە چ كاتىكىدا گىرەنگەتەرىن
بىرپارەكانى زىيانەت داۋە؟

باش روۋدانى كارەساتو دۆۋانو
نازارەكان، لەو كاتەدا كە ئەزىنۇكان لە زەۋى
جەڧىۋە، بەم جۆرە نىيە؟ لەم كاتانەدايە كە
بە خۇمان دەللىن: «ئىتر لە ماپەپوۋچى
بىن ھىۋايى ماندوۋ بووم. دەمەۋىت شىتەك
بەكم». ئىمە بۇ سەرەكەۋەتەنەكانمان جەۋن
دەگىرەن، بەلام ھىچى ئىۋە ڧىرنايىن، لە
كاتىكىدا كە دۆۋانەكان لەگەل ئىشۋ نازاردا
ڧىرەكەن. ئەگەر سەيرى رابىردوۋتان بىكەن
دەزان كارەساتو دۆۋارىيەكان، لە راستىدا
خالەكانى ۋەرجەرەخانى زىيانەت بوون. مەۋفە
كارامەكان ناگەرەن بە دوۋى كىشەكاندا،
بەلام ئەگەر روۋبەرۋى كىشە بىنەۋە لە
خۇيان دەپرسن! «بۇ گۆرۈنى گىردەۋە
بىرگىردەۋەم پىۋىستەم بە جى ھەيە؟ چۆن
دەتۋانم لە ئىستام باشتەر بەم؟»

بەلام دۆۋارەكان ھەموو نىشانەكانى
بە ناگاھىنەۋە لەبەرچاۋ ناگىرنو
كاتىك توۋشى روۋداۋىكى ھاتوۋچۇ دەين،
دەپرسن! «بۇچى ھەموو كىشە بەلاكان
بۇ مەنە بەسەر مەندا دەشكىتەۋە؟»

كەۋاتە ئىستام نە درەنگەۋ نە زوۋ، با
بىرپار بەدەين دەست بە كاربىن كارەسات
نەبىتە بىنەماي ھەموو كارەكانمان،
بەلكو پېش ئەۋەگى كارەسات روۋبىدات
ئەۋەگى كە پىۋىستە ئەنجامى بەدەين،
ئەنجامان داپىت، ئەك كارەسات ناچار
بە ئەنجامدانى كارە پىۋىستەكانمان بىكات
كە زۆر كات ھىچ سوۋىكى ناپىت، چۈنكە
كاتىك بە ناگا دىيىنەۋە زۆر شىتمان لە
دەست چوۋە.

بۇچى زۆرەيى ئىمە مەۋف تاكاتىك
گوشارمان لەسەر نەبىت ھىچ شىتەك
ڧىر نايىن؟ لەبەرئەۋەگى گۆرەنىك لە
ھەلسۈكەۋەتى خۇماندا ئەنجام نادەين.
بۇ نەۋە: كاتىك باس لە تەندروستى
دەكەين، گەر لە خۇمان بېرسىن، لە چ
كاتىكەۋە پارىز لە خوارەن دەكەين دەست
بە ۋەرزىكەن دەكەين؟

بىگومان لەو كاتەۋە كە پىزىشك
دەللىت: «ئەگەر شىۋازى زىيانەت نەگۆرەت،
دوۋچارى كارەساتىكى سەخت دەبىت! ئەو
كات لە ناكاۋ ۋەناگا دىيىنەۋە!»

لە پەيۋەندى ھاۋسەرى دا، بە زۆرى
ئىمە كەي بە ھاۋسەرەكانمان دەللىن
خۇشمان دەۋىن؟

لەو كاتەدا كە شىرازەيى زىيانمان لە
تىكچوۋن داپە!

لە خۇيىدەنگەدا، ئىمە چ كاتىك تەسلىم
دەيىن گىرەنگى دەدەين بە وانەكانمان؟
كاتىك لە لىۋارى مانەۋەداين.

لە ئىشۋ كاردا، لە چ كاتىكىدا بىر لە
داھىنانى نۆۋ دەكەينەۋە بىرپارى دۆۋار
ھەلدەبىزەين؟

لە كاتىكىدا كە ماپەپوۋچ بوۋىن.
چ كاتىك ڧىرى خىزمەتەن بە كىرپار
دەيىن؟

دوۋى ئەۋەگى كە كىرپارەكانمان لە
دەست دا!

بەزۆرى چ كاتىك دەست دەكەين بە
پارەۋەدوۋە دۋە؟

كاتىك زىيانمان ئالۋەدوۋە دوۋچارى
كىشەيەكى سەخت بوۋىن، دەستمان بۇ
ئاسمان بەرز دەكەينەۋە دەللىن: «خۇا
گەۋرە مەيەرىمان دەزانم ماۋىيەكى زۆرە
قەسەم لەگەل نەكردوۋىت» ئىمە

خىرى بۇ بەكم. تا بىيەنەۋە دۋى
جارانو بىيەۋە سەر راستە شەقامو لەو
تەنگەنەيە رىزگارى بەكم.

۶- جارىكان كۆمەلىكى زۆر لە
مىسولمانانو قەلەكان (نەصارا) لە ھۆلىكى
گەۋرەدا كۆدەينەۋە. تا گۆيىستى ئەو
گەۋگۆۋو ۋەۋىزە بن. كە لە نىۋان
زانايەكى مىسولمانو قەشەيەكدا ئەنجام
دەدرا. زانا مىسولمانەكە لە پېش قەشەكە
ئامادە دەبىتو دىتە ناۋ ھۆلەكەۋە. پاشان
قەشەكەش ئامادە دەبىتو مىندالىكىشى
لەگەل خۇيدا ھىناۋە. زاناکە سەرەتا ھەندى
شىرىنى دەداتە مىندالەكەۋە كەمىك پارى
لەگەلدا دەكات. پاشان لە ناكاۋ دەيەۋىت
نازارى مىندالەكە بىداتو نارەختەيى بىكات.
(دپارە مەبەستى ئەۋە نەبۋە كە مىندالەكە
نارەختەيى بىكات، بەلكو ۋىستى ئەم
كارەيى بىكاتە بەلگەيەكى بەھىز، بەسەر
بەرامبەرەكەيەۋە). باۋكەكەش (قەشەكە)
بە خىرايى مىندالەكەي لە دەستى زاناکە
دەھىناۋ رىزگارى كىرد. رىزگارى لە
بەلامارى زانا مىسولمانەكە كىرد. زاناکەش
مەبەستەكەي ھاتەدىۋ بە قەشەكەي ۋە:
باشە تۆ نەتەپىشت مەن كەمىك لەو مىندالەت
بەدەۋ كەمەرىن ئازارو جەزەبەيى بىن
بەگەينەم، خىرا لە دەستەم رىزگارت كىرد.
ئىتر چۆن دەللىن: (عيسا) سەلامى خۋا
لىبىت كۆرى خۋاپەۋە جۈلەكە كۈشتۋاپانەۋە
ھەلىئانۋاسىۋە؟! چۆن باۋكى (عيسا) ۋەك
خۇتان دەللىن: خۋاپە- رازى بوۋە كۆرەكەي
لە خاج بىرەتو ھەلىۋاسىرەت. لەم
كارەش بىدەنگ بوۋىت؟! ئىتر گابراي
قەشە بىدەنگ دەبىتو دان بەراستى
ئىسلامدا دەنەت. دلىن دەبىت لەۋەگى كە
(عيسا) سەلامى خۋا لى بىت كۆرى خۋا
نىيە. بەلكو تەنھا رەۋانەكراۋى خۋاپەۋە
پىغەمبەرىكى بەرپىزە.

ئومىدەۋارىن ئەم چىرۋىك ۋەلامە
شاپانە، بىيە پىشەنگى ۋەتار ۋەلامەكانى
ئىمە ھەرىپەكەمان لە دىدى خۋاپەۋە
خۇيىدەۋە شىۋاۋى بۇ بەكەين، پەندى
لىۋەرىگىرەن ۋەتۋان سۋود لە ئەزمۋونى
كەسانى بە ئەزمۋون ۋەزارە ۋەرىگىرەن.
سەرچاۋەكان:

۱- مجلة المنهج: العدد/ ۵۴.

۲- موسوعة الحقوق الإسلامية: سعد
يوسف محسن/ ص ۶۸.

۳- سير اعلام النبلاء: للإمام الذهبي
۴/ ۴۶۶.

۴- موسوعة الحقوق الإسلامية: ۳۷۸.

۵- ماذا يقولون عن الإسلام: محمد
جميل زينو: ص ۳۸-۳۹.

ھۆكارە ھەلەكانى پەروەردەكردنى مىندالان....

ۋ: ئەمىر ئەحمەد غەبدولقادر

بەكارھىتانى شىۋازى ھەمەشەكردن بېيەشكردى، يان بە بەكارھىتانى تۆلەي جەستەيى ۋەگو بىنچىنەي كىردارى پىگەياندىنى كۆمەلەيتى، بەمەش كەسايەتتەكى شەرانگىزى ھەلگەراۋەيى لە سەر بىنياد دەنرەيت لە چوونەدەرۋە لە بىنچىنەكانى رەۋشتى ناسراۋى كۆمەل، ۋەگو ھۆكارى بالا دەرگىردن ۋەرمېو كىردنەۋى ئەو ناخۇشيانەي توۋشى ھاتوون.

بەكارھىتانى دەرەي زۇر لە باۋكانو دايكاندا پەرە بە خاسىيەتى درۇگىردن دەدات بۇ بەرەنگارىۋونەۋى ھەر سزايەك، ھەرۋەھا دوو دلى لە جېبەجىكردنى بېپار لەو ھەلسۈكەوتانەي مىندالان توۋشى دەبن.

دوۋەم: دەستبەسەرداگرتن زالبوون:

ئەۋە ئەمە دەگەيەنەيت سەپاندى بىرۋى دايك، يان باۋك بە سەر مىندالەكەدا، كاتىك ئەم ھەلسۈكەۋتە لاي يەكەك لە دايك باۋك، يان ھەردوۋىكىان بەرجەستە دەكرەيت، ۋا لە مىندالەكە دەكات ھەست بە دلتەنگى ۋى مەمانەيى بىكات بەرامبەريان، ھەرۋەھا مىندال كۆمەلەك ھۆكارى نەرىنى لا دروست دەيىت، ۋەگو ترسو درۇگىردن ھەست نەكردن بە ئازادى بېيەشكردنى لە ھەندىك چالاكى دا، ھەرۋەھا ئە بوۋنى راۋىژكردن ۋەگفتۇگۇ لە ناۋ خىزاندا ۋا لە

تيردەكەن ۋە سەرپەرشتى كاروبارەكانيان دەكەن ئەۋا ھەستكردىكى باشيان بۇ ئارامى خۇشى لا دروست دەيىت لەو جىھانەي دەۋرى داۋون، ئەۋ جىھانە ۋادەيىن كە شوپىنكى ئارامە بۇ تىدا ژيان، شوپىنكى ساردو سى نىيە گرنگيان پى نەدرەيت، شوپىنكى دوزمىكارانە نىيە كە تواناي خۇپاراستىيان تىدا نەيىت.

كى لە ئىمە گومان دەبات ئەگەر بۇ ساتىكىش بىت لە راستى ھەستو سۆزى بەرامبەر دايك باۋكى، تاك ئەگەر لەناۋ دلىدا بگەرەيت بۇ خۇشەۋىستى جگە لە دايك باۋكى كەسىكى تر نادۋزىتەۋە، كى لە ئىمە گومان دەبات ئەگەر بۇ ساتىكىش بىت كە دايك باۋكان تەنھا خىرو خۇشيان بۇ مىندالەكانيان ناۋىت، ھەموو خىرو خۇشەيەكان بۇ داۋا دەكەن لە ژيانو دۋارۋژيان دا، ھەر لە پىناۋ ئەۋە دايە كە پالەپەستۋيان لىدەكەن شىتان بە سەردا دەسەپىن لە شىۋازەكانى ژياندا كە لەۋانەيە لەگەل ۋىستو ئارەزوۋ كەسايەتتىشياندا نە يەتەۋە.

گرنگىرەن ئەۋ ھۆكارە ھەلەنەي دايكانو باۋكان پەيرەۋى دەكەن لە پەروەردەكردنى مىندالەكانيان ئەمانەن:

يەكەم: دەرەي بېيەزمى:

ئەۋەش ئەمە دەگەيەنەيت بە

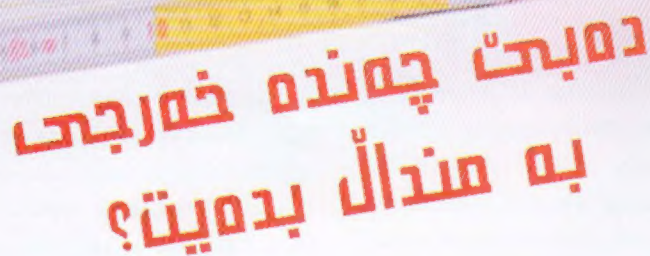
خىزان ئەۋ ئەتۈمەيە كە تاك تىدا گەشەدەكاتو بە كۆمەلى يەكەم دەناسرەيت، ئەۋ كۆمەلگەيەكى بچوك گراۋەيە ۋەلەۋىدا بىرۋىۋەرو پەيۋەندىيە كۆمەلەيەتتەكانو رەۋشتو رەفتار دادەمەزىت، ھەر لەۋىشدا پەيۋەندىيە كۆمەلەيەتتەكان لە نىۋان تاكەكان دادەمەزىت.

خىزان كۆمەلەك ئىشۋكارى بىنەرەتى گرنگى ھەيە لە كۆمەلگادا بە نەۋنەي بەرەمەتتىن مىندال ۋى يارمەتتىدىنى بۇ ژىنگەيەكى باش بۇ بە دەستەتتىن بىداۋىستىيە لاشەيۋى كۆمەلەيەتتەكانى، ھەرۋەھا كۆمەكىان دەكات بۇ بەشدارىكردىن لە ژيانى كۆمەلگاداۋ شارەزايى لە بەھاۋ نەرىتەكانى.

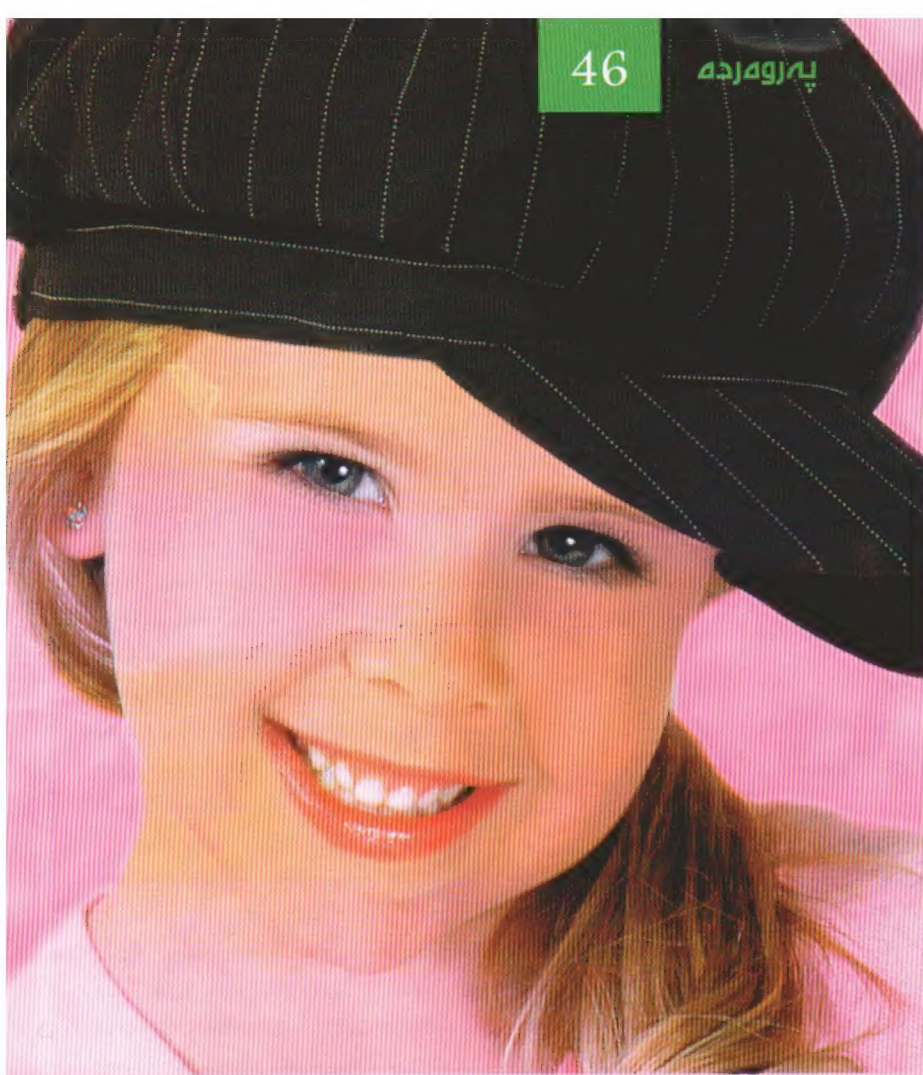
خىزان ھوتابخانەي يەكەمە كە مىندال لىيەۋە ھىرى پەيۋەندىيە مەۋفائەتتەكانو ئەۋ ياساۋ بىنچىنە ھۆكارانە دەيىت كە خۇپان لە زىمانو خوۋنەرەيتو رەفتارو نەرىتى ئاينى دا دەيىنەتەۋە.

خىزانىش ناتوانىت بەم كارە گرنگانە ھەلىسىت تەنھا بە ئامادەكردنى ھۆكارى باشو چاكى پەيۋەندىدار بە پەروەردەكردن دەستەمەرى مىندالان، بە تاپەتلى لە ھۇناغى گەشەسەندىنى سەرەتايىدا.

ئەۋانەي مىندالەكانيان بە باشى

2010 թվականի 28 օրվում

مندال

و

يېڭەتېن

ئا: كامەران محەممەد ئەمىن

بەشى يەكەم

يېڭەتېن:

سايكۇلۇژى دەروونىيە، لە ھەمان كاتدا رەنگدانە ھەيەكىلى فېسۇلۇجىيە ۋە يەككە لە خەسلەتە خۇرسەكەكانى مەزۇف، دەروونناسەكان لەسەر ئەمە ۋە كۆكن كە يېڭەتېن تەنھا لە رېڭە ۋە ۋېرېيە ۋە يە، خەندە يېڭەتېن ئەم دەريا قۇلەيە كە ھەم ۋە كەسكى پاك ۋە راست دەتوانىت مەلە تېدا بىكات، لېكۇلەرانى سايكۇلۇژى لەسەر ئەم رايەن كە يېڭەتېن زياتر لە بارى تەندروستى دەروونىدايە، بىزە يېڭەتېن لە ھەم ۋە بارەكاندا سوودى زياترە ۋەك لە زيان، جوانترىن خەندە يېڭەتېن خەندە يېڭەتېن سەر لېۋى مندالە، چۈنكە مندال پەپولەنسا ژيان جوان دەكات، تا خەندەش نەگەرتىنە ۋە سەر لېۋى مندالەكان ئېمە لە ژيان سەرگەۋتوۋ نايىن، ھەرگاتىكىش بىزە خەندەمان خستە سەر لېۋى مندالەكانمان ئەۋكات ئېمەش دەتوانىن شادى ۋە بەختەۋەرى بۇ خۇمان دەرووبەر بەيىنە دى.

*** كى يەكەمىن جبار يېڭەتېننى بەكار ھېنا؟ لە كام ۋەلاتىدا بۇ يەكەمجار يېڭەتېن بۇ چارەسەر كىردن دانرا؟ كى يەكەمىن يانە يېڭەتېننى يېڭەتېن؟**

(ھېنرى دى مۇندېفل) ى فەرەنسى يېڭەتېننى بۇ بوۋارى پىزىكى بەكار ھېناۋە، نوكتە ۋە قەسە ۋە خۇشى بۇنەخۇشەكان باسكردوۋە، بەلام ۋەك چارەسەر كىردن بۇ يەكەمجار لە سالى شەستەكانەۋە لە بەرىتانىا دەستى يېڭەتېن، دىكتۇر (مادان كاتاريا) يەكەمىن يانە لە ۋلاتى ھېندىستان بۇ يېڭەتېن كىردەۋە.

* ئاىا مندال تەنھا بۇخۇى پىدەگەتېن، يان بۇ دەرووبەرى؟

- يېڭەتېننى مندال پەپوۋەست نىيە تەنھا بە خۇدى مندال، بەلكو ئەم خۇشەيە دەپەخىتە دايكو باۋكو ھەم ۋە ئەندامانى مائەۋە لە ۋىشەۋە بۇ دەرووبەرى خەندە بۇ ئەم كەسانەش دەگۈزىتەۋە كە لەدەۋرى ئەم مندالە كۇبۋونەتەۋە، بىرمان نەچىت يېڭەتېننى مندال لە دىنپايەك بەرائەتى دىسافى ۋە ناسكى ۋە پاكى ۋە راستگۇيەۋە سەرچاۋە گىرتوۋە. زۇر بە پوۋنىش درك بەم يېڭەتېنە دەكرىت كە لە ناخى مندالەۋە دەردەچىت لە كانگى دلىيەۋە دىتە دەردەۋە پائەرتىكىش ھەيە كە ۋە لە مندال دەكات پىش ئەۋەى تېۋانىت قەسە بىكات ۋە بىروبوچون دەربىرېت ھەست بە سۇزو ئاسودەيى دەكات ھەستەكانىشى

* چۈن دەتوانىن خەندە يېڭەتېننى لاي مندالنىكى شىرەخۇرە بىبارىزىن؟

۱- پىۋىستە مندال لە ھەم ۋە توندوتىزىيەكى جەستەيى ۋە رۇخى دوور بىكەۋىتەۋە.
۲- پىۋىستە مندال بە يېڭەتېنەۋە روۋبەرۋى ئەم ئاستەنگانەۋە بىتەۋە كە دىنە بەردەمى.

۳- پىۋىستە ژىنگەيەكى پاك ۋە خاۋىن ۋە كەشكى نارامى زانستىيەنى نەرمونىان بۇ مندالەكان بىرەخسىتېن دوور لە ھەم ۋە ھەلچوۋنىكى لاۋەكى، بە پىچەۋانەۋە ئاسەۋارىكى خراب لاي مندال جىدەھىلېتو خەندە لەسەر لېۋى مندال دەتۇرىنېت.

* ئاىا دەتوانىن ھۇى يېڭەتېننى مندال بىزانىن؟ تا بەدۋى ھۇكاردا نەگەرتىن؟

- لە راستىدا تۇ بۇت دەرنەكەۋىت ھۇى يېڭەتېننى ئەم مندالەنە چىيە، تەنھا ئەگەر تاقىكردنەۋەت لەسەر ھەبىت، زۇر كەس لەمەلەكان دايكان ۋە باۋكان تېبىنى ئەۋە دەكەن مندالنىك لەشۋىنېك چەند

پياويكى بە سالاجو بۇ كۈرەزاكى

- كۈرى شىرىنم ھەموو كەسنىڭ بىناسە، بەلام ھاورىيەتى ھەموو كەس مەكە.
- ھەموو شۇنىڭ شامزا بە، بەلام بۇ ھەموو شۇنىڭ مەرۋ.
- ھەموو شىڭ بىيىنە، بەلام باومر بە ھەموو شىڭ مەكە.
- گۈل ھەموو قىسەيك بگرە، بەلام ھەموو قىسەيك مەكە.
- گەر ھەموو دىنيا دىك بوو، تۇ ھەروەك گۈل بە.
- گەر لە سەرماندا رەق بوويتەو، بەرگى ناپاكى لەبەر مەكە.
- گەر لە تىنواندا خىنايت، ئاويك مەخۇرەو كە ئابرووت بەرپت.
- گەر ئوققى ئاويش بوويت، بەسەر پىردى نامەردا مەپەرەو.
- گەر كەسنىڭ دلى شكاندەيت، تۇ دلى كەس مەشكىنە، چۈنكە پىرگىرەو دلى دۆلىك، ئاسانترە لە چاكىرەو دلى مەرۋىك.
- بە گىرانى كەس پى مەكەنەو مەھىلە كەس بە گىرانت پى بىكەنەيت.
- وشەيك بە بەرامبەرەكەت مەلئ، كە پىت ناخۇشە بە خۇتى بلئ.
- مافى كەس مەخۇو بۇ مافى خۇت بچەنگە.
- نەپنى خۇت بە ھەموو كەس مەلئ، نەپنى كەسانى تر بپارىزە.
- خەونەكانت لە شۇنىڭى بەرز دامەنئ، كە لە دواپىدا خۇشت دەستت پى نەگات.
- چامروان مەبە كە رووداوەكان تۇ بگۇر، بەلگو خۇت رووداوەكان بگۇر.
- با وتەكانت ھەلۇاردە ناخى بن، ھىچ شىڭ بى بىرگىرەو مەلئ.
- داواى يارمەتى لە كەسانى تر بىكە، بەلام ھەرگىز لىيان مەپارپەرەو، چۈنكە ھىچ شىڭ لە ئابرووت گىرنگىر نىيە.

قىسەگىردى باش نىيە تابىتوانىت بىلئىتو بىرگىننىت بۇ بەرامبەرەكەى، پىش ئەو دى منىال فىرى قىسەگىردى بىت دەپىت تۇ شۇنىڭى وای بۇ دروست بىكەيت، كەشكى بۇ بىرەخىننىت پىش قۇناغەكانى قىسەگىردى، دەپىت ھەولئ لەگەلدا بىدەيت كە فىرى قىسەگىردى بىت بۇئەو دى كەھاتە ئەو قۇناغەى كە خۇى پىويىستىيەتى ھەست بەو نەكات كە ناتوانىت ئەركەكانى بە باشى راپەرپىننىت تۇ چەند شىڭىت پى داوۋە بۇ ئەو دى ئەو كاتە لى ئاسان بىت.

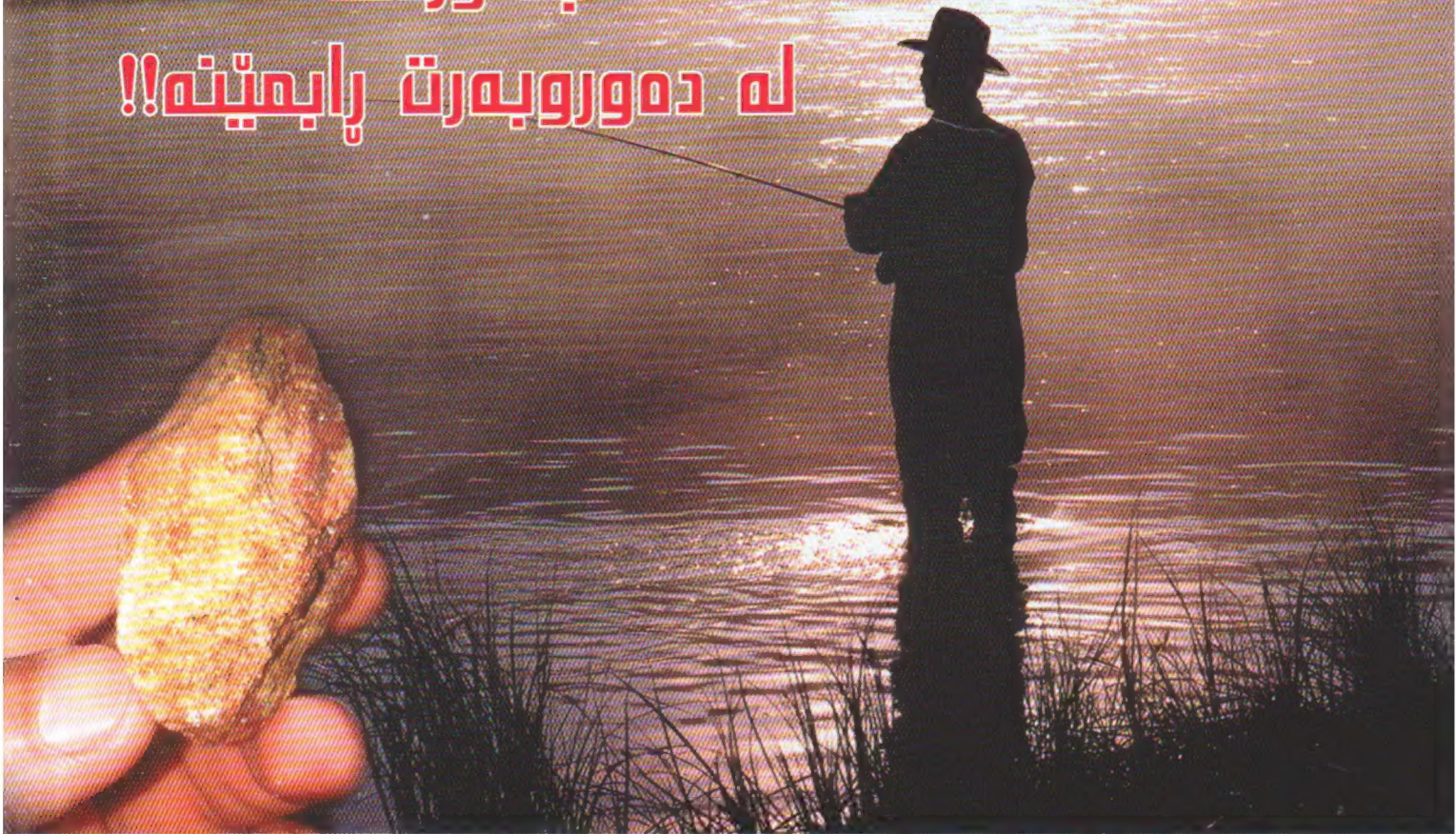
* سودەكانى پىكەننى لى منىال:

- ۱- بە پىكەننى لى منىال خەمەكان دەرۋەنەو، منىال زىاتىر بىروا وىمانە بە خۇى دىكاتو بارى دەرۋونى باش دەپىتو وزدى لەشى باش دەپىت، پىكەننى بۇ منىالان سوودبەخشە .
- ۲- منىال بە پىكەننىكەى دىتوانىت سەرنجى دەرۋەنەكەى راپىكىشىتو خۇى خۇشەويىست بىكات، بە تايەتسى منىالى شىرەخۇرەو . ھتد.
- ۳- پىكەننى كۇنەندامى بەرگىرى منىال بەھىزەكاتو ماندوۋىتىو شەكەتى لە دەرۋوندا ناھىلئ.
- ۴- پىكەننى باشبوۋنى تىوانا فىربوۋون بىرگىرەو دى داھىنانە لى منىال.
- ۵- پىكەننى يارمەتى گەشەگىردى دىداتو بەزدارى لە داپەزاندنى پالەپەستۇى خۇنىدا دىكات.
- ۶- پىكەننى وەرزشىكى راستەقىنەيە لى منىال، ھەم بۇ لەشرو ھەم بۇ ماسولەكان، لەو كاتەدا لەش ھەست بە خاۋبوۋنەو دىكاتو ھەندىك لە ماندوۋون كەم دىكاتەو، كارىگەرىشى ھەيە لە سەر ھەرسىردى خۇراكو منىال زىاتىر ئارمىزوۋى خوارەمەننىيەكان دىكات.
- ۷- پىكەننى لىدانى دلى منىال باشتر دىكاتو خۇين دەپالئوۋىو زۇرتىرىن ئۇكسجىن دەپات بۇ ناو خۇين.
- ۸- پىكەننى منىال تەمەن دىرئ دىكاتو ھەر لە سەرەتاوۋە پەيۋەندىيە كۇمەلەپەتتەكانى لەگەل خىزانو دەرۋەرى پتەوتر دىكات.
- ۹- پىكەننى تورەبوۋون مېرومۇجى منىال ناھىلئ، رېژى شەپو بەرەبەردەكانى كەم دىكاتەو.
- ۱۰- ئەو منىالانى لە ھەر ئاستىكان كە (كۇمىدىو قىسەخۇش) ھەمىشە بە رووخۇشرو گەشرو دەم بە پىكەننى بە رەزاسوۋك لە ناو كۇمەلگادا ھەزمار دىكرىن.

شىڭىك بەكار دەھىننىت كەدەبىن ئەو منىالە پىدەكەننىت، بەلام كە خۇيان دىنەوۋە ئەۋشەتى ئەو منىالە بەكار دەھىننى بۇ منىالەكە خۇيان سەپىر دىكەن منىالەكەيان پىناكەننىت، ھىچ ھۇيەك دەرناپىت بۇ پىكەننى، بەلام تۇ دىتوانىت ھۇيەكەى بە ئاسانى بزانى مەرج نىيە تۇ شىڭى دىپارىكاۋ بەكار بىننىت بۇئەو دى منىالەكە پى بىكەننىت، جارى واھەيە بەتافىكرەنەو شىڭىك بەكار دەھىننى منىالەكە زۇر زۇر پىدەكەننىت ئىتر تۇ ئەو دىكەيتە ھۇكارىك بۇئەو دى بەردەوام خەندەو بىزە بىخەيتە سەر لىۋى منىالەكەت، بىو وەلامدەنەو ھەمان پىرسىپار زانايان ھەستان چەند تافىكرەنەو پەكەيان ئەنجامدا لەسەر منىال، ھەستان كۇمەلئىك يارىيان پىدان، وەك (شەق شەقە، يارىيە دىنگىدەرەكان، ئەۋانەى كە دەرۋىنگىنەو، يان مۇسىقا لىدەدەن، ياخود دىخۇلئ...)

ئەم تافىكرەنەۋانەيان لە سەر (۷۰) منىال ئەنجامدا، تۇيۇرەۋان بۇيان دەرەكەوت كە منىالان لە تەمەنى (۴) مانگى تا (۶) مانگى زۇربەى منىال كە پىدەكەننى بە خۇتەكانو دىنگى نامۇو سەپىرو سەمەرە پىكەننى دەرەكەن، بەلام لە ھەموۋى بەھىزىتر خۇتەكانەكەيە كە پى پى پىدەكەننى، بەلام لە تەمەنى (۶-۹) مانگى بەو شتەنە پىكەننىيان دىت كە دىپىستىن دىپىننى، وەك شتى سەپىرو سەمەرە كۇمىدى، لە تەمەنى (۹-۱۲) مانگى منىال بەو شتەنە زىاتىر پىدەكەننىت كە خۇى يارى لەگەلدا دىكاتو بەشدارى لەگەلدا دىكات، رازىش ناپىت جگە لە خۇى كەسىتر بەشدارى لەگەلدا بىكات، بەلام تىپىننىيەك ھەيە لە نىۋان پىكەننىنو گىراندا لە منىالدا، ئەو كەسەى منىالەكە بە پىكەننى دەھىننىتو دەپىتە ھۇكارى پىكەننىنى منىالەكە، ھەروەھا ئەو منىالەى پىدەكەننىتو يارى دىكات بەدەم دىكىيەو، لەۋانەيە كەسىكى تر بىت يارى لەگەلدا بىكات بىرپىت، كەۋاتە لەو تەمەندە ئەو منىالانە پىكەننىنو گىرانىيان زۇر نىزىكە لە پەكەو، بەلام كى زىاتىر بەپىكەننىيان دىنئ ئەو كەسەى كە زۇر لىيانەو نىزىكەو يا دىنەنسىت، بەلام كە كەسىكى نامۇ دىت يارى لەگەل ئەو منىالانە دىكات لە جىياتى منىالەكان پى بىكەننى دىگرىن. ئەو كەسانە دىتوانن ئەو منىالە بە پىكەننىن بىننى كە لە مالىۋە لەگەلدا دىزىن، لەبەرەنەو ئەگەر منىال بىرسى بىت، يان دلتەنگ بىت، بە ھىچ شىۋەيەك ناتوانىت ئەو منىالە بەپىكەننىن بىننىت، لەبەرەنەو ئەو منىالە زمانى

به وردی له دهورو بهرت رابمینه!!

خه ریکوو له خه مو په ژاره توور دییدا، دلی بوو سیتیت.. په نجهی په شیمانی دهگه ستو دهیگوت: نهگه من نه م هه موو نه لماسه م دهست بکه و تاپه.. نهوا دهووممه خاودنی سهرووستو سامانیکی بی شومار.. بهلام به دهستی خوم نهو گه نجهی گه ورهیمه فریدا!!
خو نهگه کابرای راوچی تۆزیک له بهردی نیو توور دهگه که رابمایه و سهرنجی بدایه.. نهوسا دهیرانی که بهردنن و نه لماسن.
بهلام کاتیک بی سهرنجدان و وردیوونه وه، مامه لهی له گهل دهورو بهردا کرد. بهردو نه لماسی لیک حیا نه کرده وه کاتیکش ههستی به هه لهی خوی کرد، که په شیمانی هیچ سوودیکی نه بوو!
دهبا به جاویکی گه شه وه، بروانینه دهورو بهر.. بونهودی که سیکی گرنگ بین و هه موو شتیکو هه موو که سیک به گرنگ یزانین..

خودپه سهندیو له خو رازیوونو تاکه که سی کار بکهین و هیچ گرنگییه بۆ دهورو بهرمان دانه نین.. تووشی هه لهی گه وره ده بین له ژیانداو نهوساش ده بیت به تمنها باجی هه له کانی خومان بدمین و په شیمانی هیچ سوودیکی نابیت.
کابرایه کی راوچی که له گهل بهر به یاندا بۆ راوه ماسی، پیش نهودی روونکی دابیت، به ره رووباری گونده که یان که و ته ری.. له رینگادا قاچی بهر توور دهگه که کهوت، که پر بوو له ورده بهرد.
نه میش هه لی گرت هوه و دوای نهودی توره که ی خسته نیو ناوه که وه.. بۆ کات به سه ر بردن و سه ر گه رمی، دانه دانه بهر ده کانی له توور دهگه که دهر دهیناو فری ددهایه ناو ناوه که وه.
هیدی هیدی دنیا روونک دهیو وه وه.. کاتیک کابرای راوچی ویستی.. دوبه ردی نیو توور دهگه که فری بداته نیو ناوه که وه.. بینی نهو پارچه یه بهرد نییه و پارچه نه لماسه!

یه کیک لهو شتانهی که وا دهکات.. سوود له هه موو شتیکو دهورو بهرمان وهریگرین، نهوده که له هه موو شتیکو دهورو بهرمان رابمینیو لزیان ورد بیینه وه بۆ گه یشتن به نامانجه کانمان به کاریان بهینین.
هاوکات پیویسته هیچ شتیک به بی نرخ، ته ماشا نه کهین و به جاوی گرنگییه وه بۆ هه موو دهورو بهرمان بروانین. که سه کانی دهورو بهرمان، هه یه که وه له یواریکدا شاره زان.. دهگریت له کاتی پیویستدا سوودیان لی وهریگرین.
مه رچ نییه نییه له هه موو کهس زانتر بین، یاخود شاره زاترو به نه زمونتر بین.
زیره که نهو که سه یه که سوود له زیره کی که سانی تر و مرده گریت.. زیر نهو که سه یه که ده توانیت چه ندین عه قلی تر، بخاته گه رو سوود له زیریان وهریگریت!
نهگه ر وانه کهین و تمنها به